

Посланието на апостол Павел до Ефесяните

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Ранната църква е била в почти всеобщо съгласие, че това послание е адресирано до църквата в Ефес и всеки известен ръкопис, без изключение, носи заглавието „до ефесяните“. Думите *en Ephesō*, „в Ефес“, в гл. 1:1 обаче липсват във Ватиканския кодекс и в Синайския кодекс, два от най-древните и авторитетни ръкописи, както и в Честър Бийти MS P, още по-ранен папирусов ръкопис. Василий от IV век казва (Срещу Евномий ii. 19), че е виждал древни ръкописи, в които *en Ephesō* е пропуснато. Изявления на Ориген (Коментар) и Тертулиан (Срещу Маркион v. 17) подкрепят тази идея. Следователно е ясно, че е имало някои ръкописи от II век, в които въпросните думи са били пропуснати. Вижте том V, стр. 181–183.

Важно е също, че въпреки че Павел е прекарал три години в Ефес в плодотворно служение и несъмнено е създал много близки приятели, в това послание няма лични поздравии или обръщения. По-скоро то разглежда доктрини, приложими за вселенската църква.

За този проблем се предлагат три често срещани решения: а. Писмото е адресирано до църквата в Лаодикия (виж Кол. 4:16).

- б. Това беше енциклика до църквите в Азия.
- в. То беше адресирано до ефесяните.

Комбинация от втората и третата теория изглежда отговаря на въпроса. Възможно е Възможно е писмото да е било изпратено до църквата в Ефес, метрополията на проконсулството на Азия, с намерението да бъде изпратено и до други църкви в района. Това би обяснило преданието, че в посланието е адресирана църквата в Ефес, а също и факта, че много рано е имало запазени копия на книгата, които не са съдържали думите „*en Ephesō*“ и които може да са били копия на оригиналния автограф, разпространяван сред съседните църкви. Във всеки случай, това писмо несъмнено е било прочетено от вярващите в Ефес, а вероятно и от други в провинция Азия.

2. Авторство. Павловото авторство на Посланието до Ефесяни никога не е било поставяно под въпрос до миналия век, когато много съвременни критични учени стигат до заключението, че не е Павлово, или поне че е само частично такова. Предполага се, че това е само многословно повторение на Посланието до Колосяни и че някои изрази показват, че авторът никога не е бил в Ефес (Ефесяни 3:2, 3; 4:21). Посочено е, че няма поздравии към членовете на църквата в Ефес, където Павел е работил около три години (Деяния 20:31). Обявява се, че посланието не е Павлово по стил, настроение или цел и дори се предполага, че никой човек в затвора не би могъл да напише толкова весело писмо. За обсъждане на тези проблеми вижте том V, стр. 181–183.

Още от най-ранни времена, когато фалшификатите и апокрифните книги са били отделени от истинските, Посланието до Ефесяните е било поставено в канона на Новия завет. Външните доказателства за правото му на този статут са неоспорими. Очевидно е бил известен на Климент Римски (ок. 90 г. сл. Хр.), а също така е засвидетелстван от Игнатий и Поликарп в началото на II век. Павел е споменат по име като автор в Мураториевия фрагмент, а по-късно и от Иринея (ок. 185 г. сл. Хр.), Климент Александрийски (ок.

190–195 г. сл. Хр.), Тертулиан (ок. 207 г. сл. Хр.) и много други ранни писатели. Този коментар изхожда от гледната точка, че Павел е авторът.

3. Историческа обстановка. След като упражнил правата си на римски гражданин и се обърнал към Цезар, Павел бил изпратен в Рим, където вероятно пристигнал през пролетта на 61 г. сл. Хр. Там той бил затворник в продължение на две години. Следователно е вероятно това послание да е написано около 62 г. сл. Хр. .

Като затворник той очевидно се е радвал на определени свободи (вж. Еф. 6:19; Кол. 4:3–11), които са му давали възможност за размисъл и писане. Той се възползвал от това, за да изпрати до църквите в Азия много доктринални и практически наставления. Изглежда, че това писмо е написано приблизително по същото време като „Колосияни“ и „Филимона“, защото Тихик е бил носител на „Ефесияни“ и „Колосияни“ и е бил спътник на Онисим, носителя на „Филимона“ (Еф. 6:21; Кол. 4:7–9; Филимон 12; вж. АА 456).

Тогава Посланието до Ефесияни би било едно от четирите писма на първото затворничество, като Посланието до Филипияни също е било написано през този период, вероятно последното от четирите (виж стр. 105, 106).

Предполага се, че Посланието до Ефесияни може да е било написано по време на затвора на апостола в Кесария, но доказателствата за Рим са много по-силни. Няма съмнение, че той е бил в затвора по време на писането му (гл. 3:1; 4:1), но условията на задържането му в Рим изглежда са били по-благоприятни за писането на писмата му (Деяния 28:16, 20). Докато е бил в римския затвор, той се надявал на бързо освобождение (Филимон 22), докато няма данни, че е таял такава надежда, докато е бил в Кесария.

Павел отдавна е искал да посети Рим (Рим. 15:23, 24) и когато е там, е планирал да отиде в Колоса (Филимон 22). Изглежда обаче никога не е имал намерение да отиде в Колоса от Кесария.

Павел е написал това послание във времена и обстановка, които добре формират фон за неговото послание. Кървавият Нерон бил император; разпуснатостта, луксът и убийствата били широко разпространени. Записано е например, че когато Л. Педаний Секунд, сенатор на Рим, бил убит от роб, в съответствие със законните права около 400 роби от неговото домакинство били осъдени на смърт като възмездие. Около годината на написване на посланието (62 г. сл. Хр.) в Британия се състоял бунтът на Боадикия, или Будика, когато, както се казва, „над 70 000“ от римска страна загинали, заедно с много хиляди бунтовници. В разгара на това объркване и в резултат на дълбок размисъл и вдъхновение апостолът произнесъл едно от най-благородните си изказвания относно вярата, която единствена можела да възстанови на човека мира и единството. То е наречено „Алпите на Новия завет“ и стои сред върховете – деветте послания на Павел, написани до седем църкви.

4. Тема. Темата на Посланието до Ефесияни е единството в Христос. Той пише до църква (или църкви), състояща се от евреи и езичници, азиатци и европейци, роби и свободни хора – всички символи на разрушен свят, който трябваше да бъде възстановен към единство в Христос. Това би изисквало единство на личността, семейството, църквата и расата. Възстановяването на индивидуалното единство в живота на всеки вярващ гарантира единството на Божията вселена. Темата за единството е имплицитна, където не е експлицитна, в цялата книга.

Апостолът обявява темата си с тон на високо духовно възвишение и настоява всички най-висши качества и поведение, с цел единство не само в доктрината и организацията, но и в Христос, главата, и в църквата, мистичното тяло Христово. Въпреки че „в Христос“ е ключовата фраза, е трудно да се избере ключов стих, защото има

Едва ли има стих, който да не представя по една или друга форма основната тема. Избиране, прошка, предопределение, семейни взаимоотношения – всичко е „в Христос“.

Апостолът казва по-малко за вярата, отколкото за благодатта. В по-ранните си писания той подчертава връзката на индивида със спасението; тук той набляга на групата, църквата, тялото и говори за това да бъдеш „в Христос“, а не за неща, постигнати „чрез Христос“; за Христос, живеещ във вярващия, а не за разпнатия Христос.

Павел не развива темата си като формален аргумент или предложение. Той говори просто за това, което му е дошло чрез откровение, не поради някакъв превъзходен интелект или прозрение, а защото е бил инструмент на Божията благодат, на когото е било дадено видение за същностното духовно единство на царството.

Може да се твърди, че това, което книгите до Галатяни и Римляни са били за 16-ти век и протестантската Реформация, е Посланието до Ефесяни за днешната църква. Какво казва християнството относно отношенията на индивида към семейството, на семейството към нацията, на нацията към расата и на всички към църквата и към Бога? Павел отговаря, като представя Христос като център и цел на всички неща, изпълнявайки Неговите цели чрез църквата, събирайки „всичко в едно в Христа“ (гл. 1:10).

Няма по-спешна нужда днес от единство, което запазва свободата на индивида, единство без твърда еднообразност. На апостола е дадено откровение, което предлага единственото решение на проблем, който измъчва умовете на всички добри хора.

5. Очертание.

I. Поздрав, 1:1, 2.

II. Доктриналната част, 1:3 до 3:21.

A. Благословенията на вярващия, 1:3–14.

1. Химн на хвала, 1:3–10.

2. Вярващите, запечатани за спасение, 1:11–14.

Б. Молитва за църквата, 1:15–23.

В. Юдеин и езичник едно в Христос, 2:1–22.

1. Новорождение чрез Божията сила, 2:1–10.

2. Всички са едно в Христос, 2:11–22.

Г. Разкриването на тайната, 3:1–21. 1.

Това е било оповестено на апостоли и пророци, 3:1–6.

2. Божията мъдрост се проявява чрез църквата, 3:7–13.

3. Молитва за вярващите и славословие, 3:14–21.

III. Практическата част, 4:1 до 6:20.

A. Единство чрез даровете на Духа, 4:1–16.

1. Апел за единство на живота, 4:1–6.

2. Природата и целта на даровете, 4:7–16.

Б. Реформация на живота, 4:17 до 5:21.

1. Духовната тъмнина в контраст с духовния живот, 4:17–24.

2. Качеството на реформирания живот, 4:25–32.

3. Призив за чистота на живота, 5:1–14.

4. Глупост и мъдрост, 5:15–21.

В. Задължения в домашните взаимоотношения, 5:22 до 6:9.

1. Съпруг и съпруга, 5:22–33.

2. Деца и родители, 6:1–4.

3. Слуги и господари, 6:5–9.

Г. Християнските доспехи, 6:10–20.

IV. Заключение и благословия, 6:21–24.

ГЛАВА 1

1 След поздрава 3 и благодарността за ефесяните, 4 той говори за нашето избиране 6 и осиновяване по благодат, 11 което е истинският и собствен извор на човешкото спасение. 13 И тъй като върхът на тази тайна не може лесно да бъде достигнат, 16 той се моли те да достигнат 18 до пълното ѝ познание и 20 притежаване в Христос.

1. Павел. Вижте върху Рим. 1:1.

Апостол. Гръцки apostolos (виж върху Деяния 1:2).

Исус Христос. За значението на тези титли вижте Матей 1:1.

Божията воля. Сравнете 1 Кор. 1:1; 2 Кор. 1:1; Кол. 1:1; 2 Тим. 1:1; вижте върху 1 Кор. 1:1.

Павел не се стремеше да засили личния си авторитет, а по-скоро да изрази ясно чувство за призвание и задължение (вж. 2 Кор. 8:5). Неговият призив беше дошъл директно от Бога (вж. върху Гал. 1:15, 16). Твърдото му убеждение в това беше тайната на неговото мощно служение и всеотдаен християнски живот, както и източникът на неговата смелост и вяра под страдание.

Светии. Гръцки *hagioi*, буквално „светии“ (виж върху Рим. 1:7; 1 Кор. 1:2). Гръцката дума означава отделяне от общото състояние и употреба.

В Ефес. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между запазване и пропускане на този израз (вж. стр. 993; том V, стр. 182). Ако тази фраза бъде пропусната, последната част на този стих може да се преведе като „на светиите, онези, които са верни в Христос Исус“.

Верен. Гръцки *pistoi*, „верен“, „вярващ“.

В Христос Исус. Тази или която и да е от свързаните с нея форми – „в Христос“, „в Него“, „в Когото“, „в Господа“, „в възлюбения“ – може да се счита за ключова фраза на това послание. Тези изрази се срещат често в посланието и обозначават Исус Христос като сферата или средата, в която вярващият живее и се движи. Те подчертават тясното единство, което съществува между християнина и неговия Господ. Всичко, което християнинът прави, той прави по отношение на своя Господ.

2. Благодат ... и мир. За значението на този поздрав вижте Рим. 1:7.

Бог... Исус Христос. Като назовава както Отца, така и Сина като източник на духовно благословение, Павел подчертава равенството, което съществува между тях (вж. Рим. 1:7).

3. Благословен да бъде Бог. Този израз на хвала въвежда един от най-възвишените пасажии от Писанието, понякога наричан „порта на хвалата“. Стихове 3–14 разглеждат хода на откровението на божествената благодат и излагат обещания за Божията изкупителна любов и славните привилегии на църквата. Тези стихове могат да се разглеждат като плана за спасение в общи линии.

Благослови. Гръцко *eulogeō*, „да хваля“, „да благославям“, глаголната форма, свързана с прилагателно хвалебствен

Всички духовни благословии. Буквално „всяка духовна благословия“. Духовната благословия е една принадлежащи на Духа или активирани от него.

В небесни места. Гръцки *en tois epouraniois*, „в небесните [места]“. Тази фраза е специфично за Посланието до Ефесяните, използвано пет пъти в посланието (гл. 1:3, 20; 2:6; 3:10; 6:12). В гл. 6:12 фразата е преведена като „на високи места“. Думата, преведена като „небесна“, обаче се среща и другаде (Йоан 3:12; 1 Кор. 15:48; Фил. 2:10; и др.). В Еф. 1:20

Фразата „en tois epouraniois“ очевидно се използва като синоним на небето, защото това е мястото, където Христос седи отдясно на Отца. Изглежда, че това е значението ѝ и в гл.

2:6. Ако сме възкресени заедно с Христос и сме „в Христос Исус“ и Христос е отдясно на Бога на небето, тогава ние, в този смисъл, седим с Него на небето. В гл. 3:10 „en tois epouraniois“ описва обиталището на ангелски сили, вероятно на добри ангели, а в гл. 6:12 на зли ангели. В гл. 1:3 фразата сякаш квалифицира „духовни благословения“, като определя небето като техен източник.

В Христос. Вижте стих 1.

4. Според... Стихове 4–6 понякога са използвани в подкрепа на доктрината, че определени хора са избрани да бъдат спасени, а други да бъдат изгубени и че нищо, което човек може да направи, няма да повлияе на резултата. Вярно е, че пасажът говори за определени хора, които са били избрани преди основаването на света и са били предопределени или ръкоположени да бъдат осиновени като деца. Но не се казва нищо за някой, който е бил избран да бъде изгубен. Освен това, избраните са определени като „нас“, което означава християни, тези, които чрез вяра са приели Господ Исус Христос. Преди основаването на света, когато е бил положен планът за спасение, е било решено, че тези, които приемат разпоредбите на плана, ще бъдат възстановени в синовство. Божието желание е било всички да приемат плана и да бъдат спасени (1 Тим. 2:4; 2 Петрово 3:9). За обсъждане на проблема с предопределението вижте Рим. 8:29.

Избра ни. Мидраш Раба, върху Бит. 1:3 (изд. Сончино, стр. 6), казва, че Бог е избрал Израел преди сътворението. Павел тук изразява подобна мисъл относно църквата или духовния Израел. Това е общ избор, а не индивидуален избор.

В него. Христос е сферата, в която може да се направи изборът за целия духовен живот. съсредоточава се в Него. Човек, идващ при Христос, е избран да бъде спасен, по същия начин, както този, който се присъединява към хор, е избран да пее. Следователно това не е произволен избор. Бог възнамерява да спаси всички, които изберат да повярват в Христос като свой Изкупител.

Преди основаването. Планът за спасение е бил положен преди сътворението на света. Тогава Бог е решил да спаси онези, които ще сътрудничат с Неговия план (вж. Откр. 13:8).

Свят. Гръцки ἁγίοι (виж върху Рим. 1:7; вж. АА 51). Да бъдеш свят означава да отразяваш божествения образ, защото Бог е свят (1 Петрово 1:16). Целта на плана на спасението е да възстанови божествения образ в човека (виж Ед. 125).

Безупречен. Гръцки ἀμώτοι, „без недостатък“, „непорочен“. В гл. 5:27 думата е преведено „без недостатък“ и в Откр. 14:5 „без недостатък“. В LXX ἀμώτος

превежда евр. тамим, което означава „без недостатък“. Тамим се използва за описание

жертвените жертви, които трябваше да бъдат без недостатък или петно (Левит 1:3; и др.). Амос се използва, за да опише съвършената жертва на Христос (Евр. 9:14; 1 Петрово 1:19).

С любов. Тази фраза може да бъде свързана или със стих 4, както в KJV, или със стих 5, така че стихът да се чете „с любов, като предопредели...“. Старолатинският и сирийският превод на Пешита го свързват със стих 5. От друга страна, Вулгата и някои от по-късните унциали го свързват със стих 4. Древногръцките ръкописи са без стойност, що се отнася до определянето на разделението на мислите тук, доколкото те или нямат пунктуация и разделяне на думите, или в най-добрия случай само най-рудиментарен вид. Фразата има добър смисъл.

свързано с който и да е от двата стиха. Всички божествени действия произтичат от основното качество на Божия характер, любовта. За определение на любовта (агапе) вижте Матей 5:43, 44; 1 Коринтяни 13:1.

5. Предопределен. Гръцко *prooizō* (виж върху Рим. 8:29; срв. върху Еф. 1:4).

Осиновяване на деца. Гръцка дума *huiōthesia*, буквално „поставяне като син“ (вижте Рим. 8:15).

Чрез Исус Христос. Или „чрез Исус Христос“. Той е изпълнителят в плана на спасението, посредникът между Бога и човека (1 Тим. 2:5). Далеч от това да е гневен Бог, който изисква умилостивение, Отец действа чрез Христос, за да осъществи Своята цел – спасението на човека. Сравни Гал. 4:3–5.

Добро удоволствие. Гръцко *eudokia*, „добра воля“, „добро удоволствие“. Фрази като „добър „благоволение на волята Му“, където са съставени два синонимни абстрактни термина, са характерни за стила на Посланието до Ефесяните. Божията благосклонност беше да измисли и приложи плана за спасение, чрез който всички, които потвърдят вярата си в Исус Христос, да бъдат осиновени като деца в Божието семейство (Йоан 3:16; Откр. 22:17).

6. Към хвалата. Или „към хвалата“. В резултат на откровението на Божията благодат в осиновяването, вселената ще придобие истинска представа за характера и целите на Бога и ще отговори с изрази на хвала. Една от целите на плана на спасение е реабилитацията на характера на Бога пред вселената (виж РР 68; срв. ДА 625, 626; Еф. 3:10, 11).

Слава на Неговата благодат. Изобилието и пълнотата на Божията благодат е важна тема в това послание и е представена като основна причина за увереност и надежда. За определение на благодат вижте Рим. 3:24.

При което. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за четенето „който“. С това четене пасажът може да се преведе като „което Той щедро ни е дарил в Възлюбения“.

Направено ... прието. Гръцко *charitōs*, „дарявам с благодат“, „правя благодатен“. Тук Предишното значение очевидно е приложимо. Идеята е за щедро дарена благодат, чрез която сме били обогатени или разкрасени. Този, Който предаде Сина Си на позорна смърт, също така дава изобилно от другите Си богатства (Римляни 8:32). Божията милост, благоволение, благосклонно разположение към нас позволяват връзка с Него, която иначе би била невъзможна. Бог не може да бъде купен, подкупен или убеден; това, което прави, го прави по Своята собствена добра воля и божествена цел.

В възлюбения. Друга форма на ключовата фраза от това послание (вижте на стих 1). Определянето на Сина като Възлюбен е уместно тук. Ние сме доведени близо до Бога от Възлюбения и от своя страна можем да бъдем наречени възлюбени деца (гл. 5:1). Тези, които Бог дарява със Своята благодат, са обичани от Него по същия начин, както Той обича Своя собствен Син.

7. В Когото. Това изкупление се осъществява чрез нещо повече от един вид сътрудничество с Христос или просто мистично единение с Него. Христос е „живата сфера“ на изкуплението; в Неговата личност се извършва великото дело. Той е едновременно Архитектът, Майсторът-строител и Крайъгълният камък. Той е Пастирът, както и Вратата към стадото (Йоан 10:1–14).

Изкупление. Гръцки *apolutrōsis*, „обратно откупване“, „изкупление“, „освобождение“ (вижте Рим. 3:24).

Чрез кръвта Му. Животът е в кръвта (Левит 17:11). Пролятата кръв на Христос представлява живота, който е бил даден за изкуплението на човека.

Прошка на греховете. Изкуплението е освобождение от робство, под което човек се е поставил чрез прегрешение – освобождение на неизразима цена. Проливането на Неговата кръв беше „за прощаване на греховете“ (вижте Матей 26:28).

Богатства на Неговата благодат. Сравнете богатствата на добротата (Рим. 2:4), славата (Еф. 3:16; Фил. 3:16). 4:19; Кол. 1:27) и др.

8. Изобилстваше към нас. Или „изобилстваше върху нас“ (RSV). Богатството на Божията благодат не само задоволяват всяка нужда, те преливат в допълнителни дарове. Цялата природа свидетелства за щедрата ръка, с която Създателят е дарил Своите дела. Молящият се за благодат открива, че Той е не по-малко щедр с духовните си дарове.

С всяка мъдрост и благоразумие. Този израз може да бъде свързан или с предходното, или със следното. Ако се разглежда като част от стих 8, той посочва сферата, в която Божият безплатен дар на благодат е излят върху нас; „мъдрост“ и „благоразумие“ са Неговите дарове за нас. Ако изразът се разглежда като първата част на стих 9, тогава той се отнася до качества на самия Бог. Непунктуационните, древни ръкописи позволяват и двете тълкувания.

9. Тайна. Гръцки. *mustērion* (виж върху Рим. 11:25). Времето беше узряло за разкриването на тайната на Божията воля. Светът отдавна се беше подготвял за този час и апостол Павел беше високо почитан като един от носителите на тайна, която беше „скрита от векове и поколения“ (Кол. 1:26; срв. Еф. 3:3). Изобилието на Божията благодат беше тайна, докато не беше провъзгласено в живота и смъртта на Христос, а нейният обхват и приложение към езичниците едва сега ставаха известни. Именно това последно е до голяма степен тежестта на настоящото писание на Павел.

Някои твърдят, че Павел тук е заимствал три думи – „тайна“, „знание“ и „мъдрост“ – от езическите мистериини религии. Тези думи и понятия обаче не се ограничават само до тези религии. Техните еврейски еквиваленти се намират в свитъците от Мъртво море, отразявайки еврейските концепции. Възможно е той да е черпил от юдейски понятия и речник, поставяйки ги, чрез вдъхновения си ум, в онази по-богата обстановка по отношение на Бога, която християнството предоставя.

Благоволение. Вижте стих 5. Божията благодатна цел беше да направи това откровение. Той не беше в положение да се окаже в дилема, когато се изправи пред избухването на греха, нито пък неохотно се зае със славното, но мъчително дело на изкуплението. Той не се нуждаеше от подтик, нито пък беше повлиян от обстоятелства извън Себе Си. Това, което Бог е направил за човека, Му е било угодно да направи. Не е адекватна или благоговейна картина на характера на Бога да Го представяме като неохотно отстъпващ пред убежденията на човека или на Христос, преди да е готов да прости греха или да се притече на помощ на Своите поразени създания.

Самият той. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „него“, вероятно означаващо „Христос“.

10. Диспенсация. Гръцки *oikonomia*, „настойничество“, т.е. длъжността на настойник, „уреждане“, „план“. Павел изглежда тук има предвид плана на спасение, който в крайна сметка ще постигне единството, изобразено тук.

Пълнота на времената. Множественото число предполага поредица от времеви периоди или сезони (вж. 1 Кор. 10:11). Цялата евангелска епоха изглежда е обхваната. Както има подходящи времена за сеитба на семето и събиране на жетвата, така има и подходящи сезони за Божиите действия във връзка с изкуплението на хората. Има някои

неща, които биха могли да бъдат постигнати в един момент, а не в друг, защото Той има работа със същества, които са свободни морални агенти и които Той дори няма да се опита да принуди да се съобразят с Неговите цели. През вековете е имало последователни разгръщания на Божиите планове, етапи на развитие, водещи до окончателния завършек, когато ще има всеобщо единство. Апостолът разглежда по-подробно тази тема, докато продължава с посланието си.

Събирам. Гръцко *anakephalaioō*, „обобщавам“, „насочвам“, „фокусирам се“. Думата се среща в Новия завет само тук и в Рим. 13:9, където Павел описва закона като обобщен.

Всичко в Христос. Това е божествената цел – възстановяването на изгубеното единство. То непременно трябва да бъде в Христос, защото Той е центърът на всички неща. Всички неща са създадени от Него; Той поддържа всички неща чрез словото на Своята сила; Той е центърът на църквата и нейната върховна надежда. Християнският живот не е самотно приключение в Божието царство; християнинът е член на общност, тялото Христово, църквата. Единството на Божията вселена е било нарушено от греха. Тайната на Божията воля е била Неговият план да възстанови това единство, когато случаят е готов, възстановяване, което ще бъде осъществено чрез Христос. Тази мистерия ще намери своята кулминация в края на великата борба, когато всички неща на небето и на земята ще бъдат обединени в Христос и характерът на Божеството ще бъде реабилитиран.

В него. Тези думи могат да се разглеждат като част от стих 11, а не от стих 10, където те са просто повторение.

11. Получиха наследство. Или „бяха избрани [чрез жребий]“. Всеки вярващ вече е в притежание на наследството му чрез обещание. Наследството на християнина идва при него като право чрез осиновяването, споменато в стих 5. Това наследство е в Христос, който го е откупил с кръвта Си.

Да бъдеш предопределен. Или „да бъдеш предварително белязан“ (виж стихове 4, 5). Предопределението се споменава тук отново, вероятно за да се покаже, че получаването на наследството не е било случайно или късметлийско. То е било в съответствие с предопределената Божия цел.

Съвет по собствена воля. Това е основание за увереност, че Бог действа според Своята воля, а не според тази на човека, защото човешката воля е капризна и непредсказуема. Хората оспорват или поставят под въпрос действията на Бог и благоволяват да Му приписват същата променливост, която е в самите тях, забравяйки, че зад всяко Негово действие стоят Неговото съвършенство и Неговата безкрайна любов. Тъй като в Него е безкрайна мъдрост, съчетана с безкрайна любов и суверенна воля, Той не е под никакво принуждение или необходимост.

12. Хвала на Неговата слава. Сравнете със стих 6.

Които първи се уповаваха на Христос. Буквално „които са се надявали преди [и все още се надяват] на Христос“. Тези думи имат специално приложение за еврейските християни, които чрез бащите си са били първите, които са участвали в наследството, защото още от времето на Авраам юдеите са очаквали Месията. Те са имали голяма привилегия да живеят и да работят „за похвала на Неговата слава“, точно както християните, които днес държат евангелската истина, са настойници на Неговата благодат по отношение на езическия свят.

Християнската надежда е повече от просто желание за бъдещето, защото е основана на Божиите обещания в Христос. Писанията говорят за „пълна увереност в надеждата“ (Евр. 6:11), „жива надежда“ (1 Петр. 1:3), надежда, която „не посрамва“ (Рим. 5:5), „Бог на

надежда“ (Римляни 15:13). В човешкото сърце е дълбоко заложен инстинкт, който търси щастлив край на трагичните житейски дела. Бог го е заложил там.

Привилегията на еврейските християни е била първи да се надяват на Христос. Павел споменава своите роднини Андроник и Юния, които са били в Христос преди него (Римляни 16:7), и несъмнено винаги е съжалявал за по-ранните си пропиленни години. Щастливи са онези, които идват при Христос в младостта си и Му посвещават целия си живот, вместо да Му предложат остатъците от пропилените години. Надеждата е като въже, пуснато на давящ се. Колко глупаво от негова страна да обсъжда намеренията на този, който го хвърля, или да поставя под въпрос силата му! Погиващият се хваща за „блажената надежда“ и открива, че тя го поддържа и го води до Христос, който предлага вечен живот.

13. Доверен. Тази дума е предоставена. Други тълкувания, изискващи други четения, Предложени са следните изказвания: (1) че мисълта се връща към първата част на стих 11 и че „придобихте наследство“ трябва да се добави, като пасажът се чете „сред които и вие сте получили наследство“; (2) че „сте“ трябва да се добави, като пасажът се чете „сред които и вие сте“; (3) че мисълта продължава към „бяха запечатани“ близо до края на стиха, като в този случай не би била добавена дума и пасажът би гласил „в Когото и вие... бяхте запечатани“ (вижте RSV). Срещу добавената дума „уповаваха се“ се настоява, че думата в стих 12 всъщност е „надяваха се предварително“ (една дума на гръцки) и че тази идея не се вписва в стих 13.

Словото на истината. Словото на истината е определено тук като „евангелието на вашето спасение“ (вж. Рим. 1:16). Призовани сме да се вслушаме в това слово (Марк 4:24), да го приемем с кротост (Яков 1:21) и с вяра (Евр. 4:2), защото то е средство за вечен живот. Истината е повече от сборник от факти, които като такива не биха имали спасение в себе си; истината трябва най-накрая да ни доведе до Този, Който е „пътят, истината и животът“ (Йоан 14:6). Всеки благороден импулс, който възниква в душата на който и да е човек, християнин или езичник, извира от този един Източник. Всъщност, влиянието на Светия Дух е необходимо за ефективното приемане на истината (1 Кор. 2:12–15). Подобно на семето, паднало върху бедна почва, писаното или изговореното слово няма силата да промени живота, освен ако не е придружено от Живото Слово.

Запечатан. Гръцки sphragizō (виж върху 2 Кор. 1:22; срв. върху Йоан 6:27). В живота на вярващия има последователна промяна: първо е слушането, след това вярата и накрая запечатването, което му поставя, така да се каже, отпечатък или печат.

Светият Дух на обещанието. Светият Дух е наречен така, защото е бил обещан от предишни времена (Исая 32:15; Езекиил 36:26; Йоил 2:28), а също и от самия Христос (Йоан 14:16, 17). Именно Духът на обещанието запечатва или идентифицира онези, които са Негови (2 Тим. 2:19), и ги осигурява до деня на изкуплението (Еф. 4:30). Тук Той е идентифициран като извършителя на запечатването. Тези, които са запечатани, имат свидетелството в себе си, че са Божии деца (1 Йоан 5:10).

Светият дух ни уверява, че Божиите обещания са истинни и именно това убеждение до голяма степен отличава вярващите от невярващите. Печатът е поставен върху всички, които избират да станат светци.

14. Сериозен. Гръцки arrabōn (виж върху 2 Кор. 1:22). Идеята на целия пасаж е, че Светият Дух е бил обещан в Божието Слово и когато това Слово е било повярвано, Светият Дух е бил приет и вярващите са били запечатани, като това запечатване е допълнително обещание за крайното изпълнение на всички Божии обещания към хората.

Божие дете има привилегията дори сега да вкухва от небесните радости и наистина, Той може би ще постави под въпрос преживяванията си, ако не го направи. Може да бъде дълбоко уверен във възкресението на тялото, завръщането на Господа, дара на безсмъртието и всички вечни реалности. Обещанието е сигурно, тъй като е гарантирано от Самия Бог чрез Божествения Дух.

Изкупление. Вижте стих 7. Тук изкуплението се разглежда като бъдещо, въпреки че Вярващият вече е спасен чрез приемането на Христос. Все още очакваме пълното освобождение от греха и неговите последици; има слава, която тепърва ще се разкрива.

Закупено притежание. Гръцки *peripoiēsis*, „придобиване“, „придобиване“, „вземане на владение“.

Думата *peripoiēsis* е преведена като „особен“ в 1 Петрово 2:9, във фразата „особен народ“, буквално „народ за придобиване“ или „народ, притежаван от [Бога]“.

Някои коментатори прилагат фразата на Павел към светиите като Божие откупено притежание, други към наследството, което светиите придобиват (вижте върху Еф. 1:18). Последното мнение изглежда е това, което се изисква от контекста. Светиите очакват бъдещото притежание, за което Светият Дух е залогът.

Хвала на Неговата слава. Вижте стих 6. С тази възвишена нота завършва забележителното въведение към това послание. Тъй като мисълта на Павел се простира от „преди създанието на света“ до „изкуплението на придобитото притежание“, той вижда Христос като център на всичко. Всичко е „в Него“. Павел представя тази идея не като богословска абстракция, а като въпрос от най-практическо значение. Той не изтъква философия, нито пише трактат по проблема за предопределението и свободната воля. Той вижда Христос да хармонизира всеки интелектуален и морален проблем, с който хората трябва да се сблъскат.

15. Затова и аз. Поради благословиите, описани в стихове 1–14, апостолът сега произнася молитва на хвала и благодарност.

Чул. По време на затвора си Павел често получавал послания от и относно църквите, които бил основал, и бил едновременно доволен и натъжен от нещата, които чувал. Вярата на ефесяните била източник на голямо насърчение за него.

Любов към всички. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на думата „любов“. Думата обаче е необходима, за да завърши правилно мисълта на изречението. Павел другаде свързва вяра и любов (1 Кор. 13:13; 1 Сол. 1:3; и т.н.), защото те са това, което отличава всички истински християни. Любовта към светиите е естествен резултат от вярата в Христос. Невъзможно е да обичаш Бога, без да обичаш светиите (1 Йоан 4:20) и всъщност онези, които не са толкова свети. Любовта, която Павел препоръчва, е всеобхватна, включваща всички светии, дори онези, които може да е трудно да обичаш поради различните им навици и темпераменти.

16. Да благодарим. Подобни изказвания за благодарност се намират в Рим. 1:8; 1 Кор. 1:4; Фил. 1:3; Кол. 1:3; 1 Сол. 1:2; 2 Сол. 1:3; 2 Тим. 1:3; Филимон 4, 5. Духът на благодарност на Павел беше „непрестанен“ и се проявяваше в много случаи. Честотата на изблиците на благодарност на Павел е индикация за радостната и сияйна природа на неговия дух, без която той никога не би могъл да издържи различните си страдания. Нотата на радост и благодарност за съжаление липсва в живота на много християни; лекарството отчасти може да се намери в споделянето на щастливи преживявания в религиозния живот.

Споменаване. Изследване на молитвите на Павел разкрива, че неговите молби са били до голяма степен за Неговите църкви и за отделните хора (виж Рим. 1:9; Фил. 1:4).

17. Богът. Това, че Бог Отец е описан като Бог на Исус Христос по никакъв начин предполага подчинение на Сина (вижте Йоан 14:28). В молитва към Бога ние отъждествяваме

себе си с нашия по-голям брат, въпреки че само частично разбираме значението на връзката им.

Отец на славата. Сравнете с Деяния 7:2. Изразът може да означава Отец, на когото принадлежи славата, като характерно качество. За определение на „слава“ вижте в Рим. 3:23. Сравнете употребата на думата „слава“ в Еф. 1:18, където се внушава, че вярващият, който има Отца на славата за свой, има и наследство на слава. Както Отец прослави Сина със славата, която имаше у Него преди създанието на света (Йоан 17:24), така Той ще прослави и онези, които идват при Него чрез Христос (2 Кор. 3:18).

Духът. Или „дух“. Изразът може да се отнася до просветлен човешки дух, въпреки че е вярно, че мъдростта и откровението идват от Светия Дух (вижте Лука 12:12; Йоан 14:26; 1 Кор. 2:9, 10).

Мъдрост. Гръцко *sophia* (виж върху Лука 2:52), съответстващо на еврейското *choqmah*, за чието определение вижте в Притчи 1:2.

Откровение. Вероятно Павел тук не говори за директни съобщения от Бога, а за способността да се разбере това, което Бог е разкрил. Необходимо е да се упражнява повече от разум, за да се стигне до истинско познание за Бога. Трябва да има божествено просветление, духовно видение, дадено директно от Бога на вярващата душа.

Знание. Гръцки *epignōsis*, „пълно знание“ или „точно знание“. Това не е просто признание за Бога, а ясно познание за Него. Това знание идва при онези, които са готови да приемат Божието откровение за Себе Си. То не е само спекулативно знание или просто интелектуално съгласие; по-скоро е експериментално знание, което идва при онези, чиито духовни способности са изострени и които са станали чувствителни към духовната истина. Такова знание е прогресивно. Ден след ден Бог разкрива нови аспекти от характера Си, за да развълнува душата и да я вдъхнови за по-свят живот.

На него. Тоест, на Бога, както е показано в стихове 18–20.

18. Очи на вашето разбиране. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) тълкуването „очи на сърцето си.“ Тази поразителна фраза не се среща никъде другаде в Новия завет. Под „сърце“ евреите представляват седалището на мислите, волята и емоциите (вижте върху Рим. 1:21). Изглежда, че това е употребата на израза от Павел тук. „Очи“ представляват прозрение, а просветлените очи – духовно осъзнаване и морално разбиране. „Око не е видяло, нито ухо е чуло“ това, което виждат духовно отворените очи (вижте върху 1 Кор. 2:9, 10). Настъпва ново и дълбоко просветление, което засяга най-съкровенията личност. Това не е нова способност или дар; това е ново видение или прозрение.

Може да знае. Апостолът изброява три елемента от знанието, които идват пред онези, чиито очи са просветени (ст. 18, 19).

Надежда. Вижте върху Рим. 5:2–5; 8:24. Някои коментатори смятат, че в този пасаж Павел не говори за нещото, за което се надяваме, а за принципа на надеждата в живота, вдъхновен от божественото призвание. Да имаш тази надежда означава да имаш нещо безценно и безмерно. Читателите на Павел все още не разбираха пълния смисъл на своето призвание и той се стремеше да видят, че надеждата на християнина се основава на фактите на изкуплението, „Христос във вас, надеждата на славата“ (Кол. 1:27, 28). Те имаха прошка на греховете, бяха Божи деца, но все пак очите им бяха задържани. Той искаше те да имат надеждата, която щеше да им подсказва повече, отколкото са мечтали. Надеждата е смесица от вяра и увереност, но тя гледа към бъдещето за своето завършване. Вярващият може да знае, че ако бъде призван от Бога чрез Духа, целият му живот ще бъде изпълнен с благословената надежда.

Други коментатори твърдят, че под „надежда“ Павел се позовава на крайната цел на призива на Бог – висотите на духовното постижение, към които Той призовава Своите свети, и върховното прославяне, което ще види светиите възстановени в състоянието, от което човекът е паднал.

Призив. Вижте Рим. 8:30.

Наследство. Този термин се разбира като отнасящ се или до светците като Божии наследство или привилегиите, на които се радват светиите като Божии наследници. Изкупените са наричани Божие съкровище, богатство или наследство (Изм. 19:5). Те са Негови чрез сътворение и чрез изкупление. Те са били „купени с цена“ (1 Кор. 6:20) и следователно Той се наслаждава на наследството Си.

Разглеждано като привилегия на светиите, наследството е славно и богато, защото „който победи, ще наследи всичко“ (Откр. 21:7). Богатствата на Божията благодат, любов, сила, милост и царство се споделят с Неговите верни деца (вж. Фил. 4:19).

19. Сила към нас. В допълнение към знанието за „надеждата“ и за „богатството“ (ст. 18), апостолът се моли за експериментално познание за Божията сила в живота. Нашите слаби естества се съживяват и преобразяват от божествената енергия в обръщане и осветление. Проявяването на „надеждата на Неговото призвание“ (ст. 18) би било изключително примамино и незадоволително, ако не беше съпътстващата го сила.

Които вярват. Вярата е каналът, който прави възможно действието на божествената сила (вижте Рим. 4:3–5).

Според действието. Стандартът или нормата на Божията сила е това, което тя действа или осъществява в Христос (ст. 20).

Мощност. Гръцки *kratos*, „сила“, „мощ“. Тази дума за „мощ“ се използва само в Новия завет. във връзка с Бога или с Неговото слово. Могъщата Божия сила се проявява в преобразяването на грешника в светец. Тази забележителна промяна не се постига чрез психология, образование или добри дела; тя е акт на божествена благодат и сила.

20. Изработено в Христос. Вижте стих 19.

Когато възкреси. Чудесен факт е, че същата сила, която е извършила възкресението на Христос, сега действа в сърцата на вярващите. Именно върху мъртвото тяло на Христос е действала силата и върху онези, които са „мъртви в престъпления и грехове“, тя отново действа (Еф. 2:1; вж. Рим. 8:11; 2 Кор. 4:14). Христос се появи с прославлено тяло и прие власт отдясно на Бога. Неговото възкресение е залог за възкресението на светиите (Рим. 4:25; 1 Кор. 15:20–22), а Неговото възвисяване е залог за окончателното възвисяване на светиите (вж. Еф. 1:18).

Дясна ръка. Дясната ръка е позицията на власт. Идеята за споделяне на властта между Христос и Отца е изрично посочена другаде в Писанието (Йоан 1:1; 17:5; Деяния 7:55; Откровение 3:21).

Небесни места. Вижте стих 3.

21. Всяко началство ... и господство. Тази поредица обикновено се разбира като отнасяща се до ангелски сили (вж. Еф. 6:12; Рим. 8:38), вероятно добри или лоши. Христос е превъзхождащ всички сили, както небесни, така и земни. Той е Суверенен Господ, с върховна и вселенска власт (вж. върху Рим. 8:38; срв. 1 Кор. 15:24; Еф. 3:10; 6:12; Кол. 1:16). Павел винаги се стреми да изясни, че Христос не бива да се разглежда като подчинено божество, концепция, която лесно може да бъде приета предвид нарастващото влияние на гностическата ерес. Той използва термините, вече познати в съвременните еврейски учения (вж. апокрифното произведение Енох 61:10), и излага истината, че Христос е над всички други същества, независимо какъв е техният реален или предполагаем ранг.

Всяко име. Фразата е всеобхватна, използвана сякаш за да доведе натрупаната поредица до кулминация. Няма име, което може да се сравни с Неговото, защото няма същество, което може да се сравни с Него.

Свят. Гръцки αἰὼν, „възраст“, „ера“ (виж върху Мат. 13:39). „Този свят“ може да се разглежда като обозначавайки настоящия ред както на небето, така и на земята, и света „които идва“, като бъдещата епоха за вселената. В резултат на Неговото смирение и Неговото възвисяване Христос ще бъде признат за всеобщо върховен не само в тази епоха, но и в идната епоха.

22. Под нозете Му. Вижте върху 1 Кор. 15:24–28.

Глава над всичко. Тази връзка предполага повече от управление. Главенството, както е използвано в това послание, включва идеята за жизненоважен съюз и взаимоотношения (Еф. 4:15, 16; Кол. 4:15). 2:19). Главата е активният център на всички действия на тялото. Павел набляга на идеята за единство, добре илюстрирана в тясната връзка, която съществува между главата и тялото.

Църква. Гръцки ekklēsia (виж на Матей 18:17).

23. Неговото тяло. Христос Главата, е седалището на цялата власт за църквата. Аналогията между църквата и човешкото тяло е много близка. Докато тялото е едно и църквата е една, и двете са съставени от различни членове, всеки със свои собствени дарби и темпераменти. Въпреки че има голямо разнообразие от дарби, това не изключва хармоничното общуване и действие. Всъщност членовете могат да изпълняват своите функции само когато работят заедно.

Пълнота. Гръцки plērōta, „пълно число“, „пълна степен“, „цялото съдържание“; също „допълвам“. Думата се отнася до това, което е изпълнено (пасивен смисъл) или до изпълненото състояние на нещо (вж. Кол. 1:19). Павел вижда църквата като тяло Христово, изпълнено с пълнотата на Бога (Еф. 3:19). Христос е излял Своята пълнота, Своите качества, в църквата, изпълвайки я със свят живот; наистина, с изобилен живот. В Колосяни Павел подчертава божествеността на Главата, в Ефесяни - привилегиите на тялото. Филет. Вижте гл. 4:10.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

3 TM 518

3-5FE 403

3-75T 729

6 DA 113, 675, 834; ML 11, 260; PK 313; 5T 229

7 CH 17; SC 55; 5T 635; 6T 257

9 AA 159

14 хиджра 128, 540; DA 827; GC 674; PK 682; PP 67

17 TM 104; 8T 335

17, 18 ML 44, 360

17-19ГК ix; 5C 740; 7C 154

18 FE 112; MB 89; ML 264; 6T 309

19 DA 200; GW 262

20, 21 DA 787; ML 295; SR 427

22, 23 DA 414; Ед 268; FE 413; 1T 283

ГЛАВА 2

1 Като сравнява това, което бяхме по природа, с това, което сме 5 по благодат, 10 той заявява, че сме създадени за добри дела; и 13 бидейки приближени от Христос, не бива да живеем като

11 езичници и 12 чужденци в миналото, но 19 граждани със светиите и Божието семейство.

1. Усъвършенстван. Тази дума е предоставена. Гръцкият превод не въвежда глагола до стих. 5. Но конструкцията е трудна за следване, освен ако глаголът не е въведен по-рано. За обсъждане на „оживен“ вижте стих 5.

Мъртъв. Човекът страда от нещо повече от социална неадаптация или досадни комплекси – той е в състояние на духовна смърт. Състоянието на невъзродения има тясна аналогия с физическата смърт. В последната липсва живият принцип, който е от съществено значение за растежа и енергията, и това е именно състоянието на духовно мъртвия (Еф. 5:14; Йоан 6:53; 1 Йоан 3:14; 5:12; Откр. 3:1).

Прегрешения и грехове. Буквално „прегрешенията и греховете“. Силата на членовете става ясно, когато следното изречение се добави без препинателни знаци „в което...“ Двата термина вероятно се използват кумулативно, за да подчертаят различните аспекти на греха. 2. В миналото. Тоест, преди обръщането във вярата.

Вървял. Гръцко *peripateō*, буквално „да се разхождам“, метафорично „да живея“, „да минавам“ животът на човек“ и т.н. В повечето случаи в Новия завет (използвани най-вече от Павел и Йоан) тази дума има метафорично значение „животно поведение“. Сравнете употребата на еврейската *halak* (вижте върху Бит. 5:22). За смисъла на „да живееш“ в това послание сравни Еф. 2:10; 4:1; 5:8, 15. В контраст с ходенето на неновородените в „прегрешения и грехове“ стои „ходенето“ на новородените в „добри дела“ (гл. 2:10).

Разбира се. Гръцко *αἰών*, буквално „възраст“ (виж върху Мат. 13:39). Но *αἰών* не само изразява „време“ може да означава и вида живот, който принадлежи на епохата – разединение и отделяне от Бога.

Свят. Гръцка думата *kosmos* (виж на Мат. 4:8). Космос понякога се използва почти като синоним на *αἰών* (сравнете 1 Кор. 3:19 с 1 Кор. 2:6), но разликата остава, че Айон е период от време, понякога разглеждан от гледна точка на неговите забележителни характеристики, докато космосът е светът в този период.

Князът. Тоест, дяволът. Исус го нарича „князът на този свят“ (Йоан 12:31). Рационализмът твърди, че Сатана е просто митологична фигура. Дяволът е прекалено склонен да накара хората да повярват, че той не съществува. Писанията ясно го представят като реално същество (вижте върху Матей 4:3).

Въздухът. Вероятно означава атмосферните небеса. Изразът може да подчертава фактът, че демоничните същества са невидими и обитават въздуха около нас.

Деца на непокорството. Тоест, непокорни деца или непокорни хора. Това Класата е родена от непокорство, непокорна е по самата си природа и е подложен на осъждане (гл. 5:6). Естественият човек е по същество антагонистичен на Бога и е в състояние на бунт (Пс. 68:6; Ис. 1:2; 63:10; и др.).

3. Също и всички ние. След като се е обърнал към езичниците в стихове 1, 2, Павел сега сравнява техния статус с този на юдеите и показва, че той и неговите сънародници също са били в класа на „децата на непокорството“ (виж Рим. 2:1; вж. гл. 3:20). Грехопадението е довело всички хора до едно и също ниво (Рим. 3:9, 23; Гал. 3:22).

Проведохме разговора си. Гръцко *anastrephō*, буквално „да се обръщам насам-натам“, следователно, „да се държиш“. В староанглийски „да водиш разговор“ е имало това значение.

Анастрефо не се отнася до речта, освен ако речта е един от многото аспекти на поведението на човек.

Похотите на плътта ни. Импулсите на нисшата природа (вижте върху Рим. 7:5; Рим. 8:4-7).

Изпълняване на желанията. Тоест, изпълняване на желанията на плътта и неновородените.
ум. Грехът е дълбоко заложен в човешката природа, по-грубите животински грехове, както и неконтролираните въображения на ума.

Деца на гнева. Тоест, деца, достойни за гняв, или хора, заслужаващи гняв. Защото
За определение на Божия гняв вижте Рим. 1:18. За начина, по който грехът на Адам е довел до това потомството
му да стане „деца на гнева“, вижте Рим. 5:12.

Сравнете израза „съдове на гняв“ (вижте върху Рим. 9:22).

4. Но Бог. Стихове 2, 3 представят мрачна картина на това, което изглежда неизбежна гибел;
сега Павел представя алтернативата.

Богат на милост. Бог не е само милостив; Той е богат на милост към всички, които Го призовават (виж
Рим. 10:12), не защото са достойни за това, а защото е Божието благоволение да дарява милост (Тит 3:5; 1
Петрово 1:3).

Велика любов. Божията любов е нещо повече от състрадание; тя води до благотворни действия и е
непроменима. Бог ни обичаше, „докато още бяхме грешници“ (виж върху Рим. 5:8) и никога няма да спре да ни
обича. Именно тази любов мотивира Неговото дело на спасение (Йоан 3:16). Любовта е основно качество на
Неговия характер (1 Йоан 4:8), намирайки най-висшия си израз в личността на Христос. Бог се смили над нас,
защото сме грешници, и ни обича, защото сме Негови създания. Неговото велико дело за човека не беше просто
акт на благоволение или милосърдно снизхождение; то беше акт на обич, на любов. За обсъждане на думата,
преведена тук като „любов“ (агапе), виж върху Мат. 5:43; 1 Кор. 13:1).

5. Мъртви в грехове. Тази фраза може да е свързана с „възлюби ни“, като по този начин привлича вниманието
на голямата Божия любов към нас „докато бяхме още грешници“ (вижте Рим. 5:8).

Оживен. Гръцки *szudoroieo* „съживявам заедно“ (виж на стих 1). Тази дума е използвана

в Новия завет само тук и в Кол. 2:13. То и по-простата му форма, *zboroieo*, „да съживя“, се използват 14 пъти в
Новия завет и се отнасят до промяна от смърт към живот, прераждане, нов живот.
Както Христос беше съживен от гроба, така и човекът е съживен от духовната смърт. Божията цел е да въведе
човека в нова сфера, нови взаимоотношения, в които той се управлява от нови принципи.

Заедно с Христос. Ние сме разпнати с Него, ние умираме с Него, ние възкръсваме с Него, ние живеем с
Него, ние царуваме с Него, ние сме сънаследници с Него, ние страдаме с Него, ние споделяме Неговата слава
(виж Рим. 6:3-8; 8:17; Гал. 2:20). Спасението се постига не чрез наставление или морално убеждаване, а чрез достъп
на вярващия, чрез вяра, до енергизиращия живот, който произтича от Христос.

По благодат сте спасени. Вижте стих 8. Апостолът е пълен с темата за спасението чрез
благодат и по този начин добавя тази мисъл в скоби тук, за да подчертае чудното Божие дело. Формата на
глагола показва минало действие, водещо до настояще състояние.
Има три аспекта на спасението – минало, настояще и бъдеще (вижте Рим. 8:24).

6. Възкреси ни. Сравнете Рим. 6:5; Фил. 3:10. Ние сме възкресени чрез животворящата сила на Божията
благодат, за да живеем нов живот в Христос Исус.

Седнете заедно. Христос е на небето, седнал отдясно на Бога (Еф. 1:20; Кол. 3:1),
и ние, като Го приемем за наш велик представител, можем да бъдем там и в духовен смисъл, споделяйки
Неговия трон.

Небесни места. Вижте гл. 1:3. Тези, които виждат Христос като седящ отдясно на Бога, могат да пребивават в небесната атмосфера, докато са тук, на земята. Вярващите сега принадлежат към небесния свят, тъй като влизането на Христос в небесните дворове е било залог за влизането на всички, които биха приели спасение. Духовният живот на земята тогава се превръща в предвкушане, очакване на небесния живот. Христос е с нас чрез Своя Свети Дух (Мат. 28:20) и Той ни смята за вече обитавачи с Него.

В Христос Исус. Това е ключовата фраза на пасажа и е в силен контраст с изразът „мъртви в греховете си“ (вижте на стих 5).

7. Идните векове. Или „идващите еони“, векове на вечността. Павел разбира за вечността като безкрайна поредица от времеви периоди, а не като безвременен.

Показвам. Или „излагам“. Този стих заявява една от благотворните цели на делото на благодатта.

Изключително богатство. Нито един живот, нито една възраст не са достатъчни, за да разкрият всички богатства на Божията благодат; необходима е вечност. През безкрайни векове съществуването на изкупените войнства ще разкрива „извънредното богатство на Неговата благодат“ (вж. гл. 1:6).

Доброта. Христос беше конкретният канал, чрез който Бог демонстрираше Своята доброта към хората. „Бог беше в Христос, помирявайки света със Себе Си“ (2 Кор. 5:19).

8. По благодат ... чрез вяра. Това е благодат от Божия страна и вяра от човешка страна. Вяра приема Божия дар. Чрез акта на поверяване на себе си на Него ние сме спасени, не че вярата е средство за нашето спасение, а просто канал (вижте в Рим. 4:3). За определение на „благодат“ вижте Рим. 3:24. За обсъждане на „вярата“ във връзка със спасението вижте Рим. 4:3.

Не от самите вас. Тоест, спасението не се осъществява чрез човешки усилия.

Дар от Бога. Спасението е безплатен дар, без пари или цена (виж Исая 55:1; Йоан 4:14; 2 Коринтяни 9:15; 1 Йоан 5:11).

9. Не по дела. Вижте върху Галатяни 2:16; вж. върху Римляни 4:4. Делата не са причина, а ефект на спасението (вижте върху Рим. 3:31).

Хвалете се. Никой човек никога няма да може да се хвали със себе си: „Заслужих спасение.“ Едно Целта на плана на спасението е да покаже във вечните векове богатствата на Божията благодат (гл. 1:7). По този начин не бива да има място за каквато и да е хвалба от страна на човека.

10. Неговото дело. Гръцко роіѐта, „това, което е направено или извършено“, „творба“, „творение“.

Английската дума „роет“ произлиза от роіѐта. Тук се има предвид Божието духовно пресъздаване на човека. Ние сме претворени от Него с цел „добри дела“.

Създаден в Христос Исус. Сам по себе си човек не може да върши добри дела. Необходимо е той да бъде духовно пресъздаден в Христос, преди да може да върши добрите дела, които Бог е възнамерявал да върши. Чрез промяна на волята, чувствата и целите, привилегията и задължението да се свидетелства чрез добри дела стават възможни (Матей 5:14–16).

Преди да бъдат ръкоположени. Или „подготвени предварително“. Преди сътворението е било планирано спасението по благодат да имат добри дела като свидетелство за този факт. Тази последователност е била записана в духовния код, по който човекът е трябвало да живее.

Ходете в тях. За новозаветния смисъл на „ходете“ вижте стих 2. Описаното тук ходене е в контраст с описаното в стих 2. Ходенето в добри дела трябва да бъде обичайна практика, не като нещо изисквано, а като естествен израз на новия живот, който е бил

създадени във вярващия. Ако някой не ходи в добри дела, може основателно да се запита дали е получил благодат. Архитектът на вселената е и Архитект на душите, работещ според вечна цел (гл. 1:4). Бог е осигурил не само възможността за добри дела, но и средствата за тяхното извършване (Йоан 15:16; 2 Тим. 2:21).

11. Затова помнете. Добре е християнинът да си спомни предишното си състояние. То беше изненада както за юдеи, така и за езичници да открият, че и двамата са влезли в новозаветните отношения с Месията по един и същ начин, въпреки че юдеите са имали предимството първо да са получили Божиите слова (Римляни 3:1, 2).

Езичници по плът. Относно състоянието им на необрязване.

Необрязване ... Обрязване. Отличителни термини, обозначаващи езичници и евреи (виж върху Рим. 2:25–29; Гал. 5:6).

12. Без Христос. Или „отделени от Христос“, отделени от Него. Това не е осъждане на езичниците, а просто твърдение на факта, че бидейки без връзка с Месията, те са били без източника или възраждащата сила.

„Без Христос“ е трагичната противоположност на често повтаряната фраза на Павел „в Христос“ (вижте на гл. 1:1).

Да бъдеш чужденци. Буквално, „бидейки отчуждени“ (вж. Еф. 2:19; Кол. 1:21).

Чужденци. Бог склучи заветите Си с Авраам и неговите потомци (Бит. 12:3; 22:18). Те трябваше да направят заветните привилегии достъпни за езичниците и да ги поканят да участват в поклонението на истинския Бог (вижте том IV, стр. 28–30). Те не успяха да изпълнят Божия план и езичниците останаха „чужденци“ и „странници“. Преди идването на Христос, знанието за „заветите на обещанието“ беше ограничено почти изцяло до евреите.

Нямаше надежда. Езичниците нямаша надежда в Месията, следователно нямаша надежда за благословиите, което би извирило от Него. В катакомбите на Рим думата „надежда“ често се среща в християнските надписи, но никога не се среща в надписите върху езическите гробници.

Без Бог. Гръцка дума *atheoi*, от която произлиза думата ни „атеист“. В настоящия контекст обаче гръцката дума може би означава не повече от „непознаване на Бога“.

Това е върховното страдание и загуба. Езичниците не са били атеисти в смисъл, че им липсват богове, защото са имали много богове. Те са били без познанието за истинския Бог, чиито качества са святост, любов, справедливост и милост.

13. Но сега. Още един от поразителните контрасти на Павел за акцент (вж. ст. 4).

Далеч... близо. С призова на християнската църква (виж том IV, стр. 35) евангелието беше проповядвано на езичниците (вижте Рим. 11:12). Много от тях откликнаха и по този начин бяха доведени „близо“.

Чрез кръвта. Ние сме помирили чрез Неговата кръв (Рим. 5:10; 2 Кор. 5:19), изкупени чрез Неговата кръв (Кол. 1:14), оправдана чрез Неговата кръв (Рим. 5:9) и очистена чрез Неговата кръв (1 Йоан 1:7). Кръвта на Христос е реабилитацията на доброто име на Бог и доказателство за Неговата любов. Казва се, че Топ-лейди, авторът на красивия химн „Скалата на вековете“, се е обърнала във вярата, като е чула проповед върху Еф. 2:13, проповядвана от работник в плевня. За връзката на кръвта на Исус със спасението вижте върху Рим. 3:25.

14. Той е нашият мир. „Той“ е емфатично в гръцкия език. Христос не е само миротворецът; Той самият е мирът, връзката на единството и мира. В Него всички разделения на човечеството трябва да бъдат премахнати. В Стария завет идеята за мир често е била свързвана

с този на Месията (Ис. 9:6; вж. Михей 5:5). Като техен мир пред Бога, Христос осъществи мир между юдеи и езичници.

Направи и двамата едно. Няма вече ни юдеин, ни грък, роб, ни свободен (Гал. 3:28).

Средна стена на преградата. Буквално „преградна стена на оградата“, което означава „преградната стена, която е оградата“. Образът може да е извлечен от преградата в Храма, разделяща двора на езичниците от двора на евреите (вижте том V, стр.

67). Отвъд тази стена никой езичник не смееше да мине. Вижте илюстрацията срещу стр. 449.

15. Премахнато. Гръцко katargeō, „да отменя“, „да направя нищожен и недействителен“.

Глаголът се използва за безплодното смокиново дърво, което „обременява“ (katargeō) земята (Лука 13:7), а също и за неверието, което „обезсмисля“ вярата в Бога (виж върху Рим. 3:3).

В плътта Си. Тоест, в жертвата на тялото Си на кръста.

Враждата. Тази дума може да се разглежда като противопоставяща се или на „средна стена“, или на „закон на заповедите“. Гръцкият език изглежда предпочита първата връзка, въпреки че втората не е невъзможна и може да бъде облагодетелствана от контекста. Двете идеи не са несвързани. Христос премахна враждата чрез акта на премахване на „закон на заповедите, съдържащ се в обреди“.

Закон на заповедите. Това обикновено се разбира като отнасящо се до церемониалния закон. Вярно е, че церемониалният закон е приключил на кръста, но трябва да се помни, че церемониалната система, такава каквато я е дал Бог, не е създала враждебността, която Павел описва тук. Тълкуването, което евреите са й дали, допълненията, които са направили към нея, и изключващите и враждебни нагласи, които са възприели в резултат на това, са били основата на враждебността. Добавените разпоредби, заедно с включените тълкувания, са служили или за промяна на силата и функцията на първоначалните заповеди, или за значителното им обезсилване. Всеки езичник, който е желал да се присъедини към „общността на Израел“ (ст. 12), е бил изправен пред сложна система от правни изисквания. Лесно е да се види как системата би го привлекла малко или как Богът, който, според него, е автор на системата, не би му се харесал. По този начин еврейската система е стояла като непреодолима бариера, преградна стена, пречеща на езичниците да приемат поклонението на истинския Бог. Евреите са ненавиждали и презирали своите езически съседи, а езичниците, от своя страна, са мразели и презирали своите еврейски съседи.

Бог беше поверил на евреите божествените „слова“ (Рим. 3:2). Те стояха в света като официални представители на истинската религия. До основаването на християнската църква не е имало други хора, към които Бог да може да насочи търсещите спасение. Говорейки за книжниците и фарисеите, които „седят на Моисеевото седалище“, самият Исус съветва хората: „Всичко, прочее, каквото ви кажат да пазите, пазете и вършете“ (Мат. 23:3). Когато юдеите отхвърлят Христос, статутът им на официални представители на истинската религия им е отнет и е даден на християнската църква (вижте Мат. 21:43). След разпятието вече не е необходимо Божието дете да участва в ритуала на юдаизма (вижте Галат. 2:16). В началото разликата между християнство и юдаизъм не е била много ясно разбрана. Много еврейски новопокръстени вярвали, че християнството е просто юдаизъм, към който е добавена вяра в Исус като Месия. Те твърждали, че езичниците трябва да бъдат обрязани и да се съобразяват с еврейската правна система в допълнение към приемането на Исус Христос. Йерусалимският събор се свиква, за да разреши въпроса (Деяния 15). Съборът се произнася против твърденията на тези мъже. Обаче не всички изглеждали склонни да приемат решенията на събора. Образува се силна партия, която продължила да настоява езичниците да приемат юдаизма

заедно с християнството. Група фанатици от тази партия разбунтуват църквите в Галатия, ситуация, която дава началото на Посланието на Павел до галатяните, в което той ясно заявява, че системата на юдаизма вече е отживелица.

Същият този преход от юдаизъм към християнство е темата на Павел в настоящия стих. Юдаизмът, със своята сложна система от заповеди и постановления, беше премахнат. С приемането на Христос и премахването на тази бариера, езичниците, които бяха „далеч“, бяха „направени близки“.

Но краят на юдаизма не означаваше отмяна на всички закони, които Бог беше дал на евреите. Церемониалният закон, който сочеше към Христос, естествено приключи, когато Христос изпълни неговите символи. Еврейският граждански закон вече до голяма степен беше отминал с отминаването на суверенитета на нацията. Но моралните предписания, които са отражение на характера на Бога, са толкова вечни, колкото и самият Бог, и никога не могат да бъдат отменени. В цялото си учение относно края на еврейската правна система Павел категорично заявяваше, че моралният закон не е отменен (вижте Рим. 3:31). Когато говореше за края на обрязването, Павел внимаваше да добави: „но пазенето на Божиите заповеди [е всичко]“ (вижте 1 Кор. 7:19). Вижте по-нататък Гал. 2:16.

Съдържа се. Тази дума е предоставена. Клаузата може да се преведе като „закон на заповеди, състоящи се от постановления [или „изразени в постановления“]“.

Укази. Гръцки *dogmata*, „укази“, „заповеди“, „постановления“. В Лука 2:1 думата се използва за указа на Цезар Август, „че целият свят трябва да бъде преброен“, а в Деяния 17:7 – за указите на Цезар като цяло. В Деяния 16:4 *dogmata* описва указите на Йерусалимския събор. В настоящия стих *dogmata* описва указите на еврейския закон.

Да правя. Гръцки *ktizō*, „да създавам“, както е преведена думата в стих 10.

¹

От двама. Буквално „от двамата“, тоест, юдеин и езичник.

Един нов човек. Това означава повече от хармония, установена между тях. Гъркът Думата за „нов“ означава нов по качество, а не по време. Тук става дума за нов човек, с различно качество от двата елемента, които го съставят (вж. гл. 4:24).

Създаване на мир. Тези думи обясняват израза „Той е нашият мир“ от стих 14.

16. Примирявам. Гръцко *apokatalassō*, засилена форма на *katalassō* (виж върху Рим. 5:10).

В едно тяло. Тоест, „новият човек“ от стих 15 и „тялото“ от гл. 1:23, и двете отнасящ се до църквата, тялото, чиято глава е Христос (гл. 1:22).

Чрез кръста. Това е единственият път, когато кръстът се споменава в това послание. Говори се за него като средство за помирение и място, където враждата е била унищожена. Кръстът е великият изравнител, общият знаменател за всички хора, защото Христос умря за всички и няма друго средство за спасение.

Унищожи враждата. В смисъл, че смъртта на Христос сложи край на враждебността (вж. Кол. 1:20). Раздори в семейството, партийни борби, национална вражда, деноминационна

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Еф. 1:1).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

ревност, лични напрежения и конфликти – всичко това се изцелява, когато човешките същества станат синове и дъщери Божии и по този начин „едно в Христос“.

По този начин. Буквално „в него“ или „в него“.

17. Дойде. Това вероятно се отнася до Неговото идване чрез Духа след Неговото възнесение. Чрез Духа евангелието на мира беше провъзгласено както на езичници, така и на юдеи.

Проповядваше мир. Мирът и добрата воля към хората винаги са резултат от проповядването. евангелието. Сравнете израза „Той е нашият мир“ (вижте стих 14). Той не е само гаранцията за нашия мир, Той е нашият мир.

Далеч и ... близо. Вижте на стих 13. Вероятно има алюзия към Исая 57:19. Юдеите се нуждаеха от помирение, както и езичниците, защото макар да имаха познание за Бога, те бяха отделени от Него чрез своите традиции и грехове (Исая 59:2; Гал. 5:2).

1:14; 4:9; 1 Петрово 1:18). Разкъсването на храмовата завеса при смъртта на Христос (Мат. 27:51) не само означава, че прообразът е срещнал Антитипа и по този начин церемониалната система е стигнала до своя край, но също така символизира, че разделителната стена между юдеи и езичници е била разрушена (виж ЕВ 209). Сравнете Рим. 3:30.

18. Достъп. Гръцки *prosgōgē*, „подход“, „въведение“ (вижте Рим. 5:2). Исус каза за Себе Си: „Аз съм вратата; през Мене, ако някой влезе, ще се спаси“ (Йоан 10:9). Истинската цел на всяка религия е да намери достъп до Бога. Трите лица в Божеството са представени в този стих: Той (Христос), Духът, Отец.

Чрез един Дух. Или „в един Дух“. Няма един Дух за юдеите и друг за езичниците.

Отецът. Тази дума би била особено богата по значение за онези, които са били „далеч“ „изключено.“ За езичниците, уморени от своите божества и търсещи „непознатия Бог“ (Деяния 17:23), идеята за любящ Отец би представлявала силна привлекателност.

19. Чужденци и чужденци. Сравнете стих 12. Чужденците (ксенои) бяха чужденци, но Чужденците (пароикои) били получужденци, жители без граждански права и по-правилно били наричани „пришълци“ (виж Деяния 7:6, 29).

Съграждани. Езичниците, които приемат Христос, имат право на всички привилегии на гражданство в новата общност (вж. ст. 12) на християнската църква.

Светии. Вижте гл. 1:1. Те вече включват както еврейски, така и езически християни, образувайки „тялото“ на гл. 1:23; 2:16.

На домакинството. Тоест, членове на семейството, роднини. Те имат привилегиите на защита, препитание и общение (вж. Гал. 6:10). Бог е едновременно Цар на гражданите и Баща на семейството. Те вече не са пришълци или гости; те вече са постоянни жители (Еф. 3:15).

20. Основа. Фигурата се променя, по характерен за Павел начин, от хората в къщата към самата структура. Образите се различават от тези в 1 Кор. 3:11, където Христос е представен като основа.

Апостоли и пророци. Тази фраза може да се разглежда като противопоставяне на „основание“. Тогава пасажът би означавал „основата, която са апостолите и пророците“. Някои ограничават термина „пророци“ тук до новозаветните пророци (Еф. 3:5; 4:11; вж. 1 Кор. 12:10). Други вярват, че се говори за старозаветни пророци, тъй като те всъщност са положили основите на делото на Месията. Пророците, на които Бог е разкрил богатствата на Своята благодат, и апостолите, специалните евангелия на тази благодат, съставляват основата. Други християни изграждат структурата на сградата. Този пасаж не казва, че

Църквата трябваше да бъде основана върху един апостол, Петър, но върху всички тях, с Христос, крайъгълния камък.

Главен крайъгълен камък. Този израз се среща само тук и в 1 Петрово 2:6, където Сградата е описана като направена от живи камъни. За целите на фигурата, крайъгълният камък се разглежда като това, което държи заедно една сграда. Христос държи заедно различните части на духовния дом, придавайки му форма и единство. Метафората е извлечена от Пс. 118:22 и е била приложена от Христос към Себе Си (Мат. 21:42).

21. В Когото. Тоест, в Исус Христос. Този израз, ключовата фраза на посланието (вижте на гл. 1:1), изразява мистично, но реално преживяване, както и фразата „в Господа“ в края на стиха. Християнският растеж се осъществява чрез нашето пребиваване „в Него“.

Сглобени по подходящ начин. Гръцко *sunartologeo*, или „да съединя по подходящ начин“.

Думата е преведена като „сглобено по подходящ начин“ в гл. 4:16, единственото ѝ друго срещане в Новия завет. Църквата не е купчина камъни, събрани случайно; тя има форма и сплотеност. Всеки камък има своето правилно място. Стабилността на конструкцията зависи от внимателното планиране. Расте. С добавянето на нови членове към църквата.

Свет храм. Или „свето светилище“. Тъй като светилището е било по-специално мястото на Божието присъствие и проявление, така че църквата Божия е храмът, в който Той обитава. Всичко, до което се докосва ръката и присъствието на Бог, е осветено, така че Неговото светилище или „свят храм“ е навсякъде, където е Той.

22. И вие също. Тоест, езичниците. Обърнете внимание на контраста между преживяването тук описани и предишния им опит, „мъртви в прегрешения и грехове“ (ст. 1).

Изграждат се заедно. Или „се изграждат заедно“, което показва продължаващ процес, с постъпването на нови членове в църквата.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 203, 209; Ev 137, 288; FE 332; MH 85, 163; SC 43; TM 440; 4T 354; 6T 66, 280, 426; 7T 243; 8T 31, 196, 203; 9T 137, 143

2 Тим. 16, 73; 9Тим. 21

4 DA 517; 6T 480; 8T 62; 9T 50

4-66T 300

4-7ML 100; 5T 730

4-8COL 98

4-22TM 387

6 AA 46; CS 163; MM 46; TM 124; 6T 479; 7T 32, 226; 8T 196; 9T 188; WM 169

6, 7, изд. 308

7 DA 26, 249; Ev 628; PK 314

8 Изд. 253; GW 161; SC 61; TM 148, 387

9 COL 401; CS 341

10 FE 425

12 SL 82; 4T 568; 7T 238; 9T 33, 256

12, 13 AA 175

13, 14 КОЛ 386; ПК 370

14 AA 14, 19, 136, 161; DA 622; EW 209; MB 42, 47; AH 25; SR 285, 303; 9T 181, 190

17 Ев 46, 326, 408; FE 273

18-225T 266

19 AA 139, 175; ПП 447

19, 20 AA 176

19-22AA 596; 9T 180
20 DA 597; 3T 387
20, 21 PK 36
20-22Ев 573; ГК 416; 5С 291
21 МБ 150; 4Т 258; 7Т 131
21, 22 DA 162; ТМ 387
22 ДА 209

ГЛАВА 3

5 Скритата тайна, 6 че езичниците ще бъдат спасени, 3 беше открита на Павел чрез откровение; 8 и на него беше дадена тази благодат, 9 за да я проповядва. 13 Той не иска те да не отслабнат поради неговата скръб, 14 и се моли 19 да познат голямата Христова любов към тях.

1. Поради тази причина. Този израз очевидно се отнася до непосредствено предходното твърдение относно езичниците, които вече не са чужденци и пришълци, а са били вградени в свят храм, както и по-общо за цялостната Божия цел. По този начин Павел тактично приканва вниманието им да кажат нещо. Относно важността на наставленията в тази глава вижте ТМ 391.

1 Павел. Сравнете 2 Кор. 10:1; Гал. 5:2; Кол. 1:23, 24; Филимон 19. Акцентът е несъмнено поради следното твърдение относно неговата велика задача. Самият Той е изумен, че е инструмент на Бога, който разкрива великото изкупително дело, което описва дотук.

Затворник. Относно затварянето на Павел по това време вижте стр. 30. Павел често споменава за своето затваряне, всъщност три пъти в това послание (вж. гл. 4:1; 6:20). По-добре е да си в затвора за добра кауза, отколкото да си свободен и да не изпълняваш дълга и привилегиите си.

На Исус Христос. Тоест, затворник, принадлежащ на Христос, или такъв заради Христос.

За вас, езичници. Павел беше в затвора заради труда си за езичниците (Деяния 21:28), особено заради твърдението си, че те са равни наследници на обещанията. По този начин той си спечели омразата на собствените си сънародници. Широтата на неговия поглед прескачаше всички национални бариери.

2. Ако сте чули. Тук започва отклонение, което може би продължава до стих 14, където думите „поради тази причина“ (ст. 1) се повтарят, за да се възобнови първоначалният ход на мисълта. В това отклонение Павел разглежда две тясно свързани теми: разкриването на скритата тайна, че езичниците трябва да бъдат сънаследници, и неговия собствен специален призив за апостолство, за да им разкрие тази тайна.

Несигурността, изразена в изречението „ако сте чули“, е посочена като доказателство, че писмото не е адресирано до ефесяните. Твърди се, че Павел не би говорил така на група, сред която е работил три години. Предложени са няколко обяснения: (1) Че твърдението е деликатно полуиронично позоваване на нещо, което не е съмнително; (2) че писмото е било предназначено не само за ефесяните, но и за църквите в Азия като цяло; (3) че доколкото са минали около пет години, откакто Павел е посетил Ефес за последно, съставът на църквата се е променил дотолкова, че Павел е решил да говори с по-малка категоричност. Той е предположил, че новите членове са чули това, което е казал на по-старите членове. За обсъждане на този проблем вижте стр. 993.

Диспенсация. Вижте гл. 1:10. Основната идея на тази дума е настойничество (Еф. 3:2; Кол. 1:25).

Благодат. За определение на „благодат“ вижте Рим. 3:24. Павел възвеличава службата си и се смирява като инструмент или настойник. Когато Господарят ни кара да работим, Той по този начин ни почита.

Към вас. Тоест, към езичниците (вижте Деяния 9:15; 22:21). Неговата кариера и дело на живота се състоеше от пълна отдаденост на службата на другите (Деяния 26:17, 18; Римляни 1:5).

3. Чрез откровение. Вижте върху Галатяни 1:11, 12; вж. АА 386. Павел е имал дълбоко чувство за своето призвание. Той беше апостол, но не оставен на собствените си замисли. Той беше наставляван, упълномощаван, просветен; и това откровение обясняваше задълбоченото му познание за тайните на евангелието.

Тайна. Гръцки *mustērion* (виж върху Рим. 11:25; срв. върху Еф. 1:9).

Както писах по-рано. Вероятно препратката не е към предишно послание, а към това, което Павел беше писал по-рано в това послание (гл. 1:9–13; 2:11; и т.н.). Можем да кажем „както писах по-горе“. Някои обаче твърдят, че той има предвид по-ранно писмо.

4. Разбирам. Или „възприемам“, „схващам с интелекта“.

Знание. Или „прозрение“, „разбиране“. Павел не твърди, че е интелигентен, но фактът, че Бог му е дал определено прозрение, може да бъде потвърден от духовно настроените читатели на писмото му. Той уверява такива читатели, че е напълно информиран по въпросите, за които пише, и по този начин доверието в него няма да бъде напразно. Всеки свидетел на Бога може да има това убеждение, че посланието му е истинско и валидно.

Тайна. Гръцки *mustērion* (виж върху Рим. 11:25; срв. върху Еф. 1:9).

5. Други епохи. Буквално „други поколения“. Всяко поколение е имало своето откровение, но никога в степента и формата, които са имали поколенията от времето на Христос насам. Откровението в известен смисъл беше прогресивно, от една страна изчислено да служи на най-добрите интереси на всяко поколение, от друга страна ограничено от умишленото невежество на хората, докато пълният поток от откровения не се появи в личността на Исус Христос.

Синове човешки. Човечеството като цяло, всички хора. Фразата превежда често срещан еврейски идиом.

Сега е разкрита. Тайната може да бъде позната само когато Бог я разкрие. Бог не се опитва да я пази в тайна. Той желае да я направи известна. За това значение на „тайна“ вижте Рим. 11:25.

Свети апостоли и пророци. Сравнете с гл. 2:20. Употребата на думата „свят“ в тази връзка е интересна. Критиците поставят под въпрос употребата на тази дума от Павел по отношение на апостолите, един от които е бил той, но вярващите също са наречени свети (Втор. 7:6; Марк 6:20; Кол. 1:22; Евр. 3:1).

Чрез Духа. Вижте 2 Петрово 1:21.

6. Сънаследници. Сравнете Рим. 8:17; Гал. 3:29; 4:7; Евр. 11:9. Нито една от благословиите на спасението не трябваше да бъде отказана за езичниците; така щеше да се изпълни обещанието към Авраам, че в него всички семейства на земята ще бъдат благословени (Бит. 12:2, 3).

Националната им история ясно показва, че евреите не са разбирали обхвата на плана за езичниците и универсалността на евангелието; следователно езичниците са останали в сравнително невежество. Въпреки това, в целия Стар завет е имало намеци за славата, която Бог е възнамерявал да разкрие (Бит. 18:18; Пс. 22:27; и др.; вижте том IV, стр. 26–30).

Същото тяло. Вижте гл. 2:16. Да се съберат в едно тяло онези, които векове наред са разделени от страхове и враждебност е явната цел на Бог чрез Исус Христос. Всички исторически различия на раса, нация и социален статус трябва да бъдат заличени, а не

чрез политическо обединение, а чрез всепоглъщащата сила на любовта и общата вярност към личността на Христос. Всички достойни, но неуспешни усилия на хората да хармонизират различията си неизбежно се провалят, защото не са насочени според основните принципи на Божието царство, принципите на взаимно уважение и любов. Павел дойде да обяви това както на юдеи, така и на езичници.

Участници. Буквално „съучастници“. Думата, преведена по този начин, се среща само тук и в гл. 5:7.

Неговото обещание. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „обещанието“. Тоест, обещанието за спасение.

В Христос. Ключовият израз (вижте върху гл. 1:1). Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочита „в Христос Исус“. Всички скъпоценни обещания на Бог към Израел, а сега и към езичниците, бяха изпълнени в Христос (2 Кор. 1:20). Изразът „в Христос чрез благовестието“ се отнася не само до „обещанието“, но и до „сънаследници“ и до „участници“.

Чрез евангелието. Или „чрез евангелието“. Сравнете твърдението „Аз родих „...че чрез благовестието“ (1 Кор. 4:15; вж. Рим. 10:8–15; 16:25, 26). Новината, че хората не е нужно да бъдат изгубени, че могат да бъдат съединени в едно тяло с Христос, за своето вечно спасение, е благовестието.

7. Служител. Гръцко *diakonos* (виж върху Марк 9:35). Думата предполага дейност, подчинение и служба.

Благодат. Тук, специфичен дар с цел изпълнение на неговото служение и апостолство (вижте върху Рим. 3:24). Павел винаги е бил благодарен за своята привилегия и призвание.

Ефективна работа. Сравнете с гл. 1:19. Енергичният труд на Павел е резултат от сила, която му е била дадена. Божественият дар на благодатта е бил придружен от божествена енергия.

8. По-малък от най-малкия. Сравнете 1 Кор. 15:9, 10; 2 Кор. 11:30; 1 Тим. 1:12–16. Признаването на Божията благодат и благоволение винаги е напомняло на Павел за смирение. Той винаги е бил чувствителен към факта, че е бил гонител на светиите. Затова оценката му за величието на призванието му и за личната му неадекватност е била винаги прясна пред него. Павел винаги е изглеждал удивен, че Бог може да вземе един толкова несъвършен, някой, който е бил бунтар, и да го направи служител на Своята благодат. Той се чувствал не само по-малко от пророците и апостолите, но и по-малко от всеки друг светец. Тези, които имат най-голям достъп до божествената благодат, ще бъдат най-смирени. Само така те са правилно подготвени да служат.

Въпреки това, чувствата, предизвикани у Павел от размислите му за миналия му живот, трябва да бъдат разбира се във връзка с твърдението му, че е живял „с чиста съвест пред Бога“ (Деяния 23:1), и призова му към новоповярвалите да бъдат негови „последователи“ (буквално „подражатели“) (1 Коринтяни 4:16; 11:1; Фил. 3:17). Смирението не е отрицателно качество; то е в съответствие със знанието за лична победа над греха и растеж в благодатта.

Сред езичниците. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „към езичниците“.

Неизследими богатства. Сравнете Йов 5:9; 9:10; 11:7; Рим. 11:33. Духовното Божиите щедрости можем да видим само отчасти, защото „виждаме през огледало, неясно“ (1 Кор. 13:12). В Христос има достатъчност, която не може да бъде изчерпана, защото Той не само притежава неизследими богатства – Той самият е богатството. И тези богатства не са неизследими, защото са скрити или отдалечени, а защото са толкова изобилни. Той е богат в благодатта Си към езичниците, в любовта Си към грешниците и в изкупителната Си дейност. Това означава, че в Христос може да се намери отговорът на всеки човешки проблем, който може да възникне. Неговите ресурси са неизчерпаеми. Нищо чудно, че Павел, с тази концепция и

убеждение, заяви: „Реших да не зная между вас нищо друго освен Исус Христос, и то разпнат“ (1 Кор. 2:2).

9. Накарай всички хора да видят. Буквално „просветли [или „озари“] всички [хора]“. Евангелието изважда наяве тайните, които са били скрити (ст. 3–5). Чрез евангелието цялото човешко семейство, езичници и евреи, трябваше да види Божиите цели. Всяка църква или всяко проповядване, което не постига това, се проваля в мисията си. Сравнете гл. 1:18 (в полето), „очите на сърцето ви да бъдат просветени“.

Общение. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) значението на „диспенсация“, което означава „план“, „управление“ или „настойничество“ (вж. върху гл. 1:10; вж. гл. 3:2). Божията мъдрост трябва да бъде показана от църквата, настойникът на тайната. Скритият план сега се проявява.

От началото на света. Буквално „от вековете“. Планът за изкупление е бил положен преди основаването на света (вижте гл. 1:4). Историческото изпълнение на плана е било израз на вечната Божия доброта.

В Бога. Или „чрез Бога“. Има оскъдни текстови доказателства (вж. стр. 10) в подкрепа на тълкуването „чрез Бога“.

Създаде всички неща. Вероятно Павел добавя тази мисъл за съзидателната сила, за да впечатли слушателите с величието на темата. Сътворението и пресъздаването винаги са тясно свързани в евангелието и двете се осъществяват в и чрез Сина (виж Йоан 1:3; Кол. 1:20; Евр. 1:2). Богът, който е създал всички неща, е еднакво мощен да осъществи Своите цели в изкуплението.

Чрез Исус Христос. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) пропускането на тази фраза. Тази истина обаче е изобилно изложена другаде (Йоан 1:3; Кол. 1:20; и др.).

10. Началства и власти. Вижте гл. 1:21. Универсалната цел на изкуплението включва реабилитацията на името и характера на Бога, които са били оспорени от Сатана и поставени под въпрос от ангели (вж. гл. 1:6). Това е най-великото зрелище, което небесните разумни същества могат да съзерцават (вж. 1 Кор. 4:9). Как трябва да изглежда ходът на историята за тях, тъй като от тяхната гледна точка могат да наблюдават взаимодействието на силите и събитията?

В небесните места. Вижте гл. :3.

Може да бъде известно. По-скоро „може да бъде оповестено“, „може да бъде обявено“.

Чрез църквата. Или „чрез църквата“, „чрез църквата“. Църквата е била предназначена да бъде жива демонстрация на Божията мъдрост, точно както един възстановен пациент е свидетел на уменията на лекаря. Всъщност може да се каже, че църквата не е толкова представител на Божията сила и мъдрост, колкото е доказателство или свидетелство за тях. Църквата дава най-доброто си свидетелство, когато черпи от всички дарби на всички свои членове.

Многообразна мъдрост. Особено както се проявява в делото на изкуплението. Божията мъдрост се проявява и в многообразните форми в материалния свят, в сложността на човешкия ум и в безбройните методи, които Той използва, за да достигне до хората и да осъществи тяхното спасение. Пълният обхват на тази мъдрост няма да бъде разбран, докато планът на спасението не приключи.

11. Вечна цел. Буквално „целта на вековете“. Писанието и животът разказват за изпълнението на божествена цел. Бог е създал света не напразно и макар за известно време плановите Му да са възпрепятствани, в крайна сметка те ще триумфират.

Христос Исус, нашият Господ. Вижте гл. 1:10, 22, 23. Павел напомня на своите читатели, че историческият Исус, когото те признават за Господ, е Христос на вечната Божия цел да

да осъществи спасението на човека и да защити Неговия характер. Единството, към което призовава Неговата цел, изисква пълно подчинение на волята на всеки вярващ на неговия Господ и Учител. Единството е подобно на това, което музикалният диригент очаква от различните инструменти на своя оркестър. Църквата, която не може да се слее в единство и обща преданост към своя Господ, е изправена пред сигурно поражение и отхвърляне. Аргументът на Павел е (1), че Божията воля ни е била разкрита, (2) че тази воля се изпълнява, (3) и че това ще доведе до възстановяване на хармонията в разрушената Божия вселена.

12. Смелост. Гръцки *parrêsia*, „свобода на словото“ (виж върху Деяния 4:13).

Достъп. Вижте гл. 2:18. Адам първоначално е имал това свободно общуване с Бога, но след като го е загубил, се е скрил сред дърветата в градината, защото вече не е можел да се изправи пред Бога с откровеност и чиста съвест. Ефектът от изкуплението е да възстанови на човека нов и смел достъп до Бога без страх или ограничения и без нужда от посредници като свещеници или светци, или ритуали. Бог е непосредствено достъпен за доверяващата се душа, чрез заслугите на Христос.

Вратата в Него. Кое неосъмнено означава нашата вяра в Него. Ние идваме при Христос на първо място чрез вяра и чрез вяра продължаваме да живеем живота, който е необходим. Можем да дойдем при Бога с дръзност само въз основа на вратата си в Христос като наш посредник. Той е единственият, който е преодолел пропастта, която е разделяла човека от Бога от появата на греха (Исая 59:1, 2).

13. Затова, тъй като езичниците сега принадлежат към тялото Христово, тъй като вечната цел се изпълнява, тъй като имаме свободен достъп до Бога и тъй като са се случили такива велики и чудни неща, Павел отправя деликатна молба към своите читатели, а именно, да не се смущават твърде много от страданията му, дошли заради това, че им е донесъл благословиите на евангелието.

Прилошаване. Гръцко *egkakeō*, „да се уморя“, „да се обезсърча“. Павел може да има предвид „питам „[Бог] да не припадна...“ или „Моля [ви] да не припаднете“. Последното значение по-добре отговаря на контекста и общия стил на Павел. Апостолът в затвора се тревожел паството му да не бъде обезпокоено от тежкото му положение. Той бил загрижен не толкова за себе си, колкото за тяхното. Те могли да заключат, че проповядването от него има малка спасителна сила; че Богът, на когото Павел се е уповавал, не е загрижен за съдбата на слугата си; че самите те може скоро да се изправят пред подобни изпитания, както всъщност щяха да се сблъскат. Това е трогателен пример за загрижеността на апостола за неговите деца във вратата. Павел добре знаел, че скръбта е изпитание както за тези, които я гледат, така и за тези, които я преживяват. Страданието, понесено смело, е двойно по-славно, когато както наблюдателите, така и страдащите черпят добродетел от него.

Твоята слава. Павел, подобно на добър пастор, се отъждествява със своето стадо. Ако намери слава в скръбта си, те ще я споделят с него. Той страда заради възвишения си пост на апостол и посланик на Бога, а ефесяните са плод на това апостолство. Следователно те имат право да отразяват славата. Когато една част от тялото Христово страда, цялото тяло страда от съчувствие.

14. Поради тази причина. Вижте стих 1. Мисълта, която беше прекъсната в първия стих, е възобновена тук, след разширена скоба.

Преклони коленете си. За колениченето като поза в молитва вижте Лука 22:41; Деяния 7:60; 20:36; 21:5; Рим. 14:11; Фил. 2:10.

На нашия Господ Исус Христос. Текстуалните доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази фраза.

15. Цялото семейство. Водени са много дискусии дали този израз трябва да се преведе като „цялото семейство“ или „всяко семейство“. Гръцкият вариант може да се преведе и по двата начина, въпреки че обикновено конструкцията като тази, която се появява тук, би се превела като „всеки“, а не като „цялото“. Могат да се цитират обаче редица изключения, при които конструкцията като тази, използвана тук, ясно означава „цялото“ или „цялото“ (Мат. 3:15; 28:18; Деяния 1:21; и др.). Забележително изключение е Еф. 2:21, където същата конструкция е преведена като „цялото здание“ или „цялата структура“ (RSV), докато в гл. 3:15 RSV гласи „всяко семейство“. Тъй като гръцкият тук не е ясно определен, контекстът трябва да реши кой превод да бъде възприет. Павел изглежда говори за единство и изглежда си представя съществата на небето и светиите на земята като едно голямо семейство. Ако се приеме преводът „всяко семейство“, изглежда необходимо да се възприемат няколко семейства на небето. Писанията не описват такива. Затова изглежда по-добре да се приеме четенето „цялото семейство“, което предава усещането за единство и цялостност на общността на Бога, Отца на всички, тема, към която апостолът често се връща.

16. Богатствата на Неговата слава. Сравнете гл. 1:18. Това е стандартът, по който Бог дарява Своите благословии на човечеството, откъдето идва и неограничените ресурси, достъпни за Божието дете. Човекът измерва със собствената си слабост и незначителност; Бог - със Своите неограничени богатства и слава. Павел не е доволен, че неговите обърнати във вярата трябва да станат просто номинални християни. Той иска те да получават изобилно от благодатите, да изследват дълбините и да се изкачват до висините на духовния живот, да участват в славните богатства на Божието царство.

Укрепени със сила. Силата, която укрепва, е силата Божия. Силата се предава чрез действието на Светия Дух. Същата сила, която обръща хората във вярата, трябва да продължи в тях, ако искаме да има християнски растеж. Тук е мястото, където много християни се провалят. Те не осъзнават, че духовната издръжливост изисква толкова много от Божията благодат, колкото първоначалното обръщане във вярата. Както физическата сила се увеличава от храната, а интелектуалният живот от мисълта, така и духовният живот се поддържа от непосредственото присъствие и сила на Светия Дух.

Във вътрешния човек. Гръцкият израз предполага сила, която влиза и остава там. Жизнените духовни сили в човека не са произлезли от неговата собствена природа; той няма нищо свое, което да предложи, нищо свое, с което да се похвали.

17. Обитавам. Гръцки katoikeō, „обитавам“, „пребивавам“, „да бъда у дома“, „да се установя“, „да пребъдвам“. Идеята за постоянство сега се добавя към тази за укрепване (ст. 16). Христос не е случаен посетител, а пребъдва в сърцето, постоянно достъпна сила за просветление и пречистване (вж. Йоан 14:23; Откр. 3:20).

Чрез вяра. Вярата е тази, която отваря сърцето на Христос. Вярата е уверено доверие в Бога. и Неговите обещания и е непрекъснато поддържащ принцип на живота (вижте върху Рим. 4:3).

Вкоренен и основан. Тези два различни образа се използват често от Павел и други библейски писатели (Пс. 1:3; Ер. 17:8; Кол. 1:23; 2:7). Павел често комбинира метафори, за да подсилва тезата си (1 Кор. 3:9).

С любов. В гръцкия език тези думи са в емфатична начална позиция. По този начин те могат да се разбират като свързани с първата част на стих 17, която се чете буквално „за да всели Христос чрез вяра във вашите сърца в любов“. Или могат да се разбират като свързани с думите „вкоренени и основани“, както подсказва текстът „вкоренени и основани в любов“. Любовта, която е „вкоренена“, слиза дълбоко в почвата на душата, ангажирайки всички способности на ума, докато любовта, която е „основана“, е здравата основа, върху която всичко

Нашите взаимоотношения съществуват. Няма аргумент срещу любов от този вид, защото няма нищо по-велико (1 Кор. 13). Любовта извира директно от преживяването на притежаването на вътрешния Христос и се превръща в основа и основа на единството между Бог и човека, и между човека и неговия ближен.

18. Може да е способен. Темата, която трябва да бъде схваната, е отвъд обикновеното разбиране; затова Павел се моли слушателите му да получат специална сила, която да я даде, за да я постигнат.

Да разбирам. Буквално „да схвана“; метафорично „да възприема“.

Всички светии. Вижте гл. 1:1. Има определени духовни явления, които се случват само в индивидуалното сърце, но има и други въпроси, които принадлежат на Божията общност, и това разбиране на Христовата любов е едно от тях. Това е общото притежание, което свързва вярващите заедно.

Широта. Павел не посочва за какво се отнасят измеренията, споменати в това изречение. Коментаторите са дали различни тълкувания. Може би най-простото обяснение е, че Павел прекъсва изречението си, сякаш е обзет от мащаба на темата, която размишлява. Той е просто, но дълбоко развълнуван, докато размишлява върху мистерията – обитаващият Христос, Божията любов, единството на тялото Христово или по-специално любовта на Христос (ст. 19). Сякаш в някоя звездна нощ зрителят гледа към безграничната Божия вселена във всички посоки, изгубен в удивление.

19. Любовта Христова. Тук, очевидно, не е нашата любов към Христос, а Неговата любов към нас.

Кое то превъзхожда всяко знание. Христовата любов е отвъд познанието на човешкия род, защото е безкрайна и свободна, никога не се изчерпва и винаги открива нови полета на разбиране. Тя е изворът на нашето собствено нарастващо преживяване на любовта (1 Йоан 4:19). Мъжете само с върха на пръстите си са докоснали силата за живот, която се крие в пълноценното преживяване на Христовата любов.

Пълнота на Бога. Вижте гл. 1:23. Това е славният завършек на делото на обитаващия в живота Христос. Църквата, като съд, трябва да бъде изпълнена догоре с небесна благодат, така че отделните членове, съставляващи тялото Христово, да показват или отразяват нещо от „пълнотата на Бога“. Павел представя най-възвишена гледна точка за природата на човека и неговите възможности за растеж в благодатта. Човекът е създаден по Божи образ. Дадени са му образи на Бога. Дадени са му способности за развитие и високата привилегия да стане участник в „божествената природа“ (2 Петрово 1:4). Божиите благословии не се раздават пестеливо. Те водят до все по-голямо разбиране на Божия ум, до запълване на празнотата и празните места в живота на хората с духовна сила. Тъй като именно в Христос се намира Божията пълнота (Кол. 2:9), божествената „пълнота“ идва при човека чрез пребиваването на Христос в сърцето (виж Еф. 3:17).

20. До него. Целият въпрос, който Павел представя досега в посланието си, е обобщен в една великолепа доксология (ст. 20, 21). Хвала на Бога извира лесно от обърнатото сърце. В Писанието има много доксологии (Рим. 16:25–27; 1 Тим.

6:15, 16; Откр. 1:6), всяко със своята отличителна мисъл. В този момент апостолът е обзет от чувство за неописуемата Божия сила и Неговата безгранична любов към хората.

Способен. Павел често подчертава способността на Бог да изпълни това, което е възнамерявал да постигне (Рим. 4:21; 11:23; 2 Кор. 9:8). Той вижда това като голямо насърчение за уморения светия, който е уверен, че не основава вярата си на някакъв слаб и несъвършен обект.

Превъзхождащ изобилно. Гръцки *hyperekperissou*, „напълно над всякакви граници“. Павел е обича сложни думи. Тук той посочва свръхизобилие, отвъд пълнотата и преливане (вж. 1 Сол. 3:10; 5:13). Това изобилие е особено очевидно в момент на най-дълбока нужда (вж. Рим. 5:20) и вярващият трябва само да се хване за него.

Искайте. По-скоро „искайте за себе си“. Целият израз несъмнено се отнася по-специално до духовните благодати, „пълнотата на Бога“ (ст. 19). Павел набляга допълнително на мисълта за изобилието на Божията благодат и даване. Има ресурси на духовна сила, достъпни за нас отвъд най-далечната ни мисъл. Ние не ги използваме, както бихме могли. Сравнете увещанието на нашия Господ (вижте върху Матей 7:7).

Сила. Вижте върху Еф. 3:16; вж. Еф. 1:19, 20; Кол. 1:29.

21. Слава. Буквално „славата“. Само на Бога принадлежи заслугата, признанието и почитта за спасителното дело на благодатта. Няма място за презумпция за добродетел и слава от страна на църквата или нейните членове.

В църквата от Христос Исус. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) прочита „в църквата и в Исус Христос.“ Следователно причините за хвалене на Бога се намират на тези две места: в църквата, защото там се отразява Неговата слава; в Христос, защото Той е главата на тялото, църквата.

През целия... край. Буквално „до всичките поколения от века на вековете“, тоест, до цялата вечност.

Амин. Вижте Матей 5:18.

Така завършва молитвата на апостола и първата част на посланието. Удивителната слава и величие, въплътени в Божиите обещания към Неговите грешни, но и изпълнени с надежда, са темата, която е отвъд човешкия език, за да бъде изразена. Тя възвисява сърцето, укротява духа и дава жива надежда за идването на Божието царство в неговата пълнота.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 5Т 730

1–21ТМ 391

3 АА 302

5–11АА 159

6 АА 19; ДА 402

6, 7 2Т 609

8 АА 134, 567, 600; ГК 471; СЛ 17, 84; 5Т 74, 730, 731

8–106Т 13

8–11ТМ 292

9 АА 527; GW 186; 2Т 609

9, 10 МЛ 368

10 АА 9; Изд. 308

10, 11 ДА 26

11 КОЛ 397

13–21ЛС 439; RC 71

14 GW 178; PK 48; SL 84

14, 15 АА 11; DA 25; 6Т 366

14–19МН 426; 8Т 289; 9Т 183

15 Изд. 306; ГК 677

16 DA 200; GW 262; 8Т 132

16–19CH 593; GC 476; SL 84; 2T 522

16–21FE 180

17 CT 223; Ev 361

17–19AA 334; TM 387; 3T 213

18, 19 AA 469; COL 129; DA 670; FE 178; MB 34, 76; 2T 213, 266; 5T 264, 740; 7T 214

18–208T 335

19 AA 308; PP 64; 2T 215; 3T 467; 5T 105

19, 20 GW 262

20 COL 147, 397; CSW 108; DA 200, 249, 421, 679; Ед 307; GC 351; GW 38; MB 20;

MM 203; ПП 554; TM 208; 5T 50; 7T 273

ГЛАВА 4

1 Той увещава към единство 7 и заявява, че затова Бог дава различни 11 дарове на човешките, за да може църквата Му да бъде 13 назидана и 16 израснала в Христос. 18 Той ги призовава от нечистотата на езичниците, „1 да облекат новия човек, 25 да отхвърлят лъжата и 29 поквареното слово.“

1. Затова аз. Този стих започва това, което може да се нарече практическата част на посланието, въпреки че апостол Павел не е мислил за доктрината и практиката като за отделни клонове на вярата. Теорията и приложението са преплетени в структурата на неговото представяне на великата тема за единството на вярващите. Но в този раздел са дадени специални напътствия относно християнските задължения и привилегии, с оглед на получената благодат и отговорностите, които събратята вярващи имат един към друг. Акцентът тук е поставен върху следствията, а не върху причините за духовния живот.

Затворник. Вижте 3:1.

Ходете достойно. Вижте върху Еф. 2:2 вж. Еф. 2:10; 5:8, 15; Кол. 1:10. Невъзможно е да бъдем напълно достойни за нашето призвание, но човек може да бъде постоянно под Божието ръководство. Бог не ни е призовавал, защото сме достойни, защото достойнството следва призива. Никой човек никога не би бил призован от Бога, ако това зависеше от неговата достойност. Когато блудният син извика, че не е достоен да се нарече син на баща си, той изрази убеждението на всички покаяли се грешници (Лука 15:19). Ефесяните, които някога са били чужденци и чужденци, но сега са обединени в едно тяло с преди избрания от Бога народ и са получили от обещанията, са призовани да покажат определени видими доказателства за тази благодатна промяна. Да вървим по християнския път означава повече от загриженост за отделни действия на външно поведение; това е свързано с вътрешно състояние и отношение, което осигурява движещата сила зад действията.

2. Смирение. Гръцки *tapeinophrosunē*, „смирение на ума“ (виж върху Деяния 20:19). Идеята Думата „смирение“ не е била високо ценена сред нехристиянските народи. В небиблейските писания *tapeinophrosunē* и свързаните с нея думи означават унижение на духа, но християнството ги издига до значение на безкористно смирение. Учителят е описал Себе Си, във връзка с игото, което Неговите последователи е трябвало да поемат, като „смирен по сърце“. (Мат. 11:29). Заповедта да се ходи със смирение е тежка дума за необърнатото сърце, защото тя противоречи на всеки естествен импулс на човешкия дух.

Кротост. Гръцко *praotēs* (виж Гал. 5:23; вж. Мат. 5:5, където е използвано свързаното прилагателно

praūs). Човекът, който е кротък, приема нараняванията, нанесени му от другите, подчинява се на

житейските изпитания. Това качество е от съществено значение за единството на църквата; без него разделение.

скоро се появява. Кротостта, бидейки отказ от самоутвърждаване дори при провокация, не може да съществува без смирение.

Дълготърпение. Гръцки makrothumia (виж върху Рим. 2:4; Гал. 5:22). Търпението при всякакви условия и по всякакви причини е същността на дълготърпението. Това е божествено качество, което Бог е проявявал през хилядолетията на греховния бунт на ангели и хора, и то идва при човека като плод на Духа. Думата често се използва, за да опише божественото търпение (Рим. 2:4; 1 Тим. 1:16; 2 Петрово 3:15).

Търпелив. Гръцки аресѓ, „да търпя“.

В любовта. Качеството на търпението се проявява само от сърце, което обича.

3. Усилие. Или „усърдно стремеж“.

Единство на Духа. Павел приема, че това състояние на единство, дадено от Духа, вече съществува и настоява то да се поддържа чрез упражняване на добродетелите, които е изброил. Сега той преминава към седем подробности, в които се състои това единство, единство, чиято „връзка“ или „преплита“ е мирът.

4. Едно тяло. Вижте гл. 1:23; 2:15, 16. Думата се повтаря седем пъти „едно“ в гл. 4:4–6. Единството е темата на апостола в тези стихове. Има много части, но едно тяло (вижте върху 1 Кор. 12:12–14). Християнинът не е самотен поклонник; той принадлежи към жизнен организъм, Божието семейство. Тази единица замества държавата, клуба и дори човешкото семейство като върховен обект на неговата привързаност.

Един Дух. Това е същият Дух, за който се говори в стих 3, същият Дух, който беше възраждащата сила, препоръчана на Никодим (Йоан 3:5). Всички дарове, плодове и благодати на християнския живот идват от обитаването на Духа в личния живот на вярващите и по този начин в църквата. Духът разсейва разделенията в собствения живот на човека, вътрешните дисхармонии, които превръщат толкова много животи в истински бойни полета. Разединението е сигурен знак, че Светият Дух отсъства.

Една надежда. Надеждата се зароди с Божия призив към човешките сърца – надеждата за спасение и явяването на Господа (Тит 2:13). Именно надеждата за окончателното завършване на царството дава съществена основа за мир и радост, смелост и добро настроение. Духът потвърждава тази надежда (вж. Еф. 1:13, 14), която от своя страна обединява вярващите и наистина се превръща в „жива надежда“ (1 Петрово 1:3). Такава надежда непременно води до преобразен живот, защото „всеки, който има тази надежда в Него, очистиwa себе си“ (1 Йоан 3:3).

На вашето призвание. Тоест, принадлежност към вашето призвание като неразривно свързана с него. Те имат надежда чрез самия факт на своето призвание.

5. Един Господ. Вижте върху 1 Кор. 8:6. Това е върховният обект на лоялност. Тези, които се подчиняват напълно и са вярни на един и същ Господ, не са във вражда помежду си. Той е Господ чрез сътворение и чрез пресъздаване и цялата власт е у Него. Пълното предаване на Него е изискване, но такова предаване може да бъде най-голямата радост на християнина. „Знаем, че Го познаваме, ако пазим Неговите заповеди“ (1 Йоан 2:3).

Една вяра. Павел сякаш тук говори за субективната вяра в Христос като за лична Спасител, а не вяра като система от вероизповедания (вж. Рим. 1:5). Има само едно средство за спасение, а именно вярата (вж. Гал. 2:16). Както юдеин, така и езичник влизат в „тялото“ (Еф. 4:4) по един и същ канал (Рим. 3:29, 30).

Едно кръщение. Кръщението с вода уместно символизира смъртта и възкресението. Също така, то означава очистиване и отделяне и е публично обявяване на единението с тялото

на Христос. Посветените по този начин във видимата църква растат заедно по подобие на Христовата смърт и възкресение (Рим. 6:3–5).

6. Един Бог и Отец на всички. Вижте върху 1 Кор. 8:6. Общият Отец е източникът на цялото единство. Най-великият факт, който човешкото сърце може да открие, е, че Бог е баща, на когото може да се има доверие, който е приятел на човека. През вековете хората са копнеели за някого, към когото да се обърнат в един привидно неприятелски настроен свят.

Преди всичко. Той е суверен в собствения Си дом.

Чрез всичко. Бог е вездесъщ (вижте Пс. 139).

Във всички вас. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на местоимението, но може да се цитира и за четенето „нас“. Пропускането на което и да е местоимение прави фразата паралелна с двете предходни фрази и не нарушава значението на Павел.

7. На всеки. Има явен ред и план в разпределянето на работата и таланта на всеки човек (вж. Рим. 12:6). Всеки дар допринася със своята стойност за единството на църквата. Няма място за гордост от страна на онези, които имат големи дарове, защото от тях ще се очаква повече; нито пък има място за завист от страна на онези, които са получили по-малки таланти, защото те са отговорни за развиването само на това, което имат (вж. COL 3:27; МПР 309; 2Т 2:45; 9Т 3:7).

Еф. 4:7–13 разглежда разнообразието от дарби в църквата. Павел прави по-пълно изявление за разнообразието от дарби в 1 Кор. 12. Сравнете урока на Исус в притчата за талантите (Мат. 25:14–30). Има различия не само в свръхестествените дарби, които Бог дава на хората за специални цели и поводи, но и в обикновените духовни способности на различните хора.

8. Той казва. Или „казва“. Цитатът е от Пс. 68:18. За значението на оригиналния цитат виж върху Пс. 68:18; виж въведението към Пс. 68.

Възнесен. Павел прилага думите на псалмиста към възнесението на Христос. Той посочва, че именно възнесението на Христос е гаранцията за Неговата способност да дава даровете на Духа на хората (вж. 1 Кор. 15:12–22).

Водил в плен плен. Тук несъмнено означава „водил в плен множество пленници“. В Псалмите препратката вероятно е към пленените врагове на израилевия цар. Тук може да се разбира като отнасяща се до онези, държани в плен от смъртта, които са били възкресени с Христос при Неговото възкресение (Мат. 27:51–53; вж. EW 184, 189, 190; DA 786). Веригата на смъртта е била разкъсана; пленниците на Сатана са били пленени от силата на Христос.

Даде. Еврейският и LXX превод на Пс. 68:18 гласят „получи“. Като вдъхновен писател Павел адаптира изказването на псалмиста към делото на Христос по раздаване на духовни дарове след Неговото триумфално влизане в небето.

9. Възнесен ... слезъл. Възнесането на Христос предполага предшествашо слизане (вж. Йоан 3:13). Божият Син не само слезе на земята; Той докосна самите дълбини на човешкия опит, като по този начин направи възнесението Си към престола на славата още по-славно.

Първо. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между пропускане и запазване на тази дума.

Долните части на земята. Тази фраза може да се разбира като отнасяща се или до самата земя, като „земя“ се разглежда в противопоставяне на „долните части“, или до „ад“ (hadēs, вижте върху Матей 11:23), където душата на Христос е описана като отишла при смъртта (Деяния 2:31; вижте том V, стр. 918). Последното тълкуване би накарало пасажа да говори конкретно за смъртта и погребението на Христос. Именно това унижение на Христос е довело до

Неговото възвисяване (Фил. 2:5–11). Като премина през такова преживяване, Той стана разбиращ и ефективен първосвещеник, запознат с всички превратности на човешкия живот, дори със самата смърт (Евр. 2:14–18; 7:25–27).

10. Същото. Спускането беше дълбоко, но изкачването е по-високо, отколкото би била дълбочината. Предполагам (вж. гл. 1:10, 20–23).

Над всички небеса. Може би фигуративен израз, обозначаващ висотата на възвисяване. Юдеите говореха за седем небеса, а самият Павел говореше за третото небе (2 Кор. 12:2).

Изпълни всичко. Някои смятат, че апостолът тук говори за вездесъщността на Христос; че като човек Христос е приел ограниченията на човечеството, но сега е в позиция да дари Своите дарове и да излее Своята благодат в неограничена сила и слава; че Той е Светлината на света, Слънцето на правдата, изливащо животворните Си лъчи във всеки тъмен ъгъл. Други пък смятат, че апостолът тук говори за Христос, изпълващ всичко в смисъл, че Той е главата на тялото, „пълнотата на Този, Който изпълва всичко във всичко“ (гл. 1:23). Всяка благословия, позната на човека, извира от Него.

11. Той даде. На гръцки език думата за „той“ е емфатична, означаваща „самият той“, този, който току-що беше описан.

Апостоли. Вижте върху Деяния 1:2; 1 Коринтяни 12:28. Павел не казва толкова, че определени дарби бяха дадени на мъжете, за да могат да станат апостоли, тъй като тези, които бяха получили дара, самите те биват дадени на църквата. Църквата приемаше за своето служение мъже, които бяха правилно подготвени за своите функции. Сравнете Рим. 12:6–8.

Пророци. Вижте върху Бит. 20:7; Мат. 11:9; 1 Кор. 12:10. Пророците са били тълкуватели и обяснители на Божията воля, която им е била оповестена чрез свръхестествени средства. Те са споменати заедно с апостолите в Еф. 2:20; 3:5. Идеята за предсказване не е съществена за значението на думата, нито пък предсказващият елемент се намира във всички пророчески изказвания (Деяния 15:32; 1 Кор. 14:3). Пророческият дар е бил незаменим за основаването на църквата в новозаветни времена и е назначеният водач на църквата на остатъка (Откр. 19:10).

Евангелисти. Гръцки euaggelistai, „проповедници на евангелието“, свързано с глагола euaggelizō (вижте върху Деяния 8:4). Евангелистите очевидно не са били обвързани с определена местност, а са разпространявали свидетелството си от място на място. Вероятно не са упражнявали пълната власт на апостолите (Деяния 21:8; 2 Тим. 4:5). Служението на евангелистите изглежда е било насочено главно към езичниците, докато пасторите и учителите са служили на местните църкви.

Може да се повдигне въпросът защо Павел не говори за работата на епископи, дякони и други на този етап. Очевидно тук той говори за онези, които са се отличавали с това, че са получили даровете на Духа с цел наставление, а не за онези, чиято работа е била по-скоро административна – без обаче да се внушава нито превъзходство, нито по-нисшестоящост. Тези длъжности не са били взаимно изключващи се.

Пастори и учители. Структурата на този израз на гръцки предполага, че Павел възнамерява да говори за две фази на едно служение. Всяко ефективно служение е служение на поучаване. Пасторската функция на служението е представена в Йоан 21:16; Деяния 20:28, 29; 1 Петрово 5:2, 3 и т.н., а аспектът на поучаване в Деяния 13:1; Римляни 12:7; 1 Тимотей 3:2 и много други пасажи. Самият Учител е бил великият пастор-учител, който е пасъл стадото и го е учил.

12. Защото. Или „с оглед на“.

Усъвършенстване. Гръцки *katartismos*, „екипиране“, „усъвършенстване“. Глаголът *katartizō* се използва в Матей 4:21 за поправяне на мрежи, в Гал. 6:1 за възстановяване на онези, хванати при прегрешение. Сравнете с 1 Кор. 1:10. Дарбите бяха с цел „поправяне“ на светиите и тяхното обединяване. „Усъвършенстването“ включва, както подсказва контекстът, подредено служение и управление на църквата.

Дело на служението. Или „дело на служението“, „дело на службите“, което включва всички видове служение и служба в църквата. Служителите на църквата не трябва да господаруват над стадото, а да се смятат за слуги. Това е непосредствената цел на дара.

Назидателна. Или „изграждаща“. Църквата трябва да бъде изградена както по характер, така и по брой.

13. Дотогава. Споменатите длъжности ще бъдат необходими и ще продължат да съществуват, докато се установи Божието царство.

Ела. Или „стигам до“, „постигам“.

Единство. Тази дума е свързана както с вяра, така и със знание; тоест, единство на вярата в Христос и единство на познанието за Него. Вярата винаги трябва да се свързва със знание.

Знание. Гръцки *epignōsis*, развито духовно „знание“ (виж на гл. 1:17).

Съвършен мъж. Или „зрял мъж“. Това се отнася не толкова за индивида, колкото за църква, която трябва да достигне състояние на органично единство, пълнота и зрялост, за разлика от детската незрялост, за която се говори в стих 14. Както за индивида, така и за църквата, подобие на Христос е целта, която трябва да бъде постигната (Римляни 8:29). Отказът от растеж е по-голям грях от самата незрялост и е резултат от самодоволство и ниски идеали.

Ръст. Гръцки *hēlikia*, „възраст“, „период от живота“, „ръст“. Тук идеята за зрялост изглежда е видно. Сравнете Лука 2:52; 12:25.

Пълнота на Христос. Вижте върху Еф. 1:23; 3:19; вж. Йоан 1:14, 16. Само Христос има пълния ръст и е завършеният човек, съвършеният човек. Ние сме призвани да участваме в тази природа и всички служби на църквата и благодатите на Духа са дадени за тази цел.

14. Деца. Гръцки *paīdion*, „младенци“. Думата често се превежда като „младенци“ (Матей 11:25; (Рим. 2:20; и др.). Метафорично, това означава детинство, а не детиноподобие (вж. 1 Кор. 3:1; 13:11; Гал. 4:1, 3; Евр. 5:13). Заповядано ни е да станем като „малки деца“, *paidia* (Мат. 18:2–4), в смирение и доверчивост, но не в импулсивност и незрялост. Целта на даването на даровете е Божиите деца да могат да израснат в духовна мъжественост. Няма по-жалка гледка от тази на забавено умствено и физическо развитие у човек в зряла възраст.

Хвърлян напред-назад. Буквално „хвърлян от вълни“. Липсата на устойчивост, толкова често свързвана с младостта, не бива да бъде белег на вярващия; търпение, издръжливост, стабилност са неговите характеристики (вж. Яков 1:6; Евреи 13:9). Тези, които постоянно търсят нещо ново и са привлечени от някаква сензационна идея, формират слаба основа за живота на църквата. По същия начин, богословските и философските разсъждения отвъд законните граници водят до нестабилност на вярата и характера.

Вятър на доктрината. Или „вятър на учението“. Павел не пренебрегва тук доктрината или теологията като израз на систематизиран набор от знания относно Бога, а по-скоро предупреждава срещу нерешителността, несигурността и неяснотата, които съпътстват толкова много

теология. Той несъмнено има предвид и празните спекулации, които често характеризират религиозните дискусии. И двете крайности са смущаващи елементи в живота на църквата.

Хитрост. Буквално „игра на зарове“. „Ветровете на учението“ са предназначени да заблудят, както когато някой нищо неподозиращ играч стане жертва на хитър картоиграч. Това не е просто въпрос на случайност, защото заровете са заредени; това, което изглежда като учение на Христос, всъщност не е такова. В последното си обръщение към ефеските старейшини в Милет, Павел ги предупреди, че сред тях ще влязат „люти вълци“ (Деяния 20:29) и очевидно това време беше дошло. Честността в преподаването на истината е също толкова важна, колкото и честността в нейното практикуване.

Хитрост, лукавство. Гръцки *rapourgia*, „хитрост“, „мошеничество“, „лукавост“ (виж Лука 20:23; 1 Кор. 3:19).

С което те дебнат, за да измамат. Буквално „към [или „с оглед“] хитростта на измамата“. Крайната им цел е измамата.

15. Говорене на истината. Гръцката дума включва както идеята за това да бъдеш истинен, така и за това да говориш истината. Истината, с подтекст да се следва истината, а не измамните доктрини, срещу които Павел предупреждава. Простият дух на искреност и истинност е ефективна защита срещу измамните ветрове на доктрината (виж Йоан 3:21; 8:44; 18:37; 1 Йоан 1:8; 2 Йоан 4).

В любовта. Любовта и истината са неразделни. Истината трябва да бъде не само точна по идея, но и любяща по начин (вж. Гал. 4:16). Любовта обаче не означава оправдаване на греха. Никой от апостолите не е бил по-конкретен в осъждането си на злодеите от Павел, но любовта е била вътрешното състояние на сърцето му, докато е говорил истината; любовта е изисквала истината да бъде казана (вижте Ефесяни 3:17–19).

Главата. Както дървото пуска корените си в почвата за храна и влага, така и растящото Божие дете се обръща към Христос за Неговата жизненост и подкрепа. Единството с Христос е едновременно причина и резултат от растежа. Той е глава на всеки човек, както и глава на църквата (1 Кор. 11:3).

16. Съвместно свързани. Сравнете гл. 2:21. Израстването в Него осигурява жизненост, протичаща от Него в членовете на тялото, които са тясно свързани помежду си. По този начин хора с най-различни дарби са способни да работят заедно.

Уплътнен. Непрекъснато съчленение, единият елемент с другия, осигуряващо солидност и здравина. Сложната структура расте чрез контакт с благодатта, идваща от главата.

Ефективна работа. Гръцки *energeia*, „оперативна сила“, „работещ“. Нашата дума „енергия“ произлиза от *energeia*. Всяка част има своята основна функция. Всеки член е работещ член.

Всяка част. Основната идея е тази за взаимна съгласуваност и общ растеж чрез връзка с главата (вж. Кол. 2:19).

Умножава. Докато източникът на снабдяване е главата, всяка част или член има работа, която трябва да се извърши, за да се постигне растеж. Това е двоен растеж – растеж на църквата по брой и на индивида по отношение на духовните благодати.

Назидателно. Вижте на стих 12.

17. Свидетелствайте в Господа. Следващите увещания ще бъдат дадени в светлината на Христос като глава на църквата и източник на сила за правилен живот. Павел не изразява просто личното си мнение. Той дълбоко чувства това, което ще проповядва.

тях. За подобни твърдения вижте Деяния 20:26; Рим. 1:9; 2 Кор. 1:23; Гал. 5:3; Фил. 1:8; 1 Сол. 2:5.

Ходи. Вижте гл. 2:2, 10.

Други езичници. Буквално „останалите езичници“. Текстовите доказателства обаче подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на „други“. Павел настоява вярващите да бъдат различни от езичниците. Самите ефесяни някога са били езичници, но сега принадлежат към „Божия Израел“ (Гал. 6:16).

Суета. Гръцки *mataiotēs* (виж върху Рим. 8:20). Идеята не е за самонадеяност, а за лекомисленост и празни цели. Без Христос езичникът се скита безцелно, безнадеждно и безразсъдно. В Рим. 1:21–32 Павел рисува картина на пълна поквара, когато човек се отдава на „суетни“ (*mataios*) въображения. Това израждане се е случило в управляващата част на човешката природа, ума, така че рационалните способности са се поддали на погрешно насочени или неконтролирани въображения. Тази суета не е била просто безполезна, тя е била унижителна.

18. Помрачено разбиране. Идеята е за слепотата на интелекта. Метафората за тъмнината се използва често в Писанието (Йоан 3:19; Деяния 26:18; Кол. 1:13; 1 Сол. 5:4, 5; 1 Йоан 1:5, 6). Естественият ум не може да разбере духовната истина, защото е покварен от греха, не само в моралните си възприятия, но и в способността си за разсъждение. Неподпомогнатият разум е напълно неравномерен на духовните прозрения, необходими за спасително познание с Бога.

Отчужден. Вижте върху Еф. 2:12; вж. Кол. 1:21. Тази дума и гръцката, от която произлиза преведено е, предполага предишно състояние на единение. Човекът, който някога е имал общение със своя Създател, сега е отделен от живота на Бога, тоест от живота, който идва от Него (1 Йоан 5:11). Отчуждението от живота на Бога означава загуба на вечния живот – духовна смърт.

Невежество. Тяхното невежество не е резултат от интелектуална неспособност, а от морална липса, за която те биха могли да бъдат държани отговорни. Непознаването на Божията воля не е извинение, когато човек е имал възможността да я узнае, защото Бог никога не може да „намигне“ на виновното невежество (вж. Деяния 17:30).

Слепота. Гръцки *ῥῶδῖς*, „втвърдяване“, идеята е за духовна безчувственост и безчувственост (вж. Рим. 11:25). В Рим. 1:21 Павел описва как е възникнало това закоравяване, като както там, така и тук се има предвид, че хората сами са си го причинили.

19. Да бъдеш безчувствен. Или „да станеш безчувствен“.

Предават се. Това означава доброволно отстъпване. Има огромна разлика между състоянието на този, който е спънат от хитростите на дявола, и този, който умишлено призовава неговата власт. Сравнете Рим. 1:24, където се казва, че „Бог ги предаде на нечистота“. Но отказването от Бога винаги следва отговорния избор на грешника да ходи по злия път; то никога не предшества този избор. Най-големите висоти и най-ниските дълбини се постигат чрез силата на волята, упражнявана в едната или другата посока, независимо дали за добро или за зло.

Похот. Гръцка дума *aselgeia* (виж върху Рим. 13:13). Тази дума показва пълно и безразсъдно изоставяне на похотта. Човешката природа, оставена сама на себе си, е същата сега, както е била тогава.

Алчност. Гръцки: pleonexia, „желание да имаш повече“, „алчност“. Pleonexia е често свързвано с нечистота в Новия завет (вж. Еф. 5:3, 5; Кол. 3:5).

20. Позна Христос. Тук е представен рязък контраст с живота на езичника. Тази фраза не се използва другаде, „познай Христос“ е по-често срещаният израз (2 Кор. 5:16; Фил. 3:10; 1 Йоан 4:7). Да си „познал Христос“ не означава просто да си научил нещо за Него; това означава да си се запознал с Неговото служение и дело като свещеник, пророк, цар, защитник и посредник и да си присвоил за живота си ползите от Неговото изкупително дело. Когато самият Исус казал „научете се от Мене“ (Мат. 11:29), Той представил Себе Си като пример; тук Той е представен не като велик учител, а като самия обект на знание и вяра.

21. Ако е така. Или „предполагайки“. На гръцки език условието е посочено като истина. Освен това, ударението е върху местоимението „него“. Те Го бяха чули, както овцете чуват гласа на пастира, и бяха длъжни да Му се подчиняват.

Чрез него. Или „в него“. Тоест, те са получили познанието за Него чрез жизненоважно единение с Него.

Истина. За определение на истината вижте Йоан 8:32. Исус обяви Себе Си за истината (Йоан 14:6). Цялата истина беше въплътена в личността на Исус. Не философските разсъждения за Него са толкова лично познатство с Него и приемането на Неговата благодат, което води до истината за Него.

Исус. Това единично име рядко се използва в посланията, като обичайният израз е „Исус Христос“, „Господ Исус“ или „Христос Исус“. Когато личното име се появява самостоятелно, акцентът е върху историческия Исус, въплътен, разпнат, възкръснал, възнесен. Той е бил откровението на Бога, следователно е и хранилището на цялата истина. Християнството се основава или пада на историчността на тези събития. Павел залага всичко на идеята, че в един момент Бог уникално е влязъл в опита на човечеството в личността на човека Исус.

22. Разговор. Гр. anastrophē, „начин на живот“, „поведение“, „поведение“. За коментар относно свързания глагол anastrephō вижте гл. 2:3. Предишният начин на живот е описан в гл. 4:17–19. Предишната греховна природа трябва да бъде съблечена веднъж завинаги, никога повече да не бъде облечена; новата природа трябва да бъде облечена (вижте ст. 24). Дрехата на правдата трябва да замени мръсните дрехи на самоправедността.

Старият човек. Вижте върху Рим. 6:6; срв. Кол. 3:9. Този израз изглежда означава повече от просто старите действия или навици и включва самия ум и природа, които са източник на всяко действие. Старият човек е умрял (Рим. 6:6) и не трябва да бъде съживяван.

Покварен е. Буквално „покварен“ или „покваряващ се сам“. Формата на думата показва продължаване или прогресия в покварата в състоянието на „стария човек“. Грехът е разпадащ фактор в живота, раково образувание в духовното тяло.

Измамливи похоти. Буквално „похоти на измамата“. Фразата е в контраст с „истината“ (ст. 21). Ако хората усещаха робството и покварата, които грехът им носи, той би им изглеждал такъв, какъвто е в действителност – ужасно нещо. Истинският му характер обаче е скрит, докато не пороби жертвите си. Похотите на плътта са измамни, защото обещават щастие, но дават скръб, обещават свобода, но дават робство, обещават имунитет срещу резултатите от злодеянията, само за да донесат разрушение.

23. Обнови се. Грехът е натрапник, разрушител на първичната чистота на човека. Въпреки Векове на деградация, човекът все още показва някои следи от първоначалното дело на Бог и чрез делото на Светия Дух в новородението и в освещението „старият човек“ (ст.

22) може да бъде сътворен отново. В човешката душа, както и в човешкото семейство, има дълбок разрыв, който може да бъде излекуван само чрез обединяващото влияние и сила на Господ Исус Христос.

Духът на вашия ум. Промяната не е повърхностна промяна на мнението или ново доктринална концепция; тя засяга природата на ума, неговите управляващи принципи.

24. Нов. Гръцки *kaínos*, „нов [по качество]“. Обличането на новата природа или „човек“ не е нещо, което можем да постигнем сами, нито е просто обновен човек. Бог е активната сила в пресъздаването, но промяната не се извършва без съгласието и сътрудничеството на човека (виж МВ 142).

След Бога. Буквално „според Бога“. Самият Бог е идеалът, по който е създаден новият човек (Мат. 5:48), и тъй като „новият човек“ всъщност е завръщане към първоначалното състояние на човека, това означава възстановяване на Божия образ в душата (Бит. 1:27; Ед. 125; срв. Кол. 3:10).

Създаден. Вижте върху Еф. 2:10; вж. върху 2 Кор. 5:17.

Праведност. Гръцки *dikaíosunē* (виж върху Мат. 5:6).

Святост. Гръцки *hosiōtēs*, „благочестие“, „святост“. Думата се среща и другаде в Новия завет само в Лука 1:75. За прилагателното *hōsios*, „благочестив“, „свят“, вижте върху Деяния 2:27; 13:34.

25. Лъжа. Гръцки *pseudos*, „лъжа“, „неистина“, „лъжа“. Измамата носи собствено разпадане на душата на измамника, често наранявайки го повече от измамения. Как могат онези, които са последователи на Този, Който е истината, да правят нещо друго, освен да се придържат към максимална почтеност във всичко? В живота на християнина няма място за възползване от друг в бизнес сделка, за оцветяване на разказвани истории, за предаване на фалшиви впечатления чрез инсинуации, за даване на обещания без намерение да бъдат спазени, за предаване на слухове и клюки.

Говори... истината. Цитат от Захария 8:16. Говоренето на истината е утвърден навик за християнина.

Членове един на друг. Лъжата има тенденция да разрушава единството на братството; измамата настройва един член срещу друг (вж. 1 Кор. 12:15). Не може да има истински съюз между човек и човек, освен на основата на пълно доверие (вж. Зах. 8:16).

26. Гневен. Цитатът е от LXX на Пс. 4:4 (ст. 5, LXX). Коментаторите се различават по отношение на това дали еврейският текст на Пс. 4:4 трябва да се преведе както в KJV на този пасаж, или както в LXX, с което пасажът на Павел е в съответствие. В гръцкия език и двата елемента „гневете се“ и „не съгрешавайте“ са заповеди. Правени са различни предложения в опит да се избегне внушението на заповед да се гневим, нито едно от тях не е задоволително. Най-простото решение изглежда е да се разглежда гневът, за който се говори тук, като праведно негодувание. Християнин, който не е развълнуван до степен на негодувание от явни грешки и несправедливости, може да е нечувствителен към някои неща, които би трябвало да го засягат. Праведното негодувание има изключително важна функция в стимулирането на хората в борбата срещу злото. Исус не е бил разгневен от някаква лична обида, а от лицемерни предизвикателства към Бога и несправедливости, извършени към другите (виж Марк 3:5). Оправданият гняв е насочен срещу погрешното действие, без враждебност към извършителя. Да можеш да разделиш двете е изключително голямо християнско постижение.

Не съгрешавайте. Това е заповед, както ясно показва гръцкият език. Предупреждението е отправено, за да не Оправданият гняв води до чувство на лично негодувание, отмъстителност и загуба на

контрол. Някой уместно е отбелязал: „Добре правим, че понякога се ядосваме, но сме сбъркали моментите.“

Слънцето залезе. Тук е осигурена предпазна мярка срещу злоупотребата с праведно негодувание. Макар че винаги трябва да има негодувание срещу греха, таеното негодувание е разрушително за душата. Справедлив тест за качеството на гнева е дали човек може лесно да се моли за човека, срещу чието грешно деяние е насочен гневът.

Гняв. Или „раздразнение“, „огорчение“, злото чувство на лично негодувание в който дори оправданият гняв лесно се обръща.

27. Място. Тоест, обхват или възможност. Сравни Рим. 12:19.

Дявол. Гръцки *diabolos*, „обвинител“ (виж върху Мат. 4:1). Павел използва *diabolos* само в по-късните си послания (вж. 1 Тим. 3:6, 7, 11; 2 Тим. 2:26; 3:3; Тит 2:3), докато в по-ранните му послания често срещаният термин е *Satanas*, „Сатана“ (Рим. 16:20; 1 Кор. 5:5; 1 Сол. 2:18; 2 Сол. 2:9; но вж. 1 Тим. 1:20; 5:15). Гневът, за който се говори в стих 26, дава възможност на дявола да настрои членовете на тялото Христово една срещу друга – оттук и съветът да не се дава възможност на дявола да действа.

28. Не крадете повече. Павел говори на онези, които в много случаи са излезли от езичество. Освен това, има много начини, освен директното отнемане на собствеността на другите, по които можем да бъдем виновни за този грях, като например нечестна или мошеническа бизнес сделка. Следователно заповедта на Павел може да се отнася и за изповядващите християни. Кражбата приема много коварни маскировки, но във всички случаи е нарушение на основната заповед за любов към ближния.

Труд. Може да се спори дали кражбата е била причина или резултат от безделието, но със сигурност работата е лекарството. Павел не просто забранява злото. Ако е вярно, че „природата се отвращава от празнотата“, също толкова вярно е, че изоставените навици трябва да бъдат заменени с други (вж. Мат. 12:43–45). Безделието и кражбата са склонни да вървят ръка за ръка, както и трудът и честността.

Работейки с ръцете си. Самият Павел е дал пример, като е работил със собствените си ръце. (Деяния 20:34), следвайки своя Учител, който работеше на дърводелската маса със собствените си ръце. Честната работа е от съществено значение за щастието на хората, независимо дали е умствен или физически труд, и никой християнин няма право да бъде издържан от други, ако е в състояние да се издържа сам. В упорития труд има терапевтична стойност; напътствията на Павел са психологически обосновани, както и духовно верни (виж Рим. 12:11).

Може да се наложи да дава. Има и допълнителна причина този призив да проработи. Много хора не могат да се издържат поради възраст или друго увреждане. Това дава възможност за демонстрация на единството, което е темата на посланието. Християнска привилегия е да се дава на нуждаещите се, на тези, които биха загинали без такава помощ. Печеленето на пари само по себе си не е християнска дейност; наградите за честен труд трябва да се получават и разпределят в духа на християнското стопанство. Вярващият работи, за да може да помага на другите, след като е изпълнил задължението си към обществото, като се издържа. По този начин той живее в рязък контраст с крадеца.

29. Покварен. Гръцки *sapros*, „гнил“, „гнил“, „лош“. В Мат. 7:17 *sapros* описва покварено дърво, а в Мат. 13:48 негодна за консумация риба, която е била изхвърлена. Нечистотата е знак за покварено сърце, „защото от препълването на сърцето говорят устата“ (Мат. 12:34). Ругатни и неприлични шеги и песни, дори лекомислените и безвкусни

разговорите, нямат място в живота на християнина; всъщност те са отличителен белег на неновородения дух.

Което е добре. Не е достатъчно християнинът просто да се въздържа от непристойна реч. Неговите думи са за постигане на полезна цел. Исус предупреждава срещу употребата на празни думи (Матей 12:36), думи, които не постигат добра цел.

Към употребата на думата „назидаване“. Буквално, за „назидаване на нуждата“. Сравнете превода „назидаване, според случая“ (RSV). Макар че говоренето не винаги трябва да бъде от мрачен или дори сериозен характер, то винаги трябва да назидава или изгражда, правейки хората по-добри, отколкото са били, преди да чуят думите. Както в стих 28 работата на християнина е трябвало да бъде в полза на другите, така и тук думите му трябва да бъдат за доброто на неговите близки. Не само неприличната реч, но и това, което е егоистично, злонамерено, критично или внушително, поквалява. Тук отново апостолът сякаш има в съзнанието си централната тема на своето послание – единството. Това, което не назидава, съсипва и следователно трябва да бъде отхвърлено. Сравнете 1 Сол. 5:11–14.

Благодат. Гръцка дума *charis*, тук вероятно означава „полза“ (вж. Рим. 3:24).

30. Скърбя. Гръцки *lupeō*, „причинявам болка“, „притеснявам“, „скърбя“. Гръцката фраза може да се преведе като „спри да скърбиш“. Личността на Светия Дух е ясно подразбирана тук; само хора могат да бъдат скърбени. За начина, по който Светият Дух може да бъде скърбен, вижте Матей 12:31.

Запечатани. Както в гл. 1:12, 13 се казва, че вярващите са запечатани „в Христос“, така и тук те се казва, че са запечатани в „Святия Дух“ (вижте Еф. 1:13; срв. 2 Кор. 1:22). За значението на печата вижте Откр. 7:2. Приемането на Светия Дух при обръщане във вярата е Божието удостоверяване, че вярващият е приет, че одобрението на Небето се основава на неговия избор и опит.

До. По-скоро „с цел да“. Надеждата е, че вярващият ще устои и ще бъде прославен. Това може да стане само ако той държи „твърдо дръзновението и радостта на надеждата докрай“ (Евр. 3:6). Актът на запечатване не гарантира завинаги спасение, защото е възможно да се съгреша срещу Светия Дух и по този начин да се загуби изкуплението (вижте върху Мат. 12:31; вж. върху Евр. 6:4–6). Грехът, за който няма прошка, идва като кулминация на поредица от скърби. Затова е важно да се пазим дори от един-единствен акт на скръб.

Изкупление. Вижте гл. 1:14.

31. Огорчение. Гръцки *phthorē*, „огорчение“, тоест, метафорично, на нрав, характер и разположение. Огорченият човек е в състояние на непрекъснат антагонизъм към своите близки, като по този начин му липсва единство с тях (вж. Деяния 8:23; Рим. 3:14). За каталог на злини, подобни на изброените тук, вижте Кол. 3:8.

Гняв и гняв. Гръцки *thumos kai orgē*. *Thumos* означава моментно яростно и възбудено състояние на ума; *orgē*, постоянно състояние на негодувание и враждебност (вж. Рим. 2:8).

Вик. Гръцки *kraugē*, „вик“, „силна караница“. Спорът между фарисеите и садукееите относно доктрината за възкресението бяха крауге (Деяния 23:9).

Злословие. Гръцки *blasphēmia*, „богохулство“, „клевета“, „ругаене“. Шумът скоро се превръща в клевета в опит да се съсипе репутацията на другите. Всички злини, споменати в

Този пасаж има склонност да нарушава единството на вярващите, издигайки бариери между онези, които би трябвало да бъдат обединени по силата на общото си гражданство в небето.

Злоба. Гръцки *kakia* (виж върху Рим. 1:29). Някои виждат естествен ред в списъка на Павел със злини: горчивината скоро се превръща в страстен и експлозивен гняв, гневът се слива с упорит гняв, гневът води до неприлични сбивания, сбиването винаги е съпроводено с обиди или клевети и всичко това произтича от сатанинска злоба, заложен в сърцата на хората. Всички те трябва да бъдат отстранени; всички те са част от делата на плътта (Гал. 5:19–21).

32. Добър. Гръцки *chrēstōi*, „кротък“, „милостив“. Простата доброта или нежност (*chrēstotēs*) е една от най-дълбоките препоръки на християнина и е плод на Духа (Гал. 5:22). Тя е противоположна на злобата от Еф. 4:31. Чрез духовна алхимия, обръщането във вярата превръща злобата в доброта.

Нежносърдечен. Гръцки *eusplagchnos*, „състрадателен“, „милосърден“. Думата е преведена като „жалък“ в Петър 3:8. Сравнете израза „недра на милостта“ (Кол. 3:12), който предполага нежно отношение към слабостите и нуждите на другите. Безчувственото безразличие към страданието е напълно несъвместимо с християнския дух (вж. Лука 6:36; Фил. 2:4; 1 Петрово 3:8).

Прощаване. Добротата и нежността не носят голяма полза, освен ако не се изразяват в духа на прощаване. Добротата може да бъде просто вид учтивост или учтивост, ако не е склонна да направи стъпката на прошка. Духът на прощаване е повече от идеал или дори добродетел; това е определено отношение на сърцето и душата.

Самият Господ е единственият модел, който трябва да се опитваме да следваме (Мат. 6:12; Лука 6:36). Прощката за хората е била купена на безкрайна цена, докато на хората не им струва нищо, освен жертвата на лична гордост, за да простят на другите. Нашата прошка трябва да се измерва с божествената прошка (вж. Мат. 18:32, 33), факт, който става все по-поразителен, колкото повече се размишлява върху него.

Заради Христос. Буквално „в Христос“, ключовата фраза в посланието (вижте на гл. 1:1). Няма основание за превода „заради Христос“. Такова тълкуване подкрепя неудачната концепция, че Отец е трябвало да бъде убеден от Христос да се откаже от суровите Си намерения към грешника, преди да може да бъде упражнена прошка (виж 2 Кор. 5:19; виж върху Рим. 5:10).

Вие. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за четенето „нас“.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 9T 276

1–3ML 39; RC 65

1–65T 239, 292

3 ML 276; 9T 197

3–5GC 379

5 9T 196

7 КОЛ 149; ML 37

7, 8 КОЛ 327

8 DA 786; EW 190

8–168T 176

11, 12 MM 249; 8T 170

11–13DA 362; ML 38; TM 29; 3T 446; 5T 237; 6T 48, 243, 291

11–15TM 52

12, 13 GC viii; TM 406

13 AA 49, 284; AH 213, 298; CH 594; CSW 30, 106; CT 491; Ev 337; FE 167, 199; GC 470; GW 283; ML 101; MM 32; MYP 16, 45; SC 67; 2T 237; 3T 446, 559; 4T 359, 367 556; 5T 105, 252, 264, 265, 267, 309, 484, 577, 597; 7T 24; 9T 48, 153, 184

13, 14 AA 470

14 Ev 362; GW 289; 1T 418; 3T 427; 4T 74; 5T 80, 273

15 COL 67, 97; SC 67, 75, 81; TM 288; 1T 353; 3T 46; 4T 367; 5T 393, 500; 9T 160

16 TM 27; 7T 131, 174

17, 18 AA 470

17-195T 171

18 ДА 764; 2C 138; 4C 147

19 1T 189

22-244T 92; 5T 172

23 FE 182

24 CS 28; Ed 27; MH 163; 2T 484

25 Изд. 286

26 TM 101

28 KC 122; EW 58, 95; 1T 206

29 хиджра 435; COL 336, 337; GW 122; MB 69; ML 114; 2T 302, 316

30 CH 561; GW 98; MYP 387; 1T 124; 2T 263; 3T 73, 265; 4T 410, 491, 493, 626; 5T 120, 310, 365; 8T 56

32 EW 26; MB 114; ML 235

ГЛАВА 5

2 След общите увещания да обичат, 3 да избягват блудството, 4 и всякаква нечистота, 7 да не общуват с нечестивите, 15 да ходят предпазливо и да бъдат 18 изпълнени с Духа, 22 той слиза до конкретните задължения, как съпругите трябва да се подчиняват на съпрузите си, 25 и съпрузите трябва да обичат съпругите си, 32 както Христос прави със Своята църква.

1. Последователи. Гръцки *mimētai*, „подражатели“. Този стих е продължение и разширение на гл. 4:32. Апостолът е настоявал да се следва примерът на Бог, особено в духа на прошката. Бог е образецът, идеалът, към който се стремим да достигнем, в този случай със специален акцент върху духа на прошката. Със сигурност искреният вярващ, по Божията благодат, може да се научи да прощава, както Бог е простил.

Скъпи деца. Или „възлюбени деца“. Знанието, че Бог ни обича, е първото източник на способността да Му подражаваме (1 Йоан 4:19). Осъзнаването на Неговото Бащинство ни насърчава да се обичаме един друг (1 Йоан 4:11). Тези, които искрено наричат Бог свой Отец, неизбежно трябва да гледат на другите човешки същества като на братя и сестри.

2. Ходете в любов. Или „продължавайте да ходите в любов“, „сздайте си навик да говорите с любов“.

Животът на човек трябва да бъде прекаран в атмосфера на любов. За определение на „любов“ (агапе) вижте 1 Кор. 13:1.

И Христос ни възлюби. Могат да се цитират и важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за четенето „вие“ вместо „нас“ (вж. гл. 4:32).

Даде себе си. Христос показва любовта Си, като отдаде Себе Си, и ние не можем да направим по-малко. Силата на Христовата любов беше толкова голяма, че Той доброволно се принесе в жертва. Една от целите на Неговото възплъщение беше да покаже Своята любов и тази на Отца, защото

„Бог беше в Христа, примирявайки света със Себе Си“ (2 Кор. 5:19). „Никой няма по-голяма любов от тази“ (Йоан 15:13).

Принос и жертва. Христовото служение и жертвоприношение са били предобразени в службите в светилището. Доброволният дар на Христос от Себе Си е бил предобразен в церемониалния ритуал на древния Израел. Някои предполагат разграничение между думата „приношение“ като обозначаваща приношение без кръв и думата „жертва“ като заклана жертва. Така преведените гръцки думи не означават непременно такова разграничение. Павел вероятно е заимствал фразата от Пс. 40:6.

Сладкоухаещ вкус. Буквално „миризма на сладък аромат“. Бог Отец беше добре доволен от жертвата на Христос, както и от духа, в който тя е била направена, но не в смисъл, че е имал нужда да бъде умилюван или помирен (вижте върху Рим. 5:10). За образа на „благоухание“ вижте по-нататък 2 Кор. 2:15 (вж. Фил. 4:18).

3. Но. Един от поразителните контрасти, които Павел често прави, за да засили ефекта на своите послание. Това, което той сега представя, е в най-отвратителен контраст със „благоуханието“ на жертвата на Христос (ст. 2).

Блудство. Гръцка *porneia*, общ термин за незаконен полов акт от всякакъв вид (вижте 1 Кор. 6:18).

Нечистота. Или „нечистота“. Блудството и нечистотата се споменават често. заедно, както във 2 Кор. 12:21; Гал. 5:19; Кол. 3:5. Апостолът е преминал от разглеждането на святата любов към това на невятвата любов, за да покаже как най-свещените чувства могат да бъдат покварени.

Алчност. Гръцки *pleonexia*, „желание да имаш повече“. Асоциацията на този грях с блудството и нечистотата е може би значима (вж. 1 Кор. 5:11; Еф. 5:5; Кол. 3:5). Алчността е алчност за повече и това е белег на всички чувствени грехове. Алчността както на похотта, така и на сребролюбието трябва да се счита за един от по-тежките грехове и да бъде отвратена от всички, които носят християнското име. Колко християни са готови да поставят греха на сребролюбието в същата зла категория като блудството? Алчността е смъртен грях, който често остава незабелязан в най-уважаваните кръгове; всъщност, тя често е скрита в термини като „състезание“ и „успех“.

Назовани. Толкова ужасни и плашещи бяха споменатите грехове, че дори не бяха подходящи за обсъждане сред светците. Те трябва да бъдат споменати с цел порицание, но не би трябвало да е необходимо да се обсъждат, защото те не би трябвало да съществуват сред светците.

Светии. Гръцки *hagioi*, „свети“ (вижте върху Рим. 1:7).

4. Мръсотия. Гръцки *aischrotēs*, „отвратително, срамно поведение“, вероятно включващо мръсна, неприлична реч. Думата не се среща другаде в Новия завет.

Глупави приказки. Безвкусни, глупави приказки, без назидание или полза. Всяка празна дума трябва да бъде осъдена (Матей 12:36), а глупавата реч включва повече от просто празнота.

Шега. Гръцка дума *eutrapelia*, от два корена, означаващи „добре“ и „да се обърнеш“; следователно „остроумие“, но тук използвана в долния смисъл на шутовство, непристойност или лекомислие. Апостолът не говори против играта на невинен хумор, а против шегите, които са груби и долни.

Не е удобно. Тоест, не е подходящо или не му отива.

Благодарност. Духът на благодарност и веселие е най-добрият противоотрова срещу неподходящия дух на лекомислие (вж. Яков 5:13).

5. Това вие знаете. Емфатичен израз, означаващ, че каквото и друго да е съмнително, това е сигурно. Отправя се апел към съвестта.

Блудник. Гръцки *pornos*, „блудник“, този, който практикува порнея (виж на стих 3). Никой човек с разпуснат характер не е годен за царството (виж Откр. 22:15).

Нечист човек. Или „нечист човек“ (вж. ст. 3).

Алчност. Вижте стих 3. Алчността се определя като идолопоклонство (вж. Кол. 3:5) и е достойна за същото осъждане.

Идолопоклонник. Алчният човек прави бог от обекта на своята алчност. Идолопоклонството е едно от делата на плътта (Гал. 5:19–21).

Всяко наследство. Вижте върху 1 Кор. 6:9.

На Христос и на Бога. Божествеността на Христос е поне силно подразбираща се от тясната връзка на Неговото име с името на Бога (вж. Рим. 9:5). Гръцкият език може да се преведе и като „на Христос, дори Бог“.

6. Суетни думи. Буквално „празни думи“, като например думи, които предполагат, че изброените грехове (ст. 3–5) няма да държат някого извън царството. Ересите вече заплашваха младата църква. Павел предупреждава срещу измамния начин, по който лъжеучителите се промъкват в християнската общност. За допълнителни общи предупреждения относно измамите, които биха разделили стадото, вижте Рим. 16:18; 1 Кор. 3:18; 2 Кор. 11:3; Кол. 2:8; 2 Сол. 2:3, 4.

Божият гняв. Вижте върху Рим. 1:18.

Деца на непокорството. Вижте гл. 2:2.

7. Участници. Буквално „съучастници“, тоест, съучастници в греховете им.

8. Понякога. Гръцка дума *pote*, „веднъж“ или „преди“. В староанглийски език „понякога“ е имала това значение.

Тъмнина. Сравнете Рим. 2:19; 1 Йоан 2:11. Преди това те бяха потънали в тъмнина и вършеха мерзостите на тъмнината (вж. Еф. 2:11, 12; 4:18).

Светлина. Идеята тук изглежда е, че те не само са били „в светлината“, но и са били светлина – чрез единението им с Христос, Който самият е светлината.

Ходете. Тоест, водете живота си (вижте на гл. 2:2). деца на светлината. Изключителната чистота на живота на ранните християни в сравнение с живота на езичниците около тях е била отбелязана, донякъде неохотно, от хора като Плиний, който я е коментирал писмено до Траян (Писма х. 96; изд. на Лъоб, том 2, стр. 401–405). Сравнете Йоан 12:36; 1 Сол. 5:5; Яков 1:17.

9. Плод на Духа. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „плод на светлината“. Плодът на Духа е също плод на светлината. „Плод“ се използва в смисъл на резултат или последица. Тъй като тъмнината е разрушителна за растежа и плода, така и светлината е от съществено значение за тях.

Доброта. Гръцки *agathōsunē* (вижте върху Галатяни 5:22).

Праведност. Гръцки *dikaíosunē*, тук, принципът на праведността (виж върху Мат. 5:6).

Истина. Гръцки *alétheia*, тук вероятно означава искреност във всичките ѝ форми, в думи, мисъл и дело. Доброто, правилното и истинското съставляват заповедта и целия дълг на човека.

10. Доказване. Гръцки докимазо (виж върху Рим. 2:18). Християнинът трябва непрекъснато да изпитва доброто, правилното и истинското с намерението да открие какво е угодно на Бога (Рим. 12:2). Божията воля, разкрита в Неговото Слово и в опит, е критерият, чрез който трябва да се извърши изпитването и одобряването. „Какво би направил Исус?“ се превръща във важен въпрос, който непрекъснато си задава въпросът в ума на вярващия.

Приемлив. Или „приятен“ (вж. Кол. 1:10).

11. Няма общение. Те не само няма да участват в безплодни дела, но и няма да ги подкрепят, нито ще имат съчувствие към тях.

Безплодни. Тоест, що се отнася до даването на добри плодове. Сравни с Галатяни. 5:19–21 за „делата на плътта“.

Порицавам. Гръцко *elegchō*, „опровергавам“, „осъждам“, „разобличавам“. Сравнете употребата на слово в Лука 3:19; Йоан 3:20; 8:9; 16:8. Чрез слово и живот християните трябва да бъдат непрекъснато укоряване на света на злото. Не е достатъчно да „нямаме участие“ в делата на злото; те трябва да бъдат порицани. Християнинът не може да бъде неутрален, пасивен наблюдател пред лицето на нечестие; той трябва да бъде агресивен в изобличаването и осъждането на греха. Съчувствието към страдащите хора не трябва да се изразява в безгрижно безразличие или сантиментална толерантност, в противен случай ще бъде трудно да покажем, че „нямаме участие“ в делата на тъмнината.

12. Срам. Християнската деликатност и изтънченост няма да позволят обсъждането на определени неща, камо ли практикуването им. Обикновено е достатъчно да се назоват злините, без да се описват подробно те и техните процеси. Известна откровеност е похвална, но малко може да се каже в полза на стряскащата прямота, с която грехът често се обсъжда в нашата изтънчена епоха. Павел назова и осъжда срамни пороци (ст. 3–5), но не ги рисува в крещящи цветове, за да се хареса на ниските и чувствени апетити на читателите.

Тайно. Павел може би е имал предвид някои от „мистериите“, празнувани от езичниците, които са били съпроводени с похотливи и неприлични церемонии за посвещение. Или може би е намеквал просто за онези зли практики, в които тайно се занимава поквареният или слаб човек.

13. Порицан. Гръцки елегхо (виж върху стих 11). Скритите и тъмни неща в живота на човек се разкриват под ярките лъчи на духовна светлина. Когато Христос насочи светлината на истината към лицемерието на Неговото време, фалшификацията беше видяна такава, каквато е била в действителност. Когато делата, извършени в тъмнина, се гледат в тъмнина, очертанията им се замъгляват, истинският им характер се разкрива (виж върху Йоан 3:20).

Изявено. Чрез проблясъка на светлината на истината върху живота, тайните грехове, споменати в стих 12, са разкрити. „Божие слово е живо, действено и по-остро от всеки двуостър меч, ... и издирва мислите и намеренията на сърцето“ (Евр. 4:12). Това е слънчево око, което фокусира светлината на истината с пламенно убеждение върху съвестта.

14. Следователно. Тоест, с оглед на казаното по отношение на разсейването на тъмнината чрез светлината.

Той казва. Или „то казва“.

Събудете се. Този цитат не се среща в Стария завет. Някои виждат възможна алюзия към Исаия. 26:19; 60:1. Други предлагат като източник някакъв раннохристиянски химн, непознат за нас. Очевидно тогава в църквата е имало духовно спящи, както винаги. Призивът към

„събуждам“ е често срещана дума в Писанието (Римляни 13:11–14; 1 Коринтяни 15:34; 1 Солунци 5:6, 8; 1 Петрово 1:13).

Мъртвите. Тоест, онези, потънали в съня на духовната смърт.

Дай ти светлина. Или „освети ти“. Душата, която се обръща към Христос, е уверена в изцеляващите лъчи на светлината, идващи от „Слънцето на правдата“ (Малахия 4:2). Молбата е непокаяните да се събудят от летаргията си и по този начин да дадат възможност на Христос да извърши спасителното Си дело в душите им.

15. Предпазливо. Гръцки akribōs, „стриктно“, „точно“, „усърдно“, „внимателно“.

Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и текста „Внимавайте как се обхождате“. Вярващият е призван да следва дисциплиниран път. Той трябва да положи всички усилия, за да устои на изкушенията, които го заобикалят.

Глупаци. Буквално „неразумни“.

16. Изкупване на времето. Буквално, „изкупуване на благоприятното време“, тоест, максимално оползотворяване на възможността (вж. Кол. 4:5). Да се възползвате от всеки момент от времето за велики и благородни цели е задължение и привилегия на всеки християнин. Изкупването на времето е повече от просто въздържане от безделие или лекомислени дейности. Човек не е добър само защото не е лош. Подобно на Исус, човек трябва да бъде „за“ „делото на Отца си“ (Лука 2:49), активно търсейки възможности да прави добро (Гал. 6:10), дори на враговете си (Мат. 5:44). В притчата за несправедливия настойник Исус посочва усърдието и мъдростта на търговците на света при воденето на техните дела, като пример за децата на светлината (вж. върху Лука 16:1–12).

Дните са зли. Необходимостта да се възползваме от всяка възможност, която се появява, е очевидна, когато човек обмисли как животът е непрекъснато изложен на зло от всякакъв вид, не само на преобладаващото морално зло, но и на лошо здраве, преследване и психическо страдание, които лишават християнина от много възможности за служение (вж. Екл. 12:1; Амос 5:13).

17. Следователно. Тоест, с оглед на аргумента, който той току-що представи относно тъмнина, светлина, време и зли дни.

Неразумен. Гръцки arhōnes, „безсмислен“, „глупав“. Сравнете употребата на думата в Лука 11:40; 12:20; 1 Кор. 15:36. Грях е християнинът да не използва дадените му от Бога способности и интелигентност в размишлението върху Божията воля за него.

Разбиране. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „разбирам“. Не може да има мъдър живот без разбиране. „Познанието на свящото е разум“ (Притчи 9:10).

Волята Господня. Да познава волята Господня трябва да бъде върховната цел на вярващия (вижте Йоан 7:17). Преобразеният ум има не само способността да разбира Божията воля, но и божествено вложена интуиция, която е средство за доказване на това, че е „добра, угодна и съвършена“ (Римляни 12:2).

18. Не се опивайте с вино. Павел говори за тъмнина и за глупостта на неразумните хора, а малко неща са по-глупави от пиянството. Това зло е често осъждано в Писанието (Пр. 20:1; Лука 21:34; 1 Кор. 5:11; Гал. 5:11). 5:21; 1 Тим. 3:3). Павел вероятно го има предвид не само като задоволяване на апетита, но и като социално зло, което прославя разточителството, емоционалното възбуждане за сметка на здравия разум и безразсъдното преследване на удоволствия. Всичко, което отнема разума на човека, означава упадък на душата и негодност за Божието царство.

Прекаляване. Гръцки *asōtia*, „разврат“, „бунт“. Сравнете употребата на думата в Тит 1:6; 1

Петър 4:4; вж. Лука 15:13, където се появява наречието *asōtōs*. След отдаването на вино следват празнични удоволствия, веселби, изоставяне, всякакви ексцесии.

С Духа. Или „в духа [вашия]“, което може да се счита за отнасящо се до човешкия дух. Възбудата от пианството се противопоставя на радостта и оживлението на духа. Търсенето на земен стимулант се заменя с духовния ентузиазъм на човешкия дух, захранван от Светия Дух. Въпреки че е вярно, че трезвостта съпътства делото на Светия Дух, въпреки това ефектът от присъствието на Светия Дух се вижда в ентузиазизирано свидетелстване за вярата. В деня на Петдесетница проявата на Духа в думите и делата на учениците беше подигравателно сравнена с пианството (Деяния 2:13).

19. Говорейки си. Или „обръщайки се един към друг“ (RSV). Тук може би има намек за антифонно пеене или отзивчиво песнопение, или може би просто е препратка към взаимна полза, която може да се постигне чрез общо поклонение. Плиний казва, говорейки за ранните християни и тяхното поклонение: „Те са имали навика да се срещат в определен ден преди да се зазори, когато са пеели на редуващи се стихове химн на Христос, като на бог“ (Писма х. 96; изд. на Лъоб, том 2, стр. 403). Една от първите прояви на това да бъдеш изпълнен с Духа е радостта в общението на вярващите и в актовете на общо поклонение.

Псалми, химни и духовни песни. Разликите между тези три вида хвала могат да бъдат следните: Като цяло, псалмите са били старозаветните псалми, изпълнявани с инструментален съпровод; химните, хвалебствия към Бога, композирани от вярващите и изпълнявани от цялата група; докато духовните песни или оди са били от по-общ и медитативен характер, със или без съпровод (вижте Матей 26:30; Деяния 4:24–30; 1 Коринтяни 14:26; Яков 5:13; вж. Кол. 3:16). Хвалението е най-важна част от богослужението.

Правене на мелодия. Гръцки *psallō*, „свириш на струнен инструмент“, „пееш химн“. Следователно думата може да се отнася или до инструментална музика, или до пеене като цяло. Някои смятат, че *psallō* тук се отнася до първото, доколкото „пеене“ вече е споменато; други смятат, че в Новия завет думата означава само „пееш“.

В сърцето ти. Похвалата трябва да извира от сърцето, а не да бъде просто изпълнение. Музиката винаги е била използвана като помощно средство за богослужение, а християнството я е издигнало и осветило. В религиозното богослужение пеенето трябва да е насочено към Бога, в противен случай то е малко повече от демонстрация на себе си. Именно тази опасност е накарала Калвин и Нокс да говорят пренебрежително за инструменталната музика. Музиката не съществува сама по себе си, а подобно на молитвата, като средство за приближаване до Бога. Всъщност молитвата може да се изразява в много форми, като думи, медитация, музика.

20. Благодарност. „Нищо не е по-склонно да насърчава здравето на тялото и душата от духа на благодарност и хвала“ (МН 251). Духът на хвала е противоотрова срещу злото и обезсърчението. Когато всичко останало е в най-лошото си състояние, християнинът е в най-добрата си форма и е най-весел. Духът на благодарност преобладава в радост или в скръб, в победа или в поражение, защото е постоянно, поддържащо качество на християнския характер (виж Кол. 3:17; 1 Сол. 5:18).

Всички неща. Неща, както неприятни, така и приятни (Йов 2:10; Римляни 8:28). Няма особена добродетел в това да бъдеш благодарен само за получените благословии, както няма и в

да обичаме приятелите си (Матей 5:46). Трудностите, както и враговете ни, са по-трудни за живеене.

Бог и Отец. По-скоро „Бог, дори Отец“.

В името на Бог е получателят на благодарност, но тя се принася в името на Исус Христос. Отец има право на благодарност, защото е наш Отец (Римляни 8:14–17; Галаяни 4:4–6). Той е доказал Своето Бащинство в даването на Своя Син; следователно молитвата и благодарността се принасят в името на Сина. Тъй като чрез Христос всичко, което Отец има да даде, е предоставено на хората, ние можем да се обърнем към нашия Бог с най-голяма увереност (Йоан 14:13; 15:16; 16:23, 24).

21. Подчиняване. Този общ принцип на поведение може да е свързан с това, което е предшествовало, но естествено води до мисълта за следващия пасаж, където му е дадено конкретно приложение. Подчинението, смирието и покорството са съществени характеристики на вярващия. Пред Бога и ближните си, егото трябва да бъде смирено. Често изискванията, които отправяме един към друг, дори към нашите права, противоречат на духа на любящото служение, който е духът на евангелието (Йоан 13:15, 16; Галатяни 5:15). В допълнение към подчинението на по-висшестоящите по възраст и власт и уважението към онези, които считаме за равни, има и християнско подчинение, дължимо на онези, които могат да бъдат считани за по-нисши по положение. Това подчинение се разкрива в загриженост, милосърдие и уважение към личността на всички Божии деца.

В това общо принципно изложение апостолът е подготвил пътя за подробните наставления, които ще даде. Той предлага три области, в които духът на подчинение трябва да намери пълно изражение, ако въпросните взаимоотношения трябва да се водят в християнски дух: отношения между съпрузи и съпруги, между родители и деца и между господари и слуги.

Страх от Бога. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „страх от Христа“, т.е. благоговение пред Христос.

22. Съпруги, покорявайте се. Павел приписва на жените подчинено положение спрямо техните съпрузи (вж. 1 Петрово 3:1–6). Етиката на християнските взаимоотношения в семейството е ясна, когато се види, че различието и подчинението по никакъв начин не означават малоценност. Подчинението, предписано на съпругата, е от вида, който може да бъде оказано само между равни, не е рабско послушание, а доброволно подчинение в отношенията, в които мъжът е бил квалифициран от своя Създател да бъде глава (вж. Бит. 3:16). Всяка общност, за целите на организацията и съществуването си, трябва да има глава. Дори в нашата свободна епоха на настояване за равенство между мъжете и жените, мъжът, който не поема ръководството на семейството си с любов, се гледа с нещо подобно на презрение както от мъжете, така и от жените. Този принцип на подчинение е постоянен, но специфичното му приложение може да варира от епоха на епоха според обичая и общественото съзнание. Сравнете 1 Кор.

11:3, 7–9; Кол. 3:18; 1 Тим. 2:11, 12; Тит 2:5.

Собствени съпрузи. Това се казва не в сравнение със съпрузите на други жени, а за да се подчертае святото отношение на притежание, върху което се основава подчинението.

Като към Господа. Сравнете израза „както е уместно в Господа“ (Кол. 3:18). Съпругата трябва да вижда в отношението си към съпруга си отражение или илюстрация на отношението си към Христос.

23. Главата. Тази фраза, появяваща се два пъти в този стих, е без определителен член в гръцкия език, като по този начин се подчертава качеството на главенство. Павел прави същото твърдение в

1 Кор. 11:3. В същото време той подчертава, че пред Бога няма „роб, нито свободен; няма мъжки пол, нито женски“ (Гал. 3:28). Разлики по пол, класа или раса не се срещат сред онези, които са „в Христос“; въпреки това, различните полове, класи и раси имат свой собствен принос един към друг и към обществото, благодарение на различните си качества. Главенството на съпруга се състои в неговата способност и отговорност да се грижи за съпругата си, по същия начин, по който Христос се грижи за църквата.

Тялото. Тоест, църквата. Както Христос е „спасител на тялото“, църквата, така и съпругът трябва да бъде защитник и поддръжник на жена си и семейството си. В семейство, където съпругът проявява същата грижа за благополучието на жена си, каквато Христос проявява за Своята църква, никога не възниква въпрос за малоценност или главенство.

24. Църквата е подчинена. Какво характеризира подчинението на църквата на Христос? Готовност, увереност, вяра, любов. Служението на любовта е най-приятно преживяване; „бремето ми е леко“, казва Главата на църквата (Матей 11:30).

Във всичко. Разбира се, във всичко, което е в хармония с Божия ум, защото никаква лоялност не може да застане между отделната душа и Бога.

25. Обичайте жените си. Отговорът на съпруга на подчинението на жената не е да не давай заповед, а да обичаш. Това веднага превръща партньорство в нещо, което иначе би било диктатура. Истинският съпруг никога не издава груби заповеди. Любовта му ще се изразява по различни начини. Тя ще бъде дадена с думи на разбиране и обич. Съпругът ще се грижи правилно за материалната издръжка на съпругата (1 Тим. 5:8); ще направи всичко възможно, за да осигури нейното щастие (1 Кор. 7:33); ще ѝ отдава всякаква почит (1 Петр. 3:7). За определение на вида любов, заповядана тук (агапан), вижте Мат. 5:43.

Даде себе си. Върховният тест на любовта е дали е готова да се откаже от щастието в за да може другият да го има. В това отношение съпругът трябва да подражава на Христос, като се отказва от лични удоволствия и удобства, за да постигне щастието на жена си, заставайки до нея в час на болест. Христос се отдаде за църквата, защото тя беше в отчаяна нужда; Той го направи, за да я спаси. По същия начин съпругът ще се отдаде за спасението на жена си, служейки на нейните духовни нужди, а тя на неговите, в дух на взаимна любов.

26. Освети и очисти. Христос отне мръсните дрехи и вместо това даде дрехата на Неговата съвършена праведност (вижте на Матей 22:11).

Измиване. Гръцки *loutron*, „баня“, „място за къпане“ или „къпане“. Думата се среща и другаде в Новия завет само в Тит 3:5, където се появява в израза „измиване на новороденото“. Тъй като контекстът е този на брака, вероятно има алюзия към древния обичай за пречистващата баня на булката преди брака. Или препратката може да е към кръщението. И в двата случая идеята е, че Христос е очистил църквата. Христос се е отдал за църквата, за да може тя да стане чиста църква и така да пребъдва с Него завинаги.

Чрез. Или „в“, което означава „чрез“.

Дума. Гръцки *gēta*, „изказване“, „казване“, „твърдение“. Сравнете употребата на термина в Рим. 10:8, 17; 2 Кор. 13:1; Евр. 1:3. Много коментатори виждат тук препратка към формулата, използвана във връзка с обряда на кръщението (виж Мат. 28:19). Други виждат препратка към изказването на вяра от новопокръстения (Рим. 10:8–10). Трети пък прилагат „gēta“ към евангелието или към словото на вярата, проповядвано преди кръщението.

27. Сегашно време. Гръцки *paristēmi*, „поставям до“, „представям“. Сравнете употребата на слово във 2 Кор. 4:14; Кол. 1:22, 28; Юда 24. Христос представя църквата, булката, на Себе Си. Христос слезе, за да спаси булката Си. По-късно, като Младоженец, Той я приема в славния дом, който е приготвил (вж. Йоан 14:2, 3).

Славен. Гръцки *endoxos*, „в чест“, „в разкош“. Намира се интересно сравнение. в Пс. 45:10–14. Този пасаж относно Христос и църквата хвърля ярка светлина върху блясъка и красотата на брачните отношения, както ги вижда Павел. Съюзът на Христос и църквата е не по-малко реалност от съюза на мъжа и съпругата.

Петно или бръчка. Това състояние няма да е такова, докато Христос не дойде отново. Плевелите и Пшеницата ще расте заедно до жетвата (Матей 13:30). Тогава плевелите ще бъдат премахнати и църквата ще бъде чиста.

Свети. Гръцки *hagios* (виж върху Рим. 1:7). Апостолът може би е отишъл отвъд сравнението с брака в обсъждането си на крайното състояние, до което църквата трябва да достигне.

Без недостатък. Сравнете Еф. 1:4; Кол. 1:22; Евр. 9:14.

28. И така. Павел се отклони накратко, за да говори за прославената църква, и сега се връща към темата си и подчертава основния елемент, в който земният брак е подобен на съюза между Христос и църквата – този на непоколебимата, саможертвена любов. „И така“ се отнася до описанието на любовта на Христос в стихове 25–27.

Като собствените си тела. Не защото себелюбието е най-висшият идеал, а защото съпругът и съпругата са едно тяло, една плът (вж. Бит. 2:24; Еф. 5:31). Както мъжът защитава собственото си тяло от опасност и дискомфорт, така ще обръща същото внимание и на жена си. Павел подчертава същественото единство, което трябва да преобладава.

Обича себе си. Това е така, защото интересите им са едни и същи, идеалите им съответстват, духовните им цели са идентични. Когато той се грижи за нейното благополучие, той се грижи за своето собствено, не само защото са тясно свързани, но и защото тя му дава щастието, което той ѝ носи. Добротата поражда доброта.

29. Никой човек никога. Павел заявява една обща истина. Човек трябва да е психически неуравновесен, за да мрази плътта си.

Подхранвам. Гръцки *ektrephō*, „да подхранвам“, „да възпитавам“. В гл. 6:4 думата е използвана за отглеждането на деца. Понякога се говори за добър съпруг като за „добър осигурител“ на семейството си.

Грижа. Гръцки *thalpo*, предимно „стопявам“, следователно „подхранвам“, „грижа се“. Думата се появява другаде в Новия завет само в 1 Сол. 2:7, където Павел твърди, че се е грижил за солунците „както бавачка грижовно грижи децата си“.

30. Членове. Гръцки *melē*, „крайници“ или „части [на тялото]“ (виж върху 1 Кор. 12:12; вж. Рим. 12:4, 5; Кор. 6:15; Еф. 4:25). Съществува тясно единство между Христос и Неговото тяло.

Плът, ... кости. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тези последни две фрази. Изразът подсказва заявлението от Битие 2:23: „Това е сега кост от костите ми и плът от плътта ми“, думите, с които Адам описва близостта на връзката между себе си и Ева. Тези думи, ако са включени, са използвани преносно. Както животът, който поддържа лозата, тече към клоните и става източник на техния живот (Йоан 15:1–8), така и вярващият събира целия си духовен живот и благодат от

Христос. Той не може да направи нищо от себе си и би погинал духовно – а в крайна сметка и физически – ако бъде отделен от своя Господ.

31. Поради тази причина. Цитат от Бит. 2:24 (виж върху Бит. 2:24; Мат. 19:5).

Една плът. Мъжът и жената се допълват, образувайки заедно, така да се каже, едно съвършено същество. Всяко сериозно размишление върху тази мисъл би забранило лекомисления начин, по който се сключват много бракове, понякога с умишленото намерение за развод, ако не се получат. Бог е възнамерявал бракът да бъде връзка за цял живот и всяко общество, което се отнася лекомислено към институцията, крие в себе си семената на собственото си разрушение. Семейството е твърде фундаментална единица на обществото, за да бъде подправяно. Христос също желае Неговият съюз с Неговия народ да бъде вечен (Йоан 10:28, 29).

32. Велика мистерия. По-скоро „тази мистерия е велика“. За коментар относно „мистерия“ вижте върху Рим. 11:25. Думата, в употреба в Новия завет, предполага нещо, което е било скрито, по-специално духовна истина, но сега е разкрита. Павел казва, че разкритата тайна на съюза между съпруг и съпруга наистина е велика и дълбока истина, но че той я прилага към съюза между Христос и Неговата църква. Докато човешкият брак може да бъде разбран, мистичният съюз между Христос и вярващия, макар и разкрита истина, все още е отвъд нашето пълно разбиране; ние все още „виждаме през огледало, неясно“ (1 Кор. 13:12).

33. Въпреки това. Павел възобновява темата, която обсъжда в стихове 21–29. След След отклонението относно любовта, която Христос е показал към Своята църква, апостолът се обръща към това, което всички трябва да разберат – дълга на съпруга и съпругата един към друг – и продължава с практическото лично и индивидуално приложение на истината, която е излагал.

Всеки един. Павел набляга на идеята за индивидуална отговорност и привилегия.

Обича жена си. Вижте стих 28.

Почит. Буквално „страх“, „уважение“. Павел няма предвид да се свиваме от страх; това би да не е в съответствие със съветите, които той е давал. Тази почит и уважение, към които се приканва, по никакъв начин не елиминират любовта от страна на съпругата. Това означава, че Божият естествен ред в семейството не бива да се подкопава и че специалната функция на лидерство, която Бог е възложил на съпруга, трябва да се зачита (вижте стих 23). Където има взаимна любов и уважение, няма да възникнат въпроси за господство или отчуждение.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЛЪН Г. УАЙТ

1 5Т 249; 9Т 283

1, 2 5Т 173

2 АН 114; COL 156; DA 563; GW 160; МН 361, 396; 2Т 127; 7Т 46

3 ПП 496

4 Ев 644

5 ГК 541; 5Т 270

8 2С 488; 3С 199; 6С 335

9 SL 80; 3Т 65

11 AA 290; MB 69; МҮР 390; PK 252; TM 87; 1Т 279; 2Т 441; 3Т 239; 5Т 76, 164

14 DA 320; TM 451; 2Т 71, 114; 5Т 134, 367, 388

14–16GC 602

15 3Т 482; 7Т 104

15, 16 AA 470; ML 115

15–201Т 509

16 CM 47; COL 342; CT 46; 2Т 48, 301, 317, 321, 501; 5Т 19, 353, 549; 6Т 149, 200

17 мм 330

18 МБ 31; МХ 246

18, 19 МЛ 90

19 АН 510; СТ 234; ЕВ 510, 512, 630; МЛ 56, 174; РР 289; 2Т 417, 435

20 мл 153

21 3Т 361; 5Т 108

22 АН 115

22-25 АН 114; 1Т 307; 7Т 46

23 АН 215

23-25 г. по хиджра 95 г.

24, 25 АН 103, 106; МН 361

24-28МВ 64

25 АА 470; Изд. 268; ТМ 53

25, 26 АН 117

25-27МЛ 249; 1Т 339; 6Т 129

25-28МН 356

26, 27 2Т 111, 473

27 АА 470; СОЛ 310; ГС 425, 484, 490; МН 130; МР 105, 144; РК 489; 1Т 163, 533;

2Т 453; 5Т 214, 592; 6Т 261; 8Т 171

2

ГЛАВА 6

1 Дългът на децата към родителите им, 5 на слугите към господарите им. 10 Нашият живот е война
12 не само срещу плът и кръв, но и срещу духовни врагове. 13 Пълното въоръжение на християнина
18 и как трябва да се използва. 21 Тихик е препоръчан.

1. Децата. Апостолът прави естествен преход от съпрузи и съпруги към деца (виж Кол. 3:20).

Подчинявай се. Това е по-силна дума от „подчинявам се“, която се използва, за да изрази отношението на жената към съпруга (гл. 5:22), и показва различно отношение. В цялото Писание непослушанието към родителите се третира като едно от най-големите злини (вж. Рим. 1:30; 2 Тим. 3:2). Послушанието от страна на децата е разумно и справедливо. От всички същества, които се раждат, човешкото бебе е най-безпомощното и в продължение на години е изцяло зависимо от добротата и любовта на родителите. Не може да има подреден семеен живот без послушанието на децата, защото детето не е компетентно да прецени причината за определени действия. Но още по-важно е, че дете, което е непослушно на родителите си, със сигурност ще бъде непослушно и на Бога, защото няма да знае нищо за онези дисциплини и ограничения, които са абсолютно необходими за християнското израстване. Думата „послушание“ не звучи приятно в ушите на някои съвременни хора, но онези, които я негодуват като „региментация“, трябва да поемат своя дял от вината за тревожния ръст на младежката престъпност през последните години.

В Господа. Този израз се отнася до „покорявам се“, а не до „родителите“, като по този начин установява, че Децата, в рамките на духовните си възможности, трябва да се подчиняват от принцип, а не от необходимост. Да „се подчиняваш в Господа“ означава да проявяваш вида послушание, което произтича от това да си „в Христос“ (виж гл. 1:1); това може също да показва ограниченията, които са присъщи на всяко

²Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Еф. 2:16).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

човешки заповеди, дори тези на родителите към децата. Родителските молби трябва да бъдат в хармония с Божията воля (Деяния 5:29). Родителите трябва да поемат върху себе си отговорност за всяко морално погрешно насочване на детето. Пробуждащата се съвест на детето трябва да бъде уважавана от родителите; само така послушанието може да бъде „в Господа“.

Правилно. Или „справедливо“. Това е основната причина, посочена за послушанието, но е достатъчна. В Самата природа на нещата показва, че послушанието е уместно, защото Бог го заповядва, родителите имат право на него и е за доброто на децата. В Кол. 3:20 се казва, че послушанието е „угодно на Господа“. Царството на закона в човешките взаимоотношения е също толкова важно, колкото и в естествения свят; в противен случай би имало анархия и хаос. Историята на семействата, където липсва родителски контрол, доказва негативно фактът, че послушанието към родителите е правилно.

2. Почит. Вижте Изх. 20:12. Почитта, за която се говори тук, не е сантиментално уважение, а действително послушание. Божествен коментар върху този принцип е даден в Мат. 15:4–8. Почитта може да се разглежда като отношението, от което произтича послушанието, и трябва да се отбележи, че тази почит се дължи както на бащата, така и на майката. Едното не трябва да бъде поставяно пред другото в почит. Тази почит се проявява по различни начини. Тя включва малките грижи, които младите хора трябва да проявяват към възрастта, доверие в словото и преценката на родителите и лоялност към името и почитността на семейството.

Първа заповед. Не само е естествено да се отдава послушание на родителите, но това е изричната Божия воля. Това е първата заповед в Декалога, към която е дадено конкретно обещание; всъщност, тя е напълно уникална в това отношение. Обещанието, дадено във втората заповед (Изх. 20:6), е от общ характер и се отнася до спазването на всички заповеди, но специално благословение е обещано на онези, които се подчиняват на родителите си.

3. Благодаря ти. Петата заповед, както е записана във Втор. 5:16, може да послужи като основа за това твърдение, въпреки че Павел не цитира обещанието дословно. Децата са по-щастливи, когато са се научили на послушание към родителите си, и всички са по-щастливи, когато са се научили на послушание към Бога.

Живей дълго. Петата заповед съдържа думите „за да се продължат дните ти на земята, която Господ, твоят Бог, ти дава“, с очевидно основно приложение към идването на Израел в Ханаанската земя. Тук Павел заявява обещанието по-общо за всички хора. Животът е дар от Бога (Деяния 17:25), а дългият живот е благословия. Живот, който получава Божията благословия на тази земя, има обещание за вечен живот.

Добре известно е, че един здравословен семеен живот, част от който е послушанието, води до за благополучието на обществото и нациите. Послушанието към християнските родители означава трезвеност, трудолюбие, самоконтрол и всички други добродетели, които носят както физическо, така и духовно здраве. Павел посочва естествен закон, както и обявява специални Божии благословия за послушните. Пороците, които скъсяват живота, няма да се намерят в християнския дом.

4. Бащи. Терминът може да се използва общо, за да включва както бащи, така и майки. Въпреки това, първата отговорност за дисциплината обикновено е на бащата; и освен това бащите обикновено се нуждаят от съвета, който трябва да следват, повече отколкото майките. Ако майките са склонни да бъдат прекалено снизходителни, бащите са склонни да бъдат строги.

Не провокирайте. Този негативен съвет е от съществено значение, ако послушанието, изисквано от децата, трябва да се основава на морална основа. Паралелният пасаж в Колосяни дава причината за това предупреждение: „Да не се обезсърчат“ (Колосяни 3:21). Настоящият нисък прилив на

Родителският авторитет понякога произтича от несправедливи, дразнещи или дори брутални изисквания, отправени от родителите към децата, особено към нежеланите. Твърде често децата се считат за „нарушители на домашния ред“, за досадни. Друга честа причина за негодувание сред децата са капризните, непоследователни изисквания на някои родители. Дори ако външното послушание се постига с насилие, то е за сметка на честта и уважението.

Доведете ... нагоре. Гръцки *ektrephō* (вижте на гл. 5:29).

Възпитание. Гръцки *paideia*, „дисциплина“, „наставление“, „наказание“. *Paideia* се използва в Евр. 12:5–11, за да опише „наказанието от Господа“, което „дава мирен плод на правдата“. Сравнете употребата на глагола *paideuō* в 1 Кор. 11:32; 2 Кор. 6:9. Наказанието, наставлението и дисциплината от Господа са знак за Неговата любов (Откр. 3:19) и такива трябва да бъдат и тези на родителите.

Предупреждение. Гръцки *nouthesia*, „да се напомни“. Думата означава напътствие или дисциплина чрез слово, под формата на предупреждение. Нутезия се среща другаде в Новия завет само в 1 Кор. 10:11 и Тит 3:10. Свързаният глагол *noutheteō* се среща в Рим. 15:14; Кол. 1:28; 2 Сол. 3:15; и т.н. Има място за предупреждение във всяка образователна система, независимо от целта му. Наставлението насърчава детето, когато е правилно, и го предупреждава, когато греши.

Някои педагози сериозно предлагат детето да бъде оставено само да формира свои собствени религиозни идеи и убеждения, тъй като е несправедливо да му се налагат, когато не е подготвено да мисли самостоятелно. Този аргумент е погрешен, защото е невъзможно едно дете да израсне без някакъв вид религиозни представи. Ако родителите или настойниците не обучават децата си в истината, някой друг ще ги обучава погрешно. По този въпрос няма неутралност.

На Господа. Ако децата трябва да растат в страх от Господа, „възпитанието и наставлението“, давани от родителите, трябва да идват от Господа и да имат Неговото одобрение. Родителят застава пред Бога пред малкото си дете – една изключително отрезвяваща отговорност за бащата и майката.

5. Слуги. Гръцки *douloi*, „роби“, „робни слуги“ (вж. върху Рим. 1:1). Този израз се използва често от Павел както за да опише собствената си връзка с Христос, така и за да даде съвет относно робството и подчинението, съществували в целия римски свят (вж. 1 Кор. 7:21, 22; Кол. 3:22–25; 1 Тим. 6:1, 2; Филимон; 1 Петр. 2:18–25). Робството е било практикувано в древността не само от езичниците, но и от християните в ранната християнска църква. Никъде в Писанията тази неестествена практика не е конкретно осъдена, но както в Стария, така и в Новия завет са формулирани принципи, които с времето биха довели до нейното премахване (вж. върху Втор. 14:26; 1 Кор. 7:20–24; Филимон).

Бъдете послушни. Като следват напътствията на Павел относно отношенията си с господарите си, Големият брой християнски роби в империята биха оказали силно влияние върху висшата класа, която би била робовладелците. По този начин, по свой начин, огромният брой роби биха формирали мисионерска група, чиято сила би се усещала в цялото общество. Неизбежно, с истински братя и сестри, щеше да настъпи социална и религиозна революция.

Според плътта. Този израз, който се появява и в Кол. 3:22, прави разлика между физическото им робство на господарите им и духовната им вярност към Христос. Човешкото робство може да затвори тялото, но никога не може да подчини духа. Павел е тук

между другото, декларирайки ограничения на човешкото робство, което е можело да изисква служба на тялото, но не е можело да командва духа.

Страх и трепет. Това е типична фраза на Павел (вж. 1 Кор. 2:3; 2 Кор. 7:15; Фил. 2:12), която означава голяма грижа и сериозност. Използва се, когато е предписано тържествена отговорност пред Бога, в този случай отговорността на слугите да имат всяка възможна грижа да угодят на господарите си. Те не са били освободени от християнството от задълженията си към законните си господари и трябва да имат дълбоко чувство за дълг.

Безбрачие. Гръцки *haplotēs* (виж върху Рим. 12:8). Единствената цел трябва да бъде да се угоди на Христос при изпълнение на дълга към робовладелеца. „Двойственост“ на сърцето би означавало да се стремим да угодим външно, като същевременно избягваме правилното служене, когато е възможно. Робът може да бъде изкушен да рационализира, че тъй като робството му е несправедливо, е редно да получи правата си чрез хитрост, ако е необходимо. Да постъпваш правилно, защото е правилно, е висш християнски принцип.

Както за Христос. Слугите трябваше да гледат на службата към господарите си като на част от службата си към Христос.

6. Очно обслужване. Думата, преведена по този начин, се среща другаде само в Кол. 3:22. Тя е доста Разбираемо е, че робите биха били особено податливи на изкушението да предоставят услуга на господарите си „на око“, т.е. услуга, която се предоставя само когато работодателят или господарят ги наблюдава. Независимо от причината, такава услуга разваля характера на работника.

Оттук идва и заповедта за вярност и почтеност (вж. 2 Лет. 16:9).

Тези, които угаждат на хората. За разлика от тези, които угаждат на Христос (вижте Гал. 1:10; 1 Сол. 2:3, 4). Земният господар може дори да е доволен от привидното служене, защото не го разпознава като такова, но християнинът работи и за Този, който безпогрешно вижда мотивите на сърцето. Не е погрешно да искаш да угаждаш на хората; всъщност е християнски дълг да се стремиш да го правиш; но да угаждаш на хората на всяка цена, често чрез използване на средства като ласкателство и измама, е недостойно за всеки уважаващ себе си човек, християнин или не.

Слуги Христови. Или „слуги Христови“ (вижте върху Рим. 1:1).

Божията воля. Когато човек изпълнява Божията воля, дори най-дребните задачи са достойни, стига да са извършени „от сърце“ (вж. Кол. 3:23).

7. Добра воля. Това може да означава дори по-високо качество на услугата, отколкото „безпринципността на...“ сърце.“ Слугата, който искрено се интересува от благополучието на господаря си и неговия бизнес, вече се е освободил от тежестта на своето бреме и се приближава до статута на свободен човек. Всъщност, робът, когато е призован в служба на Господа, „е свободен човек на Господа“ (вижте 1 Кор. 7:22). Принципи като тези, залегнали в евангелието на Христос, в крайна сметка унищожиха робството и междувременно дадоха облекчение на християнските роби през вековете. С добра воля почти всяка бариера между хората може да бъде премахната.

Към Господа. Убеждението, че човек е воден от Бог, е най-моцтен стимул за доволен живот, както и знанието, че усилията му са приети от Бог. Мъченикът се изправи пред залога на тази увереност, а робът понесе търпеливо тежките си грешки заради нея. Смелостта на мъченика и търпението на роба обаче не поправят грешките на преследвача и господаря. Те трябва да отговарят пред Бога за своите грешки.

8. Знание. Робът може да бъде уверен, че животът и делата му са наблюдавани от Провидението и че наградите, които идват при другите хора, ще бъдат и негови. Великите духовни сигурности са наследство на всички вярващи.

Всеки човек прави това. Добрите неща, които носят награда, са резултат от „добрата воля“ и освещаването на роба. Вижте Кол. 3:25 за същата истина, изразена от негативна гледна точка.

Приемете. Сравнете Мат. 25:21. Писанието е пълно с обещания за награди (Мат. 5:12; 16:27; Лука 6:35; Рим. 2:6–10; Евр. 10:35; Откр. 22:12; и др.).

Роб или свободен. Сравнете този израз в 1 Кор. 12:13; Гал. 3:28; Кол. 3:11. Божията благодат не познава никакви разлики, защото „Бог не гледа на лице“ (Деян. 10:34), нито пък Неговите съдби са пристрастни (Пс. 98:9). Но утехата за роба не би била толкова в това, че всички са еднакво слуги на Бога, колкото в това, че всички получават еднакво от Него наградите на царството.

9. Господари. Тук ясно е посочено, че в християнската църква, обърнати във вярата мъже, които живеяха според степента си на духовно познание и имаха чувство за християнска отговорност. Такъв несъмнено беше Филимон (виж коментарите към книгата). Обръщайки се към задълженията на господарите, Павел не ги осъжда, а както когато се отнася към слугите, той установява принципи, които с течение на времето биха отстранили злото на робството (виж върху Втор. 14:26).

Направете същото. Това е версията на Павел за златното правило. Господарите трябва да имат същия дух към слугите, който той е съветвал слугите да имат към господарите си; и никой господар никога не би могъл да се оплаче, че съветът на Павел към слугите би насърчил бунт. Апостолът настоява, че слугите трябва да действат съвестно и с вяроност, знаейки, че Божието око е върху тях; господарите трябва да правят същото. Интересът на техните слуги би бил от първостепенно значение за тях и като се отнасят с тях правилно, те биха служили и на Бога (вж. Кол. 4:1). Въпреки че Павел говори предимно за робството, всичко, което той казва, може да се приложи и към отношенията между работодател и служител в нашето съвременно общество.

Сдържане на заплахите. На евреите са били дадени специални инструкции относно отношението към слугите (Лев. 25:39–43; Втор. 15:12–14; Ер. 34:14), а от християните, които са имали по-пълно откровение за Бога в Христос Исус по отношение на човешките взаимоотношения, се е очаквало още повече. Заплахите предполагат страх и сила, докато пътят на евангелието е пътят на любовта. Заплахите обикновено са началото на жестокостта и трябва да бъдат напълно елиминирани. Огромно предизвикателство е за всеки администратор да упражнява властта си с любов, а не чрез сила и насилствено действие. Това не означава, че той не трябва да очаква справедливо служене, но предупрежденията и дисциплината му трябва да се упражняват със самоконтрол и християнско милосърдие. Уважението към личностите на другите е едно от първите доказателства за обърнатия живот.

Вашият Господар. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „Господарят и на тях, и на вас“. И двамата, независимо от разликата в социалните позиции, дължат вяроност на единия Господар. Този факт би трябвало да повлияе на господарите в отношението им към слугите, защото със сигурност всяка несправедливост ще бъде наказана и защото всички, които имат общ Господар, са съслужители.

Уважение към личността. Гръцки *prosbolēpsia*, буквално „приемане на лице“ (виж в Рим. 2:11; вж. Кол. 3:25). Бог няма да бъде повлиян от външни фактори, от ранг или позиция.

10. Накрая. Или „що се отнася до останалите“ или „по отношение на останалите“ (вж. Фил. 3:1; 4:8; 2 Сол. 3:1). Павел завършва посланието си. Той е посочил богословската и духовна основа за единството на всички хора и е дал напътствия относно практическото прилагане на това единство в църковните отношения, семейството и обществото. Сега той е за

да отговори на естествено възникващия въпрос относно възможността да се живее според подобна професия. Как човек може да постигне тези добродетели?

Братя мои. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тези думи.

В Господа. Тази тематична фраза се среща в различни форми около 30 пъти в посланието (вижте на гл. 1:1). Ето тайната на победата. Ние пребъдваме в Него или силата ни отслабва (Йоан 15:4–7); Неговата благодат е достатъчна за нас (2 Кор. 12:9).

Власт. Апостолът е на път да си представи огромни армии от зло, събрани заедно, за да смажат църквата. Състезанието е крайно неравностойно, с всички предимства на страната на врага, освен ако църквата не сключи съюз, чрез вяра, с ресурсите на Всемогъщия.

11. Облечи се. Павел често използва образа на „обличане“ (Рим. 13:12, 14; 1 Кор. 15:53, 54; 2 Кор. 5:3; Гал. 3:27; Кол. 3:10; 1 Сол. 5:8). Тук идеята е да се облече защитна броня за вярващия.

Цялостна броня. Гръцки *panoplia*, „цялостна броня“. Тази дума се използва в Новия завет другаде само в стих 13 и в Лука 11:22. Паралел с мисълта на Павел се намира в Ис. 59:16, 17. Някои предполагат, че този пасаж може да е бил източникът на неговите образи. Други посочват познанията му за бронята на римския войник, тъй като е бил окован за такава в продължение на няколко години. Бронята е Божия, защото Той е този, който осигурява всяка отделна част от екипировката (Еф. 6:14–17). От нас се иска да я облечем и да се борим доблестно в битката. Този, който е изковал бронята, гарантира нейната ефективност.

Може би ще можем. Във всяка броня, освен божествената, не бихме могли да „устоим“.

Уайлс. Гръцки *methodeiai*, „занаяти“, „измами“.

Дяволът. Гръцки *diabolos* (виж гл. 4:27). Ако конфликтът ни беше само с човека, нуждата. Защото бронята не би била толкова очевидна, но трябва да се изправим пред хитростите и хитростта на дявола. Изкушението на Христос разкрива тънкостта на метода на дявола, винаги насочен към най-слабите места на човека (Мат. 4:1–11; срв. 2 Кор. 2:11; Еф. 2:2; 4:27; 1 Петр. 2:11; 5:8). Много по-лесно е да се справим с откритата вражда, отколкото с измамата. Божията броня е предназначена да защитава от хитри атаки, които иначе биха унищожили християнския воин.

12. Ние се борим. Пасажът гласи буквално: „Нашата борба не е срещу кръв и плът.“

Плът и кръв. Буквално „кръв и плът“, както и в Евр. 2:14. Това е противоположно на реда, даден в Мат. 16:17; 1 Кор. 15:50; Гал. 1:16. Павел не е имал предвид, че християните няма да намерят врагове сред хората, защото църквата винаги е страдала от ръцете на нечестиви хора. Той говори за онези духове и сили, които превъзхождат хората по интелигентност, както и по зла хитрост, сатанинските сили, подредени в открит бунт срещу Бога и срещу Неговите деца. Борбата между Христос и Сатана не е само от някакъв местен или земен характер; тя е от космическо значение, обхващайки цялата Божия вселена.

Княжества ... власти. Вижте върху Рим. 8:38; Еф. 1:21; вж. Еф. 3:10; Кол. 2:15.

Управители... на този свят. Буквално „световни управници на тъмнината на този век“. Текстови доказателства потвърждават (вж. стр. 10) прочитането „световни управници на тази тъмнина“. Вижте върху Рим. 8:38. Ясно е, че Павел говори за лични зли духове, които упражняват известна власт над света. Сравнете фразата „княз на този свят“, описваща Сатана, в Йоан 12:31; 14:30; 16:11. Личността на дявола също е била ясна за автора на откровението (Откр. 2:10; 12:10).

Духовно зло. По-скоро „духовни войнства [или „елементи“, или „сили“] на злобата“.

На високи места. Вижте гл. 1:3. Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази фраза.

13. Следователно. Тоест, поради естеството на конфликта, описан в стих 12.

Вземете си. Цялото Божие всеоръжие е на разположение за употреба и християнинът е призван да го облече. Както една армия трябва да бъде напълно екипирана, преди да влезе в бойното поле, така и християнинът трябва да бъде подготвен с всякаква духовна защита, преди да се бие с дявола; в противен случай ще претърпи сигурно поражение.

Цяла броня. Вижте на стих 11. Един полувъоръжен войник може би ще плати за своята прибързаност. Той излиза с фалшиво чувство за сигурност и врагът със сигурност ще потърси незащитените му части. Християнинът е уязвим на много места и често характеристиката, която смята за най-силната си, се оказва, под изкушение, най-слабата му. Както веригата не е по-силна от най-слабото си звено, така и християнинът не е по-силен от най-слабия си елемент от характера. С оглед на разнообразието от врагове, с които трябва да се срещне, и различните слабости на плътта, нищо по-малко от цялата броня няма да е достатъчно.

Зъл ден. Някои прилагат това към последния голям конфликт на църквата със силите на злото. Определителният член подкрепя тази идея. Други прилагат термина „зъл ден“ по-общо към всеки ден, когато битката е особено ожесточена.

След като е направил всичко. Това вероятно се отнася до това да е направил всичко като подготовка за конфликта. Някои го прилагат към християнина, който е направил всичко възможно по време на борбата. Упованието в Бог никога не лишава човек от привилегиите да упражнява дадените му от Бога сили докрай. Въпреки че е вярно, че битката никога няма да бъде спечелена без Божиите доспехи и сила, тя също няма да бъде спечелена без сътрудничеството на човешкото с божественото (виж МВ 142).

Да устои. Християнинът може да бъде уверен, ако е направил най-доброто от себе си, по Божията благодат.

14. Затова стойте. Редът, в който са дадени частите от бронята, вероятно е реда, в който римски войник би ги облякъл; по този начин има логична последователност от идеи. Метафората е великолепен кулминационен момент на едно от най-дълбоките произведения, писани някога.

Препасан. Коланът около кръста придържаше дрехите на войника, които иначе биха могли да затруднят движенията му.

Истина. Тоест, истина в абстрактното, както е показано от липсата на член в гръцкия текст. Истината, за която се говори тук, е повече от лична честност; тя е Божията истина, както е заложена в сърцето, присвоена и действана. Сравнете подобен смисъл на думата в 1 Кор. 5:8; 2 Кор. 7:14; 11:10; Фил. 1:18 и преди това в това послание в гл. 5:9. Именно неискреността на фарисеите донесе осъждането на Исус върху тях (Мат. 5:9).

23). Ако истината и почтеността, както интелектуални, така и морални, не надделят в областта на религията, къде ще надделят?

Нагръдник. Сравнете Исая 59:17; 1 Солунци 5:8. Както нагръдникът покрива сърцето на войника, така праведността запазва живота на вярващия и защитава „жизненоважните органи“ на духовния живот.

Праведност. Някои прилагат това към праведността на Христос, която покрива детето на Бог; други, до личната лоялност на християнина към принципите. И двете са от съществено значение за

успешна война и Павел вероятно е имал предвид и двете. За определение на праведност вижте Рим. 1:17.

15. Обути крака. Краката на римския войник били покрити с наколенки, а на краката му били сандали. Това било необходимо, за да не се затрудняват движенията му по неравен терен. За да може да издържи на нападението, трябвало да има сигурна опора.

Подготовка. Или „готовност“. В образа на Павел сандалите очевидно са служели, за да позволят на носещия ги да стои здраво, вместо да тича. Следователно картината не е паралелна с тази в Исаия 52:7.

Евангелие на мира. В Исаия 52:7 и Римляни 10:15 „краката“ и провъзгласяването на „Евангелието на мира“ са тясно свързани, предполагайки действие, носенето на посланието на добрата новина. В този стих обаче идеята сякаш е за непоколебимост в християнската война. Следователно евангелието в този случай не е толкова евангелието, което трябва да бъде провъзгласено, а евангелието, което е намерило място в сърцето на християнина. Красива и окуражаваща мисъл е, че воинът наред с духовен конфликт може да стои твърдо в мир. Той има мир с Бога (Римляни 5:1). По същество евангелието е добрата новина, че хората не е нужно да умират, и това е добре дошло слово за воина, изправен пред безмилостни врагове. Той стои твърдо върху познанието за въплътения, разпнат, възкръснал, възнесен – сърцето на евангелието и причината за мир.

16. Преди всичко. По-скоро „в допълнение към всички“. Важни текстови доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и четенето „във всички“.

Щитът. Римският щит е бил голям продълговат щит, изработен от дърво, покрит с кожа. Беше с размери около четири фута на два и половина фута, достатъчно голям, за да покрие тялото.

Вяра. „Това е победата, която е победила света, нашата вяра“ (1 Йоан 5:4). Тази вяра е активна, като щит, вдигнат, за да улови огнените стрели; тя е и пасивна, тъй като се уповава на Бога за избавление. Под въздействието на изкушение от всякакъв вид, вярата е тази, която възстановява увереността и ни дава възможност да продължим битката. Нещо повече, „без вяра е невъзможно да се угоди на Бога“ (Евр. 11:6).

Угаси. Вярата спира стрелите на изкушението, преди да се превърнат в грех в душата. Изкушенията и всички атаки на врага трябва да бъдат посрещнати, преди да достигнат уязвимите части на духовното тяло.

Огнени стрели. Древните стрели понякога са имали запалими материали, като например кълчище и смола, запалена на върха на вала, за да подпали всичко, в което се удари. Това е подходящ образ за огнените изкушения, които сполетяват Божието дете. Те могат да приемат формата на страх, обезсърчение, нетърпение, нечестиви мисли, завист, гняв или друг порок. Но вярата в Бога, вдигната високо като щит, ги хваща, угасва пламъка и ги кара да паднат безвредни на земята.

Нечестивият. Тоест, нечестивият или злият, дяволът, който е водачът на атакуващите армии.

17. Каска. Главата се нуждае от специална защита, тъй като е най-важната част, седалището на волята и интелигентността.

Спасение. В 1 Сол. 5:8 шлемът е наречен надежда за спасение. Спасението е отминало, настояще и бъдеще (вижте върху Рим. 8:24).

Меч на Духа. Другите части на бронята са само защитни, докато тази е както защитни, така и офанзивни.

Дума. Гръцки *rhēma*, обозначаваща нещо изречено или говорено (вижте гл. 5:26). Фразата „слова Божие“ не трябва да се ограничава до думите на Писанието, които са съществували тогава.

Когато е било писано това послание, Новозаветните писания са били в процес на създаване.

Именно с меч на Духа, Божието Слово, християнинът си проправя път през всички обстоятелства.

18. Винаги се молим. Буквално „молим се във всеки сезон“ или „при всеки повод“.

Сравнете заповедта с „молете се непрестанно“ (1 Сол. 5:17). Молитвата не е друго оръжие; по-скоро тя е духът, начинът, по който трябва да се носи цялата броня и да се води битката. Павел я призовава като постоянно състояние на ума, непрекъснато отношение на общение с Бога (виж Лука 18:1; Фил. 4:6; Евр. 4:16).

Всяка молитва и молба. Тези две думи се срещат заедно и във Филипийци 4:6; 1 Тим.

2:1; 5:5 Във Фил. 4:6, към молитвата се добавят както благодарност, така и молба. Благодарността и ходатайството са два най-важни елемента в успешната молитва.

В Духа. Вижте Рим. 8:26, 27. Дори и да имаме най-добри намерения, молитвите ни често разкриват лошата ни преценка, скритите ни предразсъдъци и пълното ни невежество за това кое е най-доброто за нас. Малко са тези, които не могат да погледнат назад и да благодарят на Бога, че Светият Дух е преразгледал молитвите им, така да се каже; е отбелязал намерението и ги е представил на Бога в такава форма, че Той да може да им отговори. Колко често времето ни е разкривало пълната глупост на някои от нашите молитви и колко сме благодарни, че никога не сме получили някои неща, за които сме се молили!

Наблюдение. Вижте върху Мат. 24:42; вж. гл. 26:41.

Упоритост. Упоритостта в молитвата не е с цел, чрез чиста упоритост, карайки Бог да промени решението Си, по подобен начин, както едно умоляващо дете най-накрая получава това, което иска от нежелаещ родител. Постоянството в молитвата обаче ясно показва от страна на молящия състояние на ума, което дава на Бог възможност да направи неща, които иначе не би могъл безопасно да направи за него (вижте Лука 18:1–8).

За всички светии. Буквално „относно всички светии“. Светиите трябва да бъдат взаимно подкрепяни чрез молитва и общение. Невъзможно е човек да бъде „в Христос“ (виж гл. 1:1), без да споделя общите страдания на светиите и да ги подкрепя в молитва (виж 1 Петрово 5:9). Вероятно остарелият апостол, в окови в Рим, мисли с по-голяма неотложност за общението на светиите с оглед на молбата, която е на път да отправи (Еф. 6:19).

19. За мен. Буквално „от мое име“. Това трогателно споменаване на собствената нужда на доблестния воин разкрива неговото смирение и зависимостта му от разбиране и подкрепа от другите. Той се нуждаеше от ходатайствена молитва за себе си и често изразяваше тази нужда (Рим. 15:30; 2 Кор. 1:11; Фил. 1:19; Кол. 4:3; и др.).

Изказване. Гръцки логос, буквално „слово“, „послание“ (виж Мат. 10:19, 20; Йоан 1:1; 1 Кор. 12:8).

Дадено. Павел, както и други, е бил зависим от небесен дар (вижте 1 Кор. 12:8).

Отвори смело устата ми. Вижте гл. 3:12. Исус „отвори устата си“ и с голяма власт обяви принципите на Своето царство (Мат. 5:2), а Павел желаше подобна сила. Той се нуждаеше от смелост, защото посланието му беше презирано от някои и мразено от други.

Тайна. Това е шестият път, когато този израз се появява в посланието (гл. 1:9; 3:3, 4, 9; 5:32; вижте гл. 1:9). Павел говори за Божията благодат, която някога е била скрита за езичниците, но сега се разкрива (вижте 1 Тим. 3:16).

20. За което. Тоест, от името на което.

Аз съм посланик. Гръцки: presbeuō (вижте 2 Кор. 5:20).

В окови. Буквално „във верига“. Алюзията несъмнено е към обичая на връзване на затворник за дясната му китка за лявата китка на войник. При определени условия на затворниците е било позволено да си намерят квартира извън затвора. Очевидно Петър е спал между двама войници, окован и за двамата (Деяния 12:6), а подобен инцидент е разказан и за Павел (гл. 21:33).

Говорете смело. Вижте стих 19.

21. Моите дела. Той предполага, че читателите на това послание биха се заинтересували да да знаят повече за условията на неговото затваряне (вж. Кол. 4:7).

Тихик. Той е споменат и в Деяния 20:4; Кол. 4:7; 2 Тим. 4:12; Тит 3:12. Той принадлежал към провинция Азия (Деяния 20:4) и вероятно е бил ефесянин. Апостолът изглежда е имал голямо доверие в него, поверявайки му най-важните задължения до самия край. Очевидно между тях е възникнала дълбока привързаност, като Тихик е бил „верен служител“ през всичките последни съдбовни, но славни дни на Павел. По време на второто му затворничество Павел отново изпраща Тихик в Ефес (2 Тим. 4:12).

Министър. Гръцки *diakonos*, „сервитьор“, „слуга“ или „дякон“; но вероятно не се използва технически тук като дякон (виж върху Еф. 3:7; срв. върху Марк 9:35).

22. Изпратени. Вижте стр. 994; вж. Кол. 4:8.

Нашите дела. В стих 21 Павел говори за собствените си обстоятелства; тук той включва и своите събратя християни в Рим.

Утеха. Павел знаеше колко загрижени бяха читателите му за неговото благополучие и искаше да ги освободи от всякакво ненужно безпокойство, както и да им покаже как един християнин може да понася страданията си с радост.

23. Мир. В тази благословия апостолът припомня думите на началната си молитва (виж на гл. 1:2).

Братя. Тоест, общността от вярващи, събрани заедно в „тялото Христово“ (гл. 4:12).

Любов с вяра. Това е любов в най-широкия ѝ смисъл, обединена с вяра, и двете идват от Бога. Светият Дух е, Който го излива в сърцата ни (Римляни 5:5).

Бог Отец ... Христос. Вижте върху Еф. 1:2; срв. 2 Тим. 1:2; Тит 1:4.

24. Благодат. Характерен белег на Павел (виж 2 Кор. 13:14; Гал. 6:18; и др.).

В искреност. Буквално „в непоковареност“ (вж. 1 Кор. 15:42). В последните си думи Павел насочва вниманието към вечните реалности.

Амин. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума. Това обаче е в съответствие с чувствата както на автора, така и на читателя.

Послеписът след стих 24 не се появява в нито един ранен ръкопис и не е бил част от оригиналният, вдъхновен запис.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 АН 199; FE 101; MYP 444

1–31T 497

2 ПП 308; 2T 80

4 АН 168, 183, 204, 317, 318, 321; CG 259; CT 109, 159, 196, 501; FE 67, 268; MM 180;

PK 245; 2T 95, 224, 361; 3T 29, 564; 4T 627, 629; 5T 329, 425; 6T 199

6 AA 460; MYP 228; 3T 192

10 COL 47; Ev 98; PK 175; 8T 300

10, 11 TM 163

10–178T 42

10-18EW 26; 2T 515

11 хиджра 232; CH 586; CM 182; EW 46, 63, 273; FE 299; GW 308; MM 93; MYP 33; 3T 325; 4T 212, 439; 5T 112, 309; 7T 190; 7T 190; 8T 298

11, 12 GC 510; ML 309; Te 110; 6T 41; 9T 219

11-13EW 60

11-17 мм 113

12 AA 29, 219; CM 115; CT 424, 538; DA 352, 508; GC 208, 510; MH 131; ML 78, 308; MYP 55; PK 111, 142, 176, 489; PP 717; SL 91; SR 398; Te 110; TM 51, 162; 1T 345; 3T 240, 327; 5T 132, 143; 6T 140; 7T 213; 9T 220

12, 13 FE 218

12-181T 182

13 EW 60; TM 163, 327; 4T 556

13, 14 МЛ 310

14 AA 76; ML 311; 1T 588; 4T 123; 9T 61

14-17AA 502

15 CM 90; Ev 114, 174, 564, 639; GW 305; ML 312; 7T 237; 8T 211, 295; 9T 48; WM 100

16 CT 182; EW 60, 63, 73; ML 313; MYP 61; 4T 213; 5T 281, 294

16, 17 AA 307; 1T 407

17 FE 125; ML 61, 315; Te 276; 1T 469; 4T 441; 5T 104, 426

18 CT 479; FE 490; 2T 321; 5T 190

19 SL 84

3

³Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Еф. 6:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.